

แผนการพัฒนาพื้นที่ เพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕)

พิมพ์ครั้งที่ ๒

สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ
สำนักนายกรัฐมนตรี

แผนการพัฒนาพื้นที่เพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ
(พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๕)

สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ
สำนักนายกรัฐมนตรี

ชื่อเรื่อง	แผนการพัฒนาพื้นที่เพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๕)
ผู้จัดทำ	กองความมั่นคงด้านการเตรียมพร้อมและการป้องกันประเทศ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี
พิมพ์ครั้งที่ ๒	กรกฎาคม ๒๕๖๓
จำนวน	๑,๐๐๐ เล่ม
พิมพ์ที่	สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา ถนนสามเสน แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ๑๐๓๐๐

คำนิยม

ปัจจุบันสถานการณ์ปัญหาด้านความมั่นคงของประเทศมีบริบทลักษณะผสมผสานระหว่างปัญหาความมั่นคงรูปแบบเก่ากับปัญหาความมั่นคงรูปแบบใหม่ที่มีความซับซ้อน เชื่อมโยงและหลากหลายปัญหาแตกต่างกันตามสภาพภูมิสังคมของแต่ละพื้นที่ การแก้ไขปัญหาจึงจำเป็นต้องมีการวิเคราะห์และประเมินปัญหาของแต่ละพื้นที่ให้ชัดเจน โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงหรือมีปัญหาด้านความมั่นคง เพื่อจะได้แก้ไขให้ตรงเป้าหมาย มีความสอดคล้องกับความเป็นจริง และดำเนินการควบคู่กับการพัฒนาคนและชุมชนในพื้นที่ โดยเฉพาะการน้อมนำแนวทางการดำเนินงาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ที่ได้พระราชทานให้ไว้เป็นศาสตร์พระราชา ซึ่งมีหัวใจสำคัญที่มุ่งเสริมสร้างความมั่นคงของชาติ รวมทั้งกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มาเป็นกรอบในการดำเนินการพัฒนาประเทศไปสู่ความสมดุล มั่นคง มั่งคั่ง อย่างยั่งยืน

แผนการพัฒนาพื้นที่เพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๕) ฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อผลักดันให้เกิดการดำเนินงานอย่างบูรณาการของทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนในลักษณะรูปแบบประชารัฐ เพื่อแก้ไขและลดเงื่อนไขของปัญหาต่างๆ ตั้งแต่ระดับฐานรากที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ เพื่อพัฒนาความเป็นอยู่ของคนและชุมชนในพื้นที่ และเสริมสร้างภูมิคุ้มกันให้คนมีจิตสำนึกด้านความมั่นคง ตลอดจนให้ชุมชนมีเป้าหมาย และมีความพร้อมในการเผชิญปัญหาต่างๆ อย่างเข้มแข็ง

ผมหวังเป็นอย่างยิ่งว่า แผนการพัฒนาพื้นที่เพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๕) จะเป็นแนวทางหลักให้ส่วนราชการและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องนำไปปฏิบัติ เพื่อให้เกิดการพัฒนาพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม ภายใต้กลไกที่ประสานสอดคล้อง บูรณาการ และส่งเสริมกันอย่างมีเอกภาพ อันจะส่งผลดีต่อประโยชน์สุขของประชาชน สังคม และประเทศชาติต่อไป

พลเอก

(ประยุทธ์ จันทร์โอชา)

นายกรัฐมนตรี

ประธานสภาความมั่นคงแห่งชาติ

คำปรารภ

ปัจจุบันประเทศไทยกำลังเผชิญกับสถานการณ์ปัญหาความมั่นคงที่มีความซับซ้อน เชื่อมโยง และแตกต่างกันตามสภาพพื้นที่ ซึ่งส่งผลกระทบต่อประชาชนและประเทศชาติโดยรวม ในทุกมิติ ทำให้ไม่สามารถใช้แผนงานด้านความมั่นคงเพียงอย่างเดียวในการป้องกัน และแก้ไขปัญหา สำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติจึงได้จัดทำแผนการพัฒนาพื้นที่เพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๕) มาดำเนินการร่วมในลักษณะบูรณาการในกระบวนการด้านเศรษฐกิจ สังคม และการป้องกันประเทศ เพื่อป้องกัน ลดเงื่อนไข และแก้ไขปัญหาความมั่นคงให้สอดคล้อง กับพื้นที่เป้าหมาย โดยมุ่งให้คน ชุมชน ในพื้นที่เป้าหมาย มีภูมิคุ้มกัน มีจิตสำนึกด้านความมั่นคง และพร้อมเผชิญกับภัยคุกคามความมั่นคงในรูปแบบต่างๆ

การขับเคลื่อนแผนการพัฒนาพื้นที่เพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๕) ให้ประสบความสำเร็จ หน่วยงานทุกระดับจำเป็นต้องมีความเข้าใจตรงกันในการพัฒนา พื้นที่เพื่อเสริมความมั่นคง และทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องต้องให้ความสำคัญ โดยเข้ามามีส่วนร่วม ในการขับเคลื่อนแผนดังกล่าวไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจัง ต่อเนื่อง และเป็นรูปธรรม จึงขอให้ผู้บริหาร ระดับสูงของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความสำคัญ และกำหนดไว้ในแผนของหน่วยงานตั้งแต่ระดับท้องถิ่น ระดับจังหวัด ระดับภาค ระดับกรม/ กระทรวง และระดับชาติ

ผมเชื่อมั่นว่า หากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและทุกภาคส่วนให้ความสำคัญ พร้อมเข้ามามีส่วนร่วมในการบูรณาการขับเคลื่อนแผนฯ อย่างมีเอกภาพ จะสามารถแก้ไขปัญหาความมั่นคง ของคน ชุมชน ในพื้นที่เป้าหมายได้อย่างเป็นรูปธรรม และยั่งยืนสืบไป

พลเอก

(ประวิตร วงษ์สุวรรณ)

รองนายกรัฐมนตรี

ประธานกรรมการนโยบายและอำนวยการพัฒนา
เพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ

คำนำ (การจัดพิมพ์ครั้งที่ ๒)

“การพัฒนาพื้นที่เพื่อเสริมความมั่นคง” มุ่งเน้นการป้องกัน แก้ไข และลดเงื่อนไขของปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติด้วยการพัฒนาและเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งเป็นการบูรณาการการทำงานด้านความมั่นคง ด้านการพัฒนา และด้านการป้องกันประเทศ โดยขับเคลื่อนด้วยการนำกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมมาดำเนินงานเพื่อเสริมความมั่นคงในพื้นที่เป้าหมาย จึงให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน และเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนตามหลักภูมิสังคม เพื่อป้องกัน แก้ไข และลดเงื่อนไขของปัญหาอย่างยั่งยืนในระยะยาว โดยขับเคลื่อนภายใต้ “แผนการพัฒนาพื้นที่เพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๔)” ซึ่งผ่านความเห็นชอบจากสภาความมั่นคงแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๖๑ ที่มี นายกรัฐมนตรี เป็นประธาน

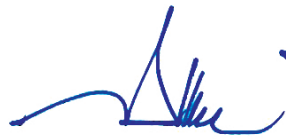
“แผนการพัฒนาพื้นที่เพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ” เป็นหนึ่งในแผนความมั่นคงเฉพาะเรื่อง ภายใต้นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๕) ในนโยบายที่ ๘ เสริมสร้างความเข้มแข็งและภูมิคุ้มกันความมั่นคงภายใน และ แผนที่ ๑ การเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ จึงมีความเชื่อมโยงและสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐) ในประเด็น ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การรักษาความสงบภายในประเทศ เรื่อง การพัฒนาและเสริมสร้างคนในทุกภาคส่วนให้มีความเข้มแข็ง มีความพร้อม ตระหนักในเรื่องความมั่นคง และมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา

การจัดพิมพ์ครั้งที่ ๒ ในครั้งนี้ เป็นไปตามมติสภาความมั่นคงแห่งชาติ ที่มี นายกรัฐมนตรี เป็นประธาน เมื่อวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๖๓ ซึ่งอนุมัติให้แนวทาง/ยุทธศาสตร์/แผนความมั่นคงเฉพาะเรื่อง มีสภาพบังคับใช้ไปพลางก่อน จนถึง พ.ศ. ๒๕๖๕ เพื่อให้สอดคล้องกับ ๕ ปีแรกของยุทธศาสตร์ชาติ ดังนั้น ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓ คณะกรรมการนโยบายและอำนวยการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ ที่มี รองนายกรัฐมนตรี (พลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ) เป็นประธาน จึงมีมติเห็นชอบให้มีการจัดพิมพ์ครั้งที่ ๒ ในชื่อ “แผนการพัฒนาพื้นที่เพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๕)” ซึ่งเป็นฉบับขยายหัวเวลา ที่มีการปรับแก้ไขรายละเอียดโดยไม่กระทบต่อสาระสำคัญ

ได้แก่ การแก้ไขคำผิด การเปลี่ยนชื่อจาก “ประเด็นยุทธศาสตร์” เป็น “แนวทางการพัฒนา” และการเพิ่มคำว่า “สัตว์ป่า” ในกลยุทธ์ที่ ๑ ของแนวทางการพัฒนาที่ ๖ การเสริมสร้างฐานความมั่นคงของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อความสมดุลมั่นคง ทั้งนี้ เพื่อให้การขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่เพื่อเสริมความมั่นคงของชาติในห้วงครึ่งหลัง ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ – ๒๕๖๕ เกิดความครบถ้วนสมบูรณ์ และสามารถขับเคลื่อนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติหวังเป็นอย่างยิ่งว่า การจัดพิมพ์ในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ให้สามารถกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม และงบประมาณได้อย่างสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกันตั้งแต่ระดับนโยบายไปจนถึงระดับปฏิบัติมากยิ่งขึ้น ภายใต้วิสัยทัศน์ “คน ชุมชน และพื้นที่เป้าหมายมีการพัฒนา มีจิตสำนึกความมั่นคง มีภูมิคุ้มกัน สามารถพัฒนาพร้อมกับประเทศรอบบ้าน เพื่อความมั่นคง ปลอดภัย และประโยชน์สุขของประชาชน”

พลเอก

(สมศักดิ์ รุ่งสิตา)

เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ /
กรรมการและเลขานุการคณะกรรมการนโยบาย
และอำนวยการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ

คำนำ (การจัดพิมพ์ครั้งแรก)

“ความมั่นคง” เป็นหนึ่งในเป้าหมายสำคัญของประเทศ ภายใต้วิสัยทัศน์ของยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ดังนั้น สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงได้จัดทำ “แผนการพัฒนาพื้นที่เพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๔)” เพื่อเป็นกลไกหนึ่งในการขับเคลื่อนประเทศให้บรรลุเป้าหมายตามนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) ที่มุ่งเน้นการป้องกัน แก้ไข และลดเงื่อนไขของปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคง รวมทั้งพัฒนาคนและชุมชนในพื้นที่เป้าหมายที่มีความเสี่ยงทางความมั่นคง โดยให้ความสำคัญกับการดำเนินงานในลักษณะบูรณาการกระบวนการด้านเศรษฐกิจ สังคม และการป้องกันประเทศ เพื่อพัฒนาความเป็นอยู่ของคนและชุมชนในพื้นที่เป้าหมาย เสริมสร้างความมั่นคง เพิ่มพูนความมั่งคั่ง และขับเคลื่อนสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน นำมาซึ่งประโยชน์สุขของประชาชน

แผนการพัฒนาพื้นที่เพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ พัฒนาศักยภาพยุทธศาสตร์ความมั่นคงชายแดนและยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ ซึ่งให้ความสำคัญกับการพัฒนาคน ชุมชน และพื้นที่เป้าหมาย เพื่อแก้ไขปัญหาความมั่นคงตั้งแต่ฐานราก โดยกระบวนการดำเนินงานพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงควบคู่ไปกับการดำเนินงานความมั่นคงที่ครอบคลุมพื้นที่เป้าหมายทางด้านความมั่นคงทั้งพื้นที่ขึ้นใน พื้นที่ชายแดน และพื้นที่ชายฝั่งทะเลเกาะแก่ง

โดยปัจจุบันสถานการณ์ภัยคุกคามทางความมั่นคง มีความซับซ้อน หลากหลาย ละเอียดอ่อน ครอบคลุมและเชื่อมโยงกันในหลายมิติ อาทิ อาชญากรรมข้ามชาติ ภัยธรรมชาติ การโจมตีและจารกรรมทางไซเบอร์ ความมั่นคงทางอาหาร พลังงาน และทรัพยากรธรรมชาติ ดังนั้นแผนการพัฒนาพื้นที่เพื่อเสริมความมั่นคงของชาติฉบับนี้ จึงมุ่งเน้นการพัฒนาคน ชุมชนในพื้นที่เป้าหมายเพื่อให้ประชาชนมีภูมิคุ้มกันด้านความมั่นคง เตรียมพร้อม รับมือ และตอบสนองกับภัยคุกคามความมั่นคงทั้งรูปแบบดั้งเดิมและรูปแบบใหม่ที่ครอบคลุมบริบททั้งในระดับประเทศ ระดับภูมิภาค และระดับโลก

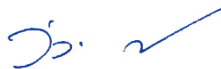
แผนการพัฒนาพื้นที่เพื่อเสริมความมั่นคงของชาติฉบับนี้ มีการประเมินสถานการณ์ประมวลข้อมูลสถานการณ์ความมั่นคงที่เกี่ยวข้องกับแผนฯ พร้อมทั้งการดำเนินการผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมจากระดับพื้นที่ โดยได้นำข้อมูลจากการลงพื้นที่ ๔ ภาค การประชุมติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ

(พ.ศ. ๒๕๕๖ – ๒๕๖๐) เพื่อสรุปสถานการณ์ภัยคุกคามความมั่นคงและจัดทำแผนนี้ขึ้น ซึ่งได้ผ่านการกลั่นกรองของคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ จึงทำให้แผนฯ ครอบคลุมพื้นที่ ประเด็นปัญหา และสอดคล้องกับสถานการณ์ในระดับพื้นที่

วิสัยทัศน์ของแผนการพัฒนาพื้นที่เพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ ได้ให้ความสำคัญกับ **“คน ชุมชน และพื้นที่เป้าหมายมีการพัฒนา มีจิตสำนึกความมั่นคง มีภูมิคุ้มกัน สามัคคีปรองดอง สามารถพัฒนาร่วมกับประเทศรอบบ้าน เพื่อความมั่นคง ปลอดภัย และประโยชน์สุขของประชาชน”** โดยมี ๘ ประเด็นยุทธศาสตร์ ที่นำพาประเทศไปสู่วิสัยทัศน์ข้างต้น ได้แก่ ๑) การสืบสานเรียนรู้และขยายผลพัฒนาด้วยศาสตร์พระราชา เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ๒) การเสริมสร้างศักยภาพและภูมิคุ้มกันของคน ชุมชน และพื้นที่เป้าหมาย ๓) การพัฒนาและป้องกันเพื่อจัดระเบียบพื้นที่ชายแดน พื้นที่ชายฝั่งทะเลเกาะแก่ง และชุมชนพื้นที่สูง ๔) การพัฒนาองค์ความรู้การพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคง ๕) การเสริมสร้างความมั่นคงด้วยมิติวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และการจัดการโดยสันติวิธี ๖) การเสริมสร้างฐานความมั่นคงของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อความสมดุลมั่นคง ๗) การเสริมสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคงและการพัฒนากับประเทศรอบบ้าน และ ๘) การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ โดยประเด็นยุทธศาสตร์ดังกล่าวเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์และแผนระดับชาติซึ่งจะช่วยบูรณาการการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้สามารถขับเคลื่อนแผนฯ ไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม จึงกำหนดให้มีหน่วยงานประสานงานหลัก เพื่อทำหน้าที่ในการบูรณาการแผนงาน/โครงการกับหน่วยงานดำเนินการตามกลยุทธ์ของแต่ละประเด็นยุทธศาสตร์

สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติหวังเป็นอย่างยิ่งว่าทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งจากภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และภาคประชาชน ในฐานะหุ้นส่วนยุทธศาสตร์จะร่วมกันขับเคลื่อนแผนฯ ตามกลไกประชารัฐ ไปสู่การปฏิบัติให้บรรลุผลอย่างเป็นรูปธรรม โดยกำหนดแผนงาน โครงการ และงบประมาณรองรับ ในทิศทางเดียวกัน เพื่อขับเคลื่อนประเทศไปสู่สังคมที่พัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน เพื่อเสริมสร้างความมั่นคง ปลอดภัย ควบคู่ไปกับการมีภูมิคุ้มกัน อันนำไปสู่ประโยชน์สุขของคนในชาติอย่างแท้จริง

พลเอก

(วัลลภ รักเสนาะ)

เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ

สารบัญ

	หน้า
๑. ความนำ	๑
๒. การดำเนินงานพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติที่ผ่านมา	๒
๓. สถานการณ์ภัยคุกคามความมั่นคง การประเมินความเสี่ยงและแนวโน้ม	๔
๓.๑ สถานการณ์ภัยคุกคามความมั่นคง	๔
๓.๑.๑ สถานการณ์โลก	๔
๓.๑.๒ สถานการณ์ในภูมิภาค	๔
๓.๑.๓ สถานการณ์ในประเทศ	๕
๓.๒ การประเมินความเสี่ยงและแนวโน้ม	๙
๔. แผนการพัฒนาพื้นที่เพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๕)	๑๑
๔.๑ กรอบแนวคิด	๑๑
๔.๒ วิสัยทัศน์	๑๒
๔.๓ วัตถุประสงค์	๑๒
๔.๔ พื้นที่เป้าหมาย	๑๒
๔.๕ เป้าหมายการดำเนินงาน	๑๔
๔.๖ แนวทางการพัฒนา	๑๖
๔.๖.๑ การสืบสานเรียนรู้และขยายผลการพัฒนาด้วยศาสตร์พระราชา เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน	๑๖
๔.๖.๒ การเสริมสร้างศักยภาพและภูมิคุ้มกันของคน ชุมชน และพื้นที่เป้าหมาย	๑๖
๔.๖.๓ การพัฒนาและป้องกันเพื่อจัดระเบียบพื้นที่ชายแดน พื้นที่ชายฝั่งทะเลเกาะแก่ง และชุมชนพื้นที่สูง	๑๗
๔.๖.๔ การพัฒนาองค์ความรู้การพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคง	๑๙
๔.๖.๕ การเสริมสร้างความมั่นคงด้วยมิติวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และการจัดการโดยสันติวิธี	๒๐
๔.๖.๖ การเสริมสร้างฐานความมั่นคงของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อความสมดุลมั่นคง	๒๑
๔.๖.๗ การเสริมสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคงและการพัฒนากับประเทศรอบบ้าน	๒๒
๔.๖.๘ การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ	๒๒

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
๕. แนวทางการขับเคลื่อนแผนสู่การปฏิบัติ	๒๓
๕.๑ การนำแผนสู่การปฏิบัติ	๒๓
๕.๒ กลไกบริหารงาน	๒๔
๕.๓ การติดตามประเมินผล	๒๖
๖. ปัจจัยแห่งความสำเร็จ	๒๗
ภาคผนวก	๒๘
ผนวก ก ผังภาพสรุปแผนการพัฒนาพื้นที่เพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๕)	๓๑
ผนวก ข ผังภาพกลไกการขับเคลื่อนการดำเนินการ	๓๒
ผนวก ค ผังภาพการติดตามประเมินผล	๓๓
ผนวก ง แนวพระราชดำริการพัฒนาเพื่อความมั่นคงและศาสตร์พระราชา	๓๔
ผนวก จ นิยามศัพท์	๔๓
ผนวก ฉ กรอบแนวทางการดำเนินงาน	๔๖
ผนวก ช พื้นที่เป้าหมายในการดำเนินงาน	๔๙
ผนวก ซ ตารางการแบ่งมอบความรับผิดชอบ	๕๑
ผนวก ฌ บัญชีอักษรย่อ	๖๓

แผนการพัฒนาพื้นที่เพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ
(พ.ศ. ๒๕๖๒-๒๕๖๕)

แผนการพัฒนาพื้นที่เพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕)

๑. ความนำ

หลักการและเหตุผล

สถานการณ์ปัญหาความมั่นคงของประเทศในปัจจุบันมีบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป โดยมีลักษณะผสมผสานระหว่างปัญหาความมั่นคงรูปแบบเก่ากับปัญหาความมั่นคงรูปแบบใหม่ที่มีความซับซ้อน เชื่อมโยงและหลากหลายแตกต่างตามแต่ละพื้นที่ ส่งผลกระทบต่อประชาชนและประเทศชาติโดยรวมในทุกมิติ ดังนั้นการป้องกันและแก้ไขปัญหาคความมั่นคงจึงไม่อาจใช้แนวทางและวิธีการดั้งเดิมที่ใช้แผนงานด้านความมั่นคงดำเนินการเพียงอย่างเดียว หากแต่จำเป็นต้องนำแผนงานพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงมาดำเนินการร่วมด้วย เพื่อให้คนและชุมชนมีภูมิคุ้มกัน และพร้อมเผชิญภัยคุกคามความมั่นคงต่างๆ โดยในระยะที่ผ่านมาดำเนินการภายใต้ “ยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ (พ.ศ. ๒๕๕๖ - ๒๕๖๐)”

ยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ มุ่งเน้นป้องกัน แก้ไข และลดเงื่อนไขของปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงและการพัฒนาคนและชุมชนในพื้นที่เป้าหมายที่มีความเสี่ยงทางความมั่นคง โดยให้ความสำคัญกับการดำเนินงานอย่างบูรณาการในกระบวนการด้านเศรษฐกิจ สังคม และการป้องกันประเทศ เข้ามาดำเนินงานร่วมกันอย่างประสานสอดคล้องกันเพื่อพัฒนาความเป็นอยู่ของคนและชุมชนในพื้นที่เป้าหมาย เสริมสร้างความมั่นคงให้ประเทศ เสริมสร้างภูมิคุ้มกันให้คนมีจิตสำนึกด้านความมั่นคงและให้ชุมชนพื้นที่เป้าหมายมีความพร้อมในการรักษาความมั่นคง รวมทั้งให้ความสำคัญในมิติความมั่นคงร่วมกับประเทศเพื่อนบ้านและประชาคมอาเซียน

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างๆ ได้ดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ฯ ทำให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศทั้งด้านการพัฒนาและด้านความมั่นคง แต่เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ด้านต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคง ทั้งภัยคุกคามความมั่นคงรูปแบบเก่าและรูปแบบใหม่ ประกอบกับมีข้อจำกัดบางประการในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ ทำให้ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาดได้อย่างเบ็ดเสร็จ และยุทธศาสตร์ดังกล่าวสิ้นสุดลงในปี พ.ศ. ๒๕๖๐

ดังนั้นเพื่อให้งานพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงมีความต่อเนื่อง เชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) และเพื่อพัฒนาแผนให้รองรับการขับเคลื่อนงานมากขึ้น รวมทั้งรองรับปัญหาใหม่ที่จะเกิดขึ้นตามมา ทั้งในปัจจุบันและอนาคต จึงต้องจัดทำ “แผนการพัฒนาพื้นที่เพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕)”^๑ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือขึ้นในการบริหารจัดการ ประสานงาน จัดสรรทรัพยากร ดำเนินงาน และติดตามประเมินผล เพื่อให้การดำเนินงานพัฒนาพื้นที่เพื่อเสริมความมั่นคงของชาติในระยะต่อไปมีประสิทธิภาพสูงสุดและเอื้อต่อกระบวนการพัฒนาประเทศโดยรวม นำไปสู่ความสมดุล มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน และก่อเกิดประโยชน์สุขของประชาชน

^๑ เปลี่ยนชื่อโดยเพิ่มคำว่า “พื้นที่” เพื่อให้เกิดความชัดเจนยิ่งขึ้นถึงเป้าหมายในการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงที่เน้นไปที่พื้นที่ เนื่องจาก “พื้นที่” เป็นตัวเชื่อมระหว่างงานความมั่นคงและงานการพัฒนาเข้าด้วยกัน กล่าวคือ จะมีการวิเคราะห์หาพื้นที่ที่มีปัญหาความมั่นคงหรือมีเงื่อนไขของปัญหาความมั่นคง และนำการบูรณาการพัฒนารวมทั้งเข้าพัฒนาพื้นที่ดังกล่าว และการเปลี่ยนจากคำว่า “ยุทธศาสตร์” เป็น “แผน” เพื่อให้สอดคล้องกับมติคณะรัฐมนตรี เรื่อง แนวทางการเสนอแผนเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๐ และแนวทางการกำหนดยุทธศาสตร์หรือแผนความมั่นคงเฉพาะเรื่องของสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติให้ใช้ชื่อเรียกแผนระดับต่างๆ ให้เป็นแนวทางเดียวกัน จึงกลายเป็น “แผนการพัฒนาพื้นที่เพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕)”

๒. การดำเนินงานพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติที่ผ่านมา

การพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติบรรจุเป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาระดับชาติครั้งแรกในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๒๐ - ๒๕๒๔) ซึ่งได้ปรับเปลี่ยนแนวทางการดำเนินงานจากเดิมที่ใช้การปราบปรามด้วยกำลังอาวุธเป็นสำคัญ เพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางอุดมการณ์ อันเป็นภัยคุกคามความมั่นคงของประเทศในขณะนั้น มาเป็นกระบวนการบูรณาการงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงให้กับประเทศ โดยมีกรอบยุทธศาสตร์การดำเนินงาน ๓ ประการ คือ ๑) การประสานงบประมาณพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม กับงบประมาณพัฒนากองทัพ ๒) การพัฒนาทรัพยากรเพื่อการเตรียมพร้อม และ ๓) การพัฒนาเพื่อความมั่นคงของชาติ โดยมุ่งดำเนินงานลักษณะ “การพัฒนาเฉพาะพื้นที่” ในพื้นที่ยุทธพัฒนา และพื้นที่ป้องกัน เพื่อจัดเงื่อนไขปัญหาความมั่นคงในพื้นที่ อาทิ การเข้าถึงอำนาจรัฐ การสร้างจิตสำนึกด้านความมั่นคงให้ประชาชน และการจัดตั้งถิ่นฐานเพื่อพัฒนาระดับการดำรงชีวิตของประชาชน ต่อมาเมื่อสถานการณ์ความรุนแรงยุติลง พื้นที่เป้าหมายที่ได้รับการพัฒนาและมีความมั่นคงปลอดภัยแล้ว จึงสามารถเข้าสู่การพัฒนาในระบบปกติได้

ขณะที่เศรษฐกิจขยายตัวเติบโตในอัตราสูง โครงสร้างทางสังคมและการเมืองการปกครองเปลี่ยนแปลงไป กระแสโลกาภิวัตน์เริ่มเข้าสู่สังคมไทยและมีแนวโน้มรุนแรงขึ้น การพัฒนาประเทศกระจายสู่ภูมิภาคและชนบท แต่สภาพความยากจนและความเหลื่อมล้ำยังเป็นปัญหาสำคัญ โดยเฉพาะในชนบท ทรัพยากรธรรมชาติถูกบุกรุกทำลายและเสื่อมโทรมลงจากการใช้โดยไม่คำนึงถึงข้อจำกัด ปัญหาความมั่นคงเปลี่ยนแปลงไปอย่างต่อเนื่อง ส่งผลต่อความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน โดยเฉพาะปัญหายาเสพติดที่รุนแรงขึ้น ปัญหาชุมชนพื้นที่สูง และปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ยังเป็นปัญหาสำคัญในด้านความมั่นคง

สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติได้จัดทำยุทธศาสตร์ความมั่นคงชายแดนในช่วงแผนพัฒนาฉบับที่ ๙ (พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๔๙) และฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๐ - ๒๕๕๔) เพื่อเป็นกรอบแนวทางการดำเนินงานของชาติ มุ่งดำเนินงานเชิงรุก ในการลดเงื่อนไขต่างๆ ที่จะนำไปสู่ปัญหาความมั่นคงตั้งแต่ในภาวะปกติ เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อรองรับและป้องกันสถานการณ์ต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้น อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ปัญหาและภัยคุกคามด้านความมั่นคงในปัจจุบัน ทั้งภัยคุกคามความมั่นคงรูปแบบเก่า และภัยคุกคามความมั่นคงรูปแบบใหม่ ซึ่งครอบคลุมทั้งพื้นที่ชายแดน พื้นที่ขึ้นใน และพื้นที่ชายฝั่งทะเลเกาะแก่ง ได้มีการปรับยุทธศาสตร์ความมั่นคงชายแดน โดยจัดทำ “ยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ (พ.ศ. ๒๕๕๖ - ๒๕๖๐)” เพื่อใช้เป็นเครื่องมือและกรอบแนวทางในการดำเนินแผนงานพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงควบคู่ไปกับการดำเนินแผนงานความมั่นคง

รวมทั้งได้มีการดำเนินงานพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงในลักษณะโครงการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงเฉพาะพื้นที่หลายโครงการซึ่งประสบผลสำเร็จในระดับหนึ่ง ปัจจุบันมีโครงการที่อยู่ระหว่างดำเนินงานต่อเนื่องต่อไป อาทิ โครงการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงเฉพาะพื้นที่ภูผายล โครงการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงเฉพาะพื้นที่รอยต่อจังหวัดศรีสะเกษและจังหวัดอุบลราชธานี

อย่างไรก็ตาม แม้จะมีการผลักดันการขับเคลื่อนพื้นที่เป้าหมายการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติอย่างต่อเนื่อง แต่ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างเบ็ดเสร็จ เนื่องจากประเทศไทยยังคงเผชิญปัญหาและภัยคุกคามความมั่นคงรูปแบบเก่า ซึ่งยังไม่หมดไป และต้องเผชิญกับภัยคุกคามความมั่นคงรูปแบบใหม่ที่มีความหลากหลาย ซับซ้อนและแตกต่างกันไปตามสภาพพื้นที่ นอกจากนี้ การดำเนินการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติที่ผ่านมา มีข้อจำกัดของการดำเนินงาน ๕ ด้านหลัก ดังนี้

๑) **ด้านบุคลากรและการปฏิบัติงาน** บุคลากรที่รับผิดชอบปฏิบัติงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติในแต่ละพื้นที่ยังขาดความรู้ความเข้าใจ และทักษะของการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ เมื่อมีการโยกย้ายสับเปลี่ยนบ่อยครั้งจนขาดความต่อเนื่อง ทำให้เป็นปัญหาของการปฏิบัติตามยุทธศาสตร์จนหลายครั้งส่งผลให้ไม่มีการจัดสรรทรัพยากรที่สอดคล้องกับปัญหาและเป้าหมายในพื้นที่ที่กำหนดไว้

๒) **ด้านกฎหมาย กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง** ที่ผ่านมามีกฎหมาย กฎ และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการนำยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติไปสู่การปฏิบัติ บางเรื่องบางประการเป็นอุปสรรคไม่สามารถรองรับกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป หรือไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในแต่ละพื้นที่ รวมทั้งยังมีข้อจำกัดในการนำกฎหมายไปบังคับใช้ เพราะยังขาดการชี้แจงทำความเข้าใจ โดยเฉพาะกับกลุ่มผู้ด้อยโอกาสทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำและการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมที่ไม่เท่าเทียมกัน จนเป็นอุปสรรคและข้อจำกัดต่อการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

๓) **ด้านแผนงาน โครงการ และงบประมาณ** หน่วยงานในระดับจังหวัดขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผนงาน/โครงการด้านความมั่นคงในแผนพัฒนาจังหวัด ขาดการบูรณาการการดำเนินงานระหว่างหน่วยงาน และขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการพัฒนาเพื่อความมั่นคงของชาติ ส่งผลให้ไม่ได้รับความสำคัญในการดำเนินงานและไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณในเชิงพื้นที่

๔) **ด้านกลไกการบริหารจัดการดำเนินงาน** กลไกการบริหารงานพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติที่มีการจัดวางระบบไว้แล้ว เมื่อนำไปสู่การปฏิบัติยังขาดความเชื่อมโยงกันระหว่างหน่วยงาน ทั้งหน่วยงานส่วนกลางกับหน่วยงานระดับจังหวัดและระดับพื้นที่ นอกจากนี้ ยังพบว่ากลไกบางหน่วยงานยังไม่ได้ปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบไว้ด้วย

๕) **ด้านการจัดทำฐานข้อมูล** ที่ผ่านมามีการจัดทำฐานข้อมูลเพื่อรองรับการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ ในระดับพื้นที่และจังหวัดยังขาดความสมบูรณ์ ไม่ทันต่อสถานการณ์ปัจจุบัน ตลอดจนยังขาดความเชื่อมโยงของข้อมูลระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบ

๓. สถานการณ์ภัยคุกคามความมั่นคง การประเมินความเสี่ยงและแนวโน้ม

๓.๑ สถานการณ์ภัยคุกคามความมั่นคง

๓.๑.๑ สถานการณ์โลก

การเมืองโลกมีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงไปสู่การมีหลายขั้วอำนาจ และมีการสร้างดุลอำนาจใหม่ ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงระเบียบโลก ทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม สภาพการณ์ดังกล่าวส่งผลให้ประเทศไทยต้องกำหนดท่าทีเพื่อรักษาดุลยภาพทางความสัมพันธ์กับประเทศมหาอำนาจ ในขณะเดียวกัน มีการเปลี่ยนแปลงปัจจัยความมั่นคงในสถานการณ์โลกที่สำคัญ อาทิ **ปัจจัยความมั่นคงของมนุษย์** จากสถานการณ์ที่ประชากรโลกมีจำนวนเพิ่มขึ้นนำไปสู่การขาดแคลนทรัพยากร โดยเฉพาะด้านอาหารและพลังงาน และสัดส่วนผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้นจนส่งผลกับโครงสร้างประชากรโลก รวมทั้งปัจจัยความมั่นคงด้านพลังงาน สิ่งแวดล้อม และภัยธรรมชาติ โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศเป็นปัญหาสำคัญของโลกที่รุนแรงมากขึ้น จึงต้องมีความร่วมมือในระดับนานาชาติเพื่อเผชิญกับภัยพิบัติที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ ภัยคุกคามข้ามชาติ โดยเฉพาะผลกระทบจากการก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติที่ขยายตัวอย่างรวดเร็ว ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ โดยเฉพาะการใช้ประเทศไทยเป็นสถานที่พักพิงและอำนวยความสะดวกในการก่อเหตุจากกลุ่มก่อการร้ายทั้งในและนอกภูมิภาค เชื่อมโยงและส่งผลกระทบต่อปัญหาความมั่นคงอื่นๆ อาทิ การค้ายาเสพติด การค้ามนุษย์ การค้าอาวุธ การฟอกเงิน และอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ ประเทศไทยจึงจำเป็นต้องเฝ้าระวังความเสี่ยง และเตรียมพร้อมเพื่อรับมือต่อปัญหาที่อาจเกิดขึ้น

๓.๑.๒ สถานการณ์ในภูมิภาค

๑) **การขยายอิทธิพลและเพิ่มบทบาทของประเทศมหาอำนาจต่อภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้** ประเทศมหาอำนาจมีการปรับเปลี่ยนนโยบายที่แสดงให้เห็นถึงแนวโน้มของการแข่งขันและการขยายอิทธิพลในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทั้งในรูปแบบของการใช้พลังอำนาจทางทหารทางเศรษฐกิจ และการแทรกแซงทางการเมือง เพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ในภูมิภาค ซึ่งมีแนวโน้มที่จะเกิดความขัดแย้งจนอาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงและผลประโยชน์ของประเทศไทย

๒) **ความร่วมมือในกรอบประชาคมอาเซียน** มีความเคลื่อนไหวสำคัญที่จะทำให้อาเซียนมีความเข้มแข็งทางการเมือง ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม การมีปฏิสัมพันธ์และเชื่อมโยงกันมากขึ้นของประเทศสมาชิกอาเซียน อาจทำให้ภัยคุกคามรูปแบบเดิมมีโอกาสเกิดขึ้นได้น้อย ในทางตรงกันข้าม อาจทำให้ภัยคุกคามรูปแบบใหม่มีโอกาสเกิดขึ้นได้มากและรุนแรงขึ้น นอกจากนี้ ความแตกต่างด้านการปกครองและเศรษฐกิจของประเทศสมาชิกอาเซียนอาจส่งผลกระทบต่อความร่วมมือและความมั่นคงของอาเซียน

๓) **ความขัดแย้งทางดินแดนและการใช้กำลังทางทหาร** เป็นความขัดแย้งจากปัญหาความไม่ชัดเจนของเส้นเขตแดนทั้งทางบกและทางทะเล ที่มีแนวโน้มจะนำไปสู่การใช้กำลังความรุนแรง และการใช้กำลังทางทหารเพื่อแก้ไขปัญหาการกระทำผิดกฎหมายในบริเวณชายแดนที่อาจกระทบกระทั่งกับประเทศรอบบ้าน เพราะเกี่ยวข้องกับอธิปไตยและผลประโยชน์ของชาติ นอกจากนี้ ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ยังประสบกับปัญหาความขัดแย้งการอ้างสิทธิเหนือดินแดนในทะเลจีนใต้ ซึ่งความขัดแย้งดังกล่าวอาจส่งผลกระทบต่อความร่วมมือกันในกรอบอาเซียนและทวีป

๔) การย้ายถิ่นฐานของประชากร เนื่องจากระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตของประเทศในอาเซียนมีความเหลื่อมล้ำแตกต่างกัน จึงทำให้เกิดการย้ายถิ่นฐานของประชากรจากประเทศหนึ่งไปสู่อีกประเทศ ในลักษณะเข้าเมืองผิดกฎหมายที่ส่งผลให้เกิดปัญหาการบริหารจัดการกลุ่มคนเหล่านี้ของแต่ละประเทศ ซึ่งจะสร้างปัญหาการเมืองระหว่างประเทศในอนาคตได้ โดยเฉพาะกลุ่มที่ขัดแย้งกับรัฐบาลของประเทศต้นทาง นอกจากนี้ ยังส่งผลให้เกิดปัญหาอื่นๆ ตามมา เช่น ปัญหาสถานะและสิทธิของบุคคลตามกฎหมาย ปัญหาการศึกษา ปัญหาความขัดแย้งกับชุมชนในพื้นที่ เป็นต้น โดยปัญหาดังกล่าวมีความละเอียดอ่อนและส่งผลกระทบหลายมิติ ทั้งความมั่นคงของมนุษย์ ประเด็นด้านสิทธิมนุษยชนและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ รวมทั้งการอพยพโยกย้ายถิ่นฐานของชาวจีนอพยพรุ่นใหม่ที่จะมาตั้งถิ่นฐานในประเทศไทยเพื่อแสวงโอกาสทางเศรษฐกิจ

๓.๑.๓ สถานการณ์ในประเทศ

๑) สถานการณ์ความมั่นคงในประเทศโดยรวม

(๑) ความขัดแย้งทางสังคม การเมือง และสถาบันหลักของชาติ เป็นความขัดแย้งที่เกิดจากความไม่เข้าใจในความแตกต่างทางความคิด ความเชื่อ ศาสนา วัฒนธรรม ที่อาจนำไปใช้เป็นเงื่อนไขในการสร้างความชอบธรรมในการใช้ความรุนแรง รวมทั้งมีความเคลื่อนไหวที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสถาบันหลักของชาติได้เพิ่มระดับและขอบเขตที่กว้างขวาง ซึ่งสถานการณ์ดังกล่าวเป็นประเด็นที่มีความอ่อนไหว ในขณะที่สังคมไทยกำลังอยู่ในกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง โดยที่ยังคงมีปัญหาเชิงโครงสร้างจากความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ สังคม และการเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติ รวมถึงโลกทัศน์ที่แตกต่างกันของกลุ่มคนในสังคม เป็นปัจจัยผลักดันให้เกิดความแตกแยกทางความคิดระหว่างคนกลุ่มต่างๆ ทำให้มีความเสี่ยงต่อการรักษาเอกภาพของชาติและการสร้างภูมิคุ้มกันของสังคมไทย

(๒) ความยากจนและความเหลื่อมล้ำ ความยากจนและความเหลื่อมล้ำยังเป็นเงื่อนไขและปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคง ข้อมูลปี พ.ศ. ๒๕๕๘ พบว่า ๑) มีคนจนจำนวน ๔.๘๔ ล้านคน หรือร้อยละ ๗.๒ ของประชากรประเทศ ๒) มีคนเกือบจนจำนวน ๕.๖๓ ล้านคน หรือร้อยละ ๘.๓๘ ของประชากรประเทศ ๓) คนจนส่วนใหญ่ร้อยละ ๖๒.๒ อยู่ในพื้นที่ชนบท โดยเฉพาะในพื้นที่จังหวัดชายแดน และ ๔) คนจนมีอาชีพเกษตรกรร้อยละ ๕๖.๙ และได้รับการศึกษาน้อย ผลจากการพัฒนาที่ผ่านมาปัญหาความยากจนได้ลดลง แต่ปัญหาความเหลื่อมล้ำยังไม่ลดลง โดยเฉพาะในด้านรายได้พบว่า ความไม่สมดุลของรายได้ระหว่างคนจนกับคนรวย ดังนี้ ประชากรกลุ่มจนที่สุดร้อยละ ๑๐ มีสัดส่วนรายได้ร้อยละ ๑.๕๘ ในขณะที่ประชากรกลุ่มรวยที่สุดร้อยละ ๑๐ มีสัดส่วนรายได้ร้อยละ ๓๔.๘๘ จึงมีช่องว่างรายได้ห่างกัน ๒๒.๐๘ เท่า นอกจากนี้ ยังมีปัญหาความเหลื่อมล้ำในด้านการถือครองที่ดิน ด้านกระบวนการยุติธรรม และด้านการเข้าถึงบริการพื้นฐานต่างๆ อันเป็นกับดักที่นำไปสู่เงื่อนไขของปัญหาความมั่นคง

(๓) **ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีแนวโน้มลดลงและเสื่อมโทรม** จากการใช้ประโยชน์ที่ไม่คำนึงและตระหนักถึงขีดจำกัด และการแย่งชิงการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ ในขณะที่ขาดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ เช่น การกำหนดขอบเขตพื้นที่อนุรักษ์ไม่ชัดเจนการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่ไม่เป็นธรรมมีความเหลื่อมล้ำ ส่งผลต่อวิถีการดำรงชีวิตของประชาชนและชุมชนและนำไปสู่ความขัดแย้งที่กระทบต่อความมั่นคง โดยปัญหาสำคัญคือ ๑) พื้นที่ป่ายังคงถูกบุกรุกทำลายอย่างต่อเนื่องเพื่อใช้ประโยชน์ทางการเกษตรและลักลอบตัดไม้มีค่าบางชนิด ทำให้เกิดความสูญเสียในระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพ ๒) ทรัพยากรน้ำขาดแคลนและมีปัญหาในการบริหารจัดการโดยมีปริมาณน้ำเพียง ๒ ใน ๓ ของความต้องการใช้น้ำ โดยเฉพาะด้านการเกษตรและอุปโภคบริโภคเพิ่มขึ้น ในขณะที่น้ำในธรรมชาติลดลงและมีข้อจำกัดในการใช้พื้นที่สร้างแหล่งกักเก็บน้ำ ความขัดแย้งในการใช้น้ำและปัญหาการจัดการน้ำเสีย ๓) ทรัพยากรดินเสื่อมโทรมขึ้นวิกฤติจากการใช้ต่อเนื่องยาวนานแต่ขาดการอนุรักษ์และพัฒนา มีปัญหาการชะล้างพังทลายสูงและมีความขัดแย้งในการใช้ประโยชน์ที่ดิน ๔) ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งมีแนวโน้มรุนแรงขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ๕) ปัญหาการจัดการขยะในชุมชนเมืองที่มีปริมาณขยะมูลฝอยเกิดขึ้นปีละ ๒๖.๑๙ ล้านตัน แต่สามารถจัดการอย่างถูกต้องเพียง ๗.๘๘ ล้านตันโดยในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ มีขยะตกค้างมากถึง ๓๐.๔๙ ล้านตัน และ ๖) ปัญหาหมอกควันไฟป่า โดยเฉพาะในพื้นที่ชายแดนและพื้นที่สูง

(๔) **การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ** จากปรากฏการณ์เอลนีโญ (ภัยแล้ง) และลานีญา (อุทกภัย วาตภัย) ทำให้เกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติและสาธารณภัยขนาดใหญ่บ่อยครั้งและมีแนวโน้มรุนแรงขึ้น ส่งผลกระทบให้เกิดความเสียหายต่อพื้นที่การเกษตร พื้นที่ชุมชนเมืองและวิถีการดำรงชีวิตของประชาชน

(๕) **สังคมผู้สูงอายุ** ปัจจุบันประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ และในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ จะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ โดยพื้นที่ภาคเหนือจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุเร็วกว่าภาคอื่นๆ ๑๐ ปี ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรซึ่งมีผลกระทบอย่างกว้างขวางต่อเศรษฐกิจระดับมหภาค ได้แก่ รายได้ต่อหัวของประชากร การออมและการลงทุน งบประมาณประเทศ การจ้างงาน ผลผลิตของแรงงาน ทำให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) ลดลง และระดับจุลภาค ได้แก่ ตลาดผลิตภัณฑ์และบริการต่างๆ โดยเฉพาะด้านการเงินและด้านสุขภาพที่ขยายเพิ่มขึ้น ในขณะเดียวกันทำให้ขาดกำลังแรงงาน โดยเฉพาะในภาคเกษตร ส่งผลต่อปัญหาแรงงานต่างด้าวและการหลบหนีเข้าเมือง

(๖) **การเปลี่ยนแปลงสู่ความมั่นคงรูปแบบใหม่** กระแสโลกาภิวัตน์มีผลกระทบต่อความมั่นคง การเมือง เศรษฐกิจ สังคม การทหาร เทคโนโลยี อาหาร และพลังงาน ก่อให้เกิดปัญหาความมั่นคงรูปแบบใหม่ เช่น การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ อาชญากรรมข้ามชาติและอาชญากรรมในประเทศที่เพิ่มและรุนแรงขึ้น การโจมตีและการจารกรรมทางไซเบอร์มีแนวโน้มจะเป็นประเด็นที่มีความเสี่ยงสูงขึ้นเรื่อยๆ เนื่องจากการกำหนดมาตรการป้องกันทำได้ยากและไม่ทันต่อความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และมีความเป็นไปได้ที่การโจมตีทางไซเบอร์จะเป็นส่วนหนึ่งของสมรภูมิการรบในอนาคต การเปลี่ยนแปลงสู่สังคมเมืองที่ขยายตัว

อย่างรวดเร็ว ทำให้การดำเนินชีวิตสมัยใหม่ที่เร่งรีบ แข่งขัน มุ่งวัตถุนิยม มีปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรม มีความเสี่ยงนำไปสู่ความขัดแย้งในสังคมเพิ่มขึ้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของมนุษย์มากขึ้น

(๗) **ปัญหายาเสพติด** ประเทศไทยเผชิญกับการลักลอบค้ายาเสพติดจากประเทศเพื่อนบ้าน จากการเป็นประเทศทางผ่านและประเทศปลายทาง โดยเฉพาะบริเวณพื้นที่ชายแดนฝั่งไทยและประเทศเพื่อนบ้าน อาศัยช่องทางพื้นที่ชายแดนในการลักลอบขนส่ง ซึ่งสถานการณ์ดังกล่าวมีแนวโน้มรุนแรง และซับซ้อนมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการแพร่ระบาดในกลุ่มเยาวชนซึ่งเป็นกลุ่มเสี่ยงสำคัญ โดยภาครัฐได้ดำเนินการแก้ไขด้วยมาตรการปราบปรามเพื่อลดอุปทานยาเสพติด มาตรการบำบัดรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพ และมาตรการป้องกันยาเสพติดในกลุ่มเสี่ยง แต่พบว่าอุปทานหรือปริมาณยาเสพติดในประเทศยังไม่ลดลง รวมทั้งการจับกุมกระทำได้น้อยขึ้น เนื่องจากขบวนการค้ายาเสพติดได้ปรับเปลี่ยนลักษณะการจัดองค์กร รูปแบบ และวิธีการลักลอบค้ายาเสพติด ซึ่งปัญหาดังกล่าวยังส่งผลกระทบต่อเนื่องไปสู่อื่นๆ ด้วย อาทิ ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาครอบครัว ชุมชน และสังคม

(๘) **สถานการณ์ชายแดน** พื้นที่ชายแดนที่ห่างไกลศูนย์กลางอำนาจรัฐมีสภาพทุรกันดารจึงมีความเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาความมั่นคง หลายปัญหามีแนวโน้มขยายตัวเข้าสู่พื้นที่จังหวัดชั้นในอย่างต่อเนื่อง อาทิ ความขัดแย้งตามแนวชายแดน ความไม่ชัดเจนของแนวเขตแดน การขยายของชุมชนตามแนวชายแดน การลักลอบหลบหนีเข้าเมือง การค้าอาวุธสงคราม การกำหนดสถานะบุคคล ยาเสพติด แรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย การทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบริเวณเขตแดนที่ส่งผลกระทบให้เกิดสาธารณสุขขนาดใหญ่ โรคระบาดตามแนวชายแดน อาชญากรรมข้ามชาติ ความขัดแย้งในกลุ่มประมงชายฝั่งกับประมงน้ำลึก การลักลอบและค่าน้ำมันเถื่อน การขาดบริการพื้นฐานต่างๆ และปัญหาชนชาวมุสลิมและกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยทำกินกระจัดกระจายอยู่

(๙) **แรงงานต่างด้าวและการลักลอบเข้าเมือง** การลักลอบเข้าเมืองของแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้านและประเทศรอบบ้านมีแนวโน้มมากขึ้น เนื่องจากประเทศไทยกำลังประสบปัญหาขาดแคลนแรงงานในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ จึงต้องมีการจัดการปัญหาดังกล่าว โดยต้องสร้างสมดุลในการรักษาผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจที่สอดคล้องกับความมั่นคงของชาติ และได้กำหนดมาตรการให้แรงงานต่างด้าวเข้าสู่ระบบการจดทะเบียนและการจัดระเบียบแรงงานต่างด้าว รวมทั้งหาแนวทางในการติดตามการเคลื่อนย้ายของแรงงาน อย่างไรก็ตามยังพบว่าแรงงานต่างด้าวและขบวนการลักลอบขนแรงงานยังคงหลบหนีเข้าเมืองอย่างต่อเนื่อง ยิ่งไปกว่านั้นแรงงานต่างด้าวที่อยู่ในประเทศไทยจำนวนมากยังไม่มีความรู้ความเข้าใจในเงื่อนไขและการเข้าสู่ระบบที่ถูกต้อง ส่งผลให้ใช้วิธีการลักลอบเข้าเมืองเพื่อทำงานผ่านนายหน้าหรือผ่านเครือข่ายที่อยู่ในประเทศ จนทำให้บางส่วนถูกหลอกลวง นำไปสู่อุปสรรคการค้ามนุษย์ การกดขี่แรงงาน นอกจากนี้ พบว่าคนต่างด้าวบางส่วนเข้ามาถูกต้องแต่กลับมาประกอบอาชีพที่กฎหมายห้ามคนต่างด้าวทำ ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นและส่งผลกระทบต่อการแย่งอาชีพคนไทย

๒) สถานการณ์ความมั่นคงในประเทศเชิงพื้นที่

(๑) ภาคเหนือ

- **พื้นที่ชายแดน** มีสภาพภูมิประเทศที่ห่างไกลศูนย์กลางอำนาจรัฐ และติดต่อกับประเทศรอบบ้านเป็นแนวยาว จึงเป็นสาเหตุให้เกิดปัญหาหลายประการ ได้แก่ ยาเสพติด ผู้หลบหนีเข้าเมือง และแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย การลักลอบค้าสิ่งผิดกฎหมาย การค้าอาวุธสงคราม การลักลอบส่งออกรถยนต์ที่ถูกโจรกรรม การขยายตัวพื้นที่ชุมชนชายแดน โรคติดต่อชายแดนระหว่างประเทศที่ยังไม่สามารถควบคุมได้ และปัญหาการเข้าถึงบริการของภาครัฐในด้านการศึกษา ด้านสาธารณสุข การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน โดยเฉพาะเส้นทางคมนาคม

- **พื้นที่ชั้นใน** ส่วนใหญ่เป็นป่าอนุรักษ์และป่าสงวนซึ่งเป็นพื้นที่ต้นน้ำ จึงเป็นเหตุให้เกิดปัญหาการบุกรุกพื้นที่ป่า การตัดไม้ทำลายป่า ทำให้เกิดปัญหาน้ำท่วม ดินโคลนถล่ม และภัยแล้ง นอกจากนี้ยังประสบกับปัญหาหมอกควันที่ก่อให้เกิดผลกระทบอื่นๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจ ด้านสุขภาพ และด้านสิ่งแวดล้อม ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคม ปัญหาความขัดแย้งและความแตกแยกทางสังคมเพิ่มขึ้นจากหลายสาเหตุ อาทิ การแย่งชิงทรัพยากรในพื้นที่ ความเห็นต่างทางการเมือง และการบิดเบือนข้อมูลข่าวสาร

- **ปัญหาชาวเขาและชุมชนพื้นที่สูง** ชาวเขาและชุมชนพื้นที่สูงในภาคเหนือยังมีความเสี่ยงในด้านความมั่นคงและเรื่องยาเสพติด ประชากรชาวเขาบางพื้นที่ยังมีอัตราการเกิดสูง การอพยพเข้ามาจากนอกพื้นที่และนอกประเทศ พบว่าชาวเขาร้อยละ ๔๓.๒ ยังไม่ได้รับสัญชาติไทย ในขณะเดียวกันยังดำรงชีวิตโดยพึ่งพิงธรรมชาติ เช่น การทำการเกษตรเชิงเดี่ยวแบบดั้งเดิม ส่งผลต่อการใช้ที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติที่ไม่ถูกต้องและสิ้นเปลือง รวมทั้งการจัดตั้งถิ่นฐานที่อยู่อย่างกระจัดกระจายในพื้นที่อนุรักษ์ ห่างไกลทุรกันดาร และการคมนาคมที่ไม่สะดวก จึงทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำในโอกาสการเข้าถึงบริการขั้นพื้นฐาน ส่งผลให้ตกอยู่ในสภาพความเป็นอยู่ยากจน ยิ่งไปกว่านั้น การเปลี่ยนแปลงสภาพสังคมอย่างรวดเร็วไปสู่ความทันสมัยในเชิงวัตถุนิยม ทำให้ชาวเขาและชุมชนพื้นที่สูงปรับตัวไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและชาตภูมิคุ้มกันที่เพียงพอในการดำเนินชีวิตอยู่บนพื้นฐานของวัฒนธรรมดั้งเดิม

(๒) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

- **พื้นที่ชายแดน** ประสบปัญหาสำคัญ คือ เส้นเขตแดนไม่ชัดเจน โดยเฉพาะจากการเปลี่ยนแปลงของเกาะดอนในแม่น้ำโขง การขยายของชุมชนตามแนวชายแดน การลักลอบขนยาเสพติด ปัญหาแรงงานต่างด้าวและการลักลอบเข้าเมือง จากประเทศรอบบ้านและประเทศเพื่อนบ้าน

- **พื้นที่ชั้นใน** ประสบปัญหาสำคัญ คือ การทำลายทรัพยากรธรรมชาติและพื้นที่สาธารณประโยชน์ในหลายพื้นที่ อาทิ การบุกรุกพื้นที่ป่า โดยเฉพาะการลักลอบตัดไม้พะยุงเพื่อส่งออก การบุกรุกแหล่งน้ำ ปัญหายาเสพติดที่เป็นแหล่งพักพิงนำเข้ามาจากพื้นที่ชายแดน ปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำ ปัญหาสาธารณสุขจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ รวมทั้งปัญหาความขัดแย้งเรื่องผลประโยชน์และความเห็นต่างทางการเมือง

(๓) ภาคกลาง

- **พื้นที่ชายแดน** ประสบปัญหาสำคัญ คือ ยาเสพติด แรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย การบุกรุกทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และสาธารณภัย โดยเฉพาะภัยน้ำท่วมและภัยแล้ง

- **พื้นที่ชายฝั่งทะเลเกาะแก่ง** ประสบปัญหาสำคัญ คือ การกัดเซาะพื้นที่ชายฝั่ง การพังทลายของดินบริเวณชายฝั่ง การบุกรุกพื้นที่ป่าชายเลน การแย่งชิงการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ ปัญหาคนไทยพลัดถิ่น แรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย ความขัดแย้งเนื่องจากความเห็นต่างทางการเมือง และปัญหายาเสพติด

- **พื้นที่ชั้นใน** ประสบปัญหาสำคัญ คือ ยาเสพติดกระจายอยู่ทั่วพื้นที่ แรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายที่ลักลอบเข้าเมือง การบุกรุกพื้นที่ป่าเพื่อประกอบอาชีพ การไม่มีเอกสารสิทธิ์ในที่ดินทำกิน ปัญหาขยะ และการบริหารจัดการน้ำ

(๔) ภาคใต้

- **พื้นที่ชายแดน** ประสบปัญหาสำคัญ คือ ความไม่ชัดเจนของเส้นแนวเขตแดน จนทำให้เกิดปัญหาการลักลอบข้ามแดน และปัญหาภัยแทรกซ้อนอื่นๆ เช่น ยาเสพติด สิ้นค้าหนีภาษี เป็นต้น

- **พื้นที่ชายฝั่งทะเลเกาะแก่ง** ประสบปัญหาสำคัญ คือ แรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในภาคการประมง การทำประมงรุกล้ำน่านน้ำไทย การค้าน้ำมันและสิ้นค้าหนีภาษี การใช้เครื่องมือประมงผิดกฎหมายทำลายทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล การกัดเซาะพื้นที่ชายฝั่ง การแสวงหาผลประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลอย่างขาดความรับผิดชอบและขาดการควบคุมจัดการ ก่อให้เกิดความขัดแย้งทางสังคม เช่น ความขัดแย้งในธุรกิจเอกชน ในชุมชนท้องถิ่น ที่สำคัญยังพบปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดอย่างรุนแรง โดยเฉพาะจังหวัดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว ตลอดจนปัญหาสาธารณภัยจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

- **พื้นที่ชั้นใน** ประสบปัญหาสำคัญ คือ แรงงานต่างด้าวลักลอบเข้าเมือง ยาเสพติด โดยเฉพาะพืชกระท่อม ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มต่างๆ อาชญากรรมข้ามชาติ การบุกรุกทำลายทรัพยากรธรรมชาติ และปัญหาสาธารณภัย

- **พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้** เป็นพื้นที่เฉพาะที่มีสถานการณ์ความรุนแรงละเอียดอ่อน และยังคงเกิดเหตุความรุนแรงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งมีผลกระทบความมั่นคงอย่างยิ่ง

๓.๒ การประเมินความเสี่ยงและแนวโน้ม

จากการประเมินสถานการณ์ภัยคุกคามความมั่นคงทั้งในระดับโลก ภูมิภาค และประเทศโดยรวม และเชิงพื้นที่ รวมทั้งจากการประเมินการดำเนินงานและข้อจำกัดของการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ เป็นที่ประจักษ์ว่า ในระยะที่ผ่านมาประเทศไทยยังคงเผชิญทั้งภัยคุกคามความมั่นคงรูปแบบเก่า และภัยคุกคามความมั่นคงรูปแบบใหม่ ที่มีความแตกต่างกันไปตามสถานการณ์แต่ละพื้นที่ โดยเชื่อมโยงกันในทุกมิติ ส่งผลให้การดำเนินงานพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติในระยะต่อไปต้องเผชิญกับความเสี่ยงและแนวโน้ม ดังนี้

๓.๒.๑ ความยากจนและความเหลื่อมล้ำ เป็นความเสี่ยงที่สำคัญซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงกับการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของคน ชุมชน ในพื้นที่เป้าหมาย เนื่องจากคนจนส่วนใหญ่ร้อยละ ๖๒.๖ อยู่ในพื้นที่ชนบท โดยเฉพาะในพื้นที่ชายแดน ซึ่งเป็นพื้นที่เป้าหมายของการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคง โดยสาเหตุพื้นฐานความยากจนมาจากปัญหาความเหลื่อมล้ำในเรื่องการกระจายโอกาส การพัฒนาที่ไม่ทั่วถึง การด้อยโอกาสในการเข้าถึงบริการพื้นฐาน ขาดข้อมูล องค์ความรู้ และแหล่งทุนในการประกอบอาชีพ ความเหลื่อมล้ำในที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกิน และการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม ซึ่งเป็นกับดักไปสู่ภัยคุกคามความมั่นคงและมีความเสี่ยงต่อการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงในปัจจุบัน ความเสี่ยงดังกล่าว มีแนวโน้มจะได้รับการแก้ไขปัญหาคัดเจนมากขึ้น ทั้งในระดับประเทศและระดับพื้นที่ โดยความยากจนมีแนวโน้มลดลง แต่ความเหลื่อมล้ำยังคงเป็นปัญหา ระยะต่อไปจะมีการมุ่งเป้าหมายไปสู่การแก้ไขปัญหาคนจนส่วนใหญ่ของประเทศในพื้นที่เป้าหมาย พร้อมกับแก้ไขปัญหาคือความเหลื่อมล้ำที่เป็นกับดักของการพัฒนาประเทศ ซึ่งจะเป็นโอกาสสำคัญในการขับเคลื่อนงานพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคง

๓.๒.๒ การขาดภูมิคุ้มกันในการดำรงชีวิต เป็นความเสี่ยงซึ่งเป็นผลมาจากการประสบกับปัญหาและการเปลี่ยนแปลงที่ละเอียดอ่อน ซับซ้อน รวดเร็ว และรุนแรงขึ้น อาทิ ความขัดแย้งในการใช้ทรัพยากรระหว่างรัฐและประชาชน ทรัพยากรดินที่เสื่อมโทรมขึ้นวิกฤตจากการใช้ประโยชน์มายาวนานแต่ขาดการพัฒนาปรับปรุงบำรุงและการวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดิน ภัยพิบัติทางธรรมชาติและสาธารณภัยรุนแรงและบ่อยครั้ง ทรัพยากรป่าไม้ที่ถูกบุกรุกทำลายและเสื่อมโทรมลง การเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศ ทรัพยากรน้ำ ทั้งด้านการเกษตรและอุปโภคบริโภคขาดแคลนเนื่องจากข้อจำกัดในการพัฒนาแหล่งกักเก็บน้ำ รวมทั้งสถานการณ์และบริบทความมั่นคงที่เปลี่ยนแปลงตามพัฒนาการของเทคโนโลยีและโลกาภิวัตน์ ทำให้ชุมชนและประชาชนในพื้นที่การพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคง มีความเสี่ยงในการก้าวทันและรับมือกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป ส่งผลต่อการขาดภูมิคุ้มกันในการดำรงชีวิต ความเสี่ยงดังกล่าว มีแนวโน้มที่จะไปส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของคน ชุมชน ในพื้นที่เป้าหมายการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงโดยตรง ในขณะที่ความพร้อมในการรับมือกับสิ่งที่เกิดขึ้นของคนและชุมชนยังมีข้อจำกัด จึงจำเป็นต้องเร่งสร้างภูมิคุ้มกันที่สอดคล้อง ก้าวทัน และรับมือกับความเสี่ยงดังกล่าว

๓.๒.๓ การก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุและการเปลี่ยนแปลงสภาพสังคม เป็นความเสี่ยงในการขับเคลื่อนการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงด้วยโครงสร้างประชากรของประเทศกำลังเปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมผู้สูงอายุที่ส่งผลต่อผลิตภาพแรงงาน และกำลังการผลิต โดยเฉพาะในภาคการเกษตร ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในพื้นที่เป้าหมายการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคง ในขณะเดียวกัน สังคมไทยที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปสู่ความทันสมัยมากขึ้น จะมีการเคลื่อนย้ายแรงงานสู่เมือง การเปลี่ยนวิถีการดำเนินชีวิตไปสู่สังคมวัตถุนิยม และการเข้าสู่สังคมการสื่อสาร ทำให้ประชาชนในพื้นที่เป้าหมายบางส่วนไม่สามารถปรับตัวได้ทัน ความเสี่ยงดังกล่าว มีแนวโน้มที่ประชาชนและชุมชนในพื้นที่เป้าหมายของการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงจะได้รับผลกระทบโดยตรง จึงจำเป็นต้องปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์และสามารถอยู่รอดได้อย่างเข้มแข็งบนพื้นฐานของวิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชน

๓.๒.๔ การบริหารจัดการงานพัฒนาพื้นที่เพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ เป็นความเสี่ยงในการขับเคลื่อนงานพัฒนาพื้นที่เพื่อเสริมความมั่นคง ที่ผ่านมายังขาดการบูรณาการอย่างเป็นองค์รวมที่มีเป้าหมายยึดประชาชนและพื้นที่ความมั่นคงเป็นจุดมุ่งหมายร่วมในการดำเนินงาน เครื่องมือและกลไกการขับเคลื่อนงานยังไม่มีประสิทธิภาพพอ ภาระเบียดบางประการล้ำสมัย ไม่สอดคล้อง และขัดกัน ฐานข้อมูลโดยรวมทั้งในระดับประเทศและในระดับพื้นที่ยังไม่ครอบคลุม ครบถ้วน และเป็นปัจจุบัน บุคลากรปฏิบัติงานยังมีความรู้ความเข้าใจที่จำกัด และยังมีช่องว่างในการปฏิบัติระหว่างระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ ความเสี่ยงดังกล่าว มีแนวโน้มที่การขับเคลื่อนงานพัฒนาพื้นที่เพื่อเสริมความมั่นคงจะต้องเผชิญ และหาหนทางแก้ไขโดยเริ่มมีสัญญาณที่ดีขึ้นในการบูรณาการการทำงานร่วมกัน การพัฒนาบุคลากรเพื่อเตรียมความพร้อมในงานพัฒนาพื้นที่เพื่อเสริมความมั่นคง การมีเวทีพูดคุย แลกเปลี่ยน เพื่อแก้ปัญหาร่วมกันทุกด้านในลักษณะประชารัฐที่สำคัญ คือ สังคมไทยมุ่งยึดกรอบทำงานบนพื้นฐานของศาสตร์พระราชา และปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมากขึ้น

๔. แผนการพัฒนาพื้นที่เพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕)

๔.๑ กรอบแนวคิด

การขับเคลื่อนแผนการพัฒนาพื้นที่เพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕) ยึดแนวพระราชดำริการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคง ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และยุทธศาสตร์แนวทางการดำเนินงาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” ตามศาสตร์พระราชาเป็นกรอบการดำเนินงาน รวมทั้งแนวทางการพัฒนาที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) โดยมีกรอบแนวคิดการดำเนินงาน ดังนี้

๔.๑.๑ การปรับกระบวนความคิด มุ่งเน้นให้คนมีมุมมองและจุดมุ่งหมายร่วมในการดำเนินงาน โดยมีแนวคิด ทศนคติที่เห็นประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก ตระหนักถึงความสมดุลมั่นคงยั่งยืนของการพัฒนาทุกมิติ ทั้งการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม การเมือง การปกครอง และความมั่นคงของประเทศ

๔.๑.๒ การดำเนินงานโดยยึดพื้นที่เป้าหมายเป็นหลัก โดยมีประชาชนเป็นศูนย์กลาง มุ่งเสริมสร้างความมั่นคงปลอดภัยให้พื้นที่เป้าหมายที่มีความเสี่ยงหรือมีเงื่อนไขที่จะนำไปสู่ปัญหาความมั่นคง มีการประเมินและจัดลำดับความสำคัญของพื้นที่ มุ่งพัฒนาคนและพื้นที่ไปพร้อมกัน

๔.๑.๓ การบูรณาการงานการพัฒนาและงานความมั่นคง ทั้งงานพัฒนาและงานความมั่นคง อย่างเป็นองค์รวมทุกมิติ ดำเนินการอย่างรวดเร็ว ต่อเนื่อง มีการบริหารจัดการอย่างเป็นเอกภาพในทุกระดับ ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเชิงรุก เตรียมความพร้อมป้องกันปัญหาความมั่นคงต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้น และสามารถปรับตัวให้รอดพ้นวิกฤติความมั่นคงต่างๆ ได้

๔.๑.๔ การมีส่วนร่วมตามแนวทางประชารัฐ ผนึกกำลังร่วมกันตามแนวทางพัฒนาประชารัฐ ในการป้องกันแก้ไขปัญหาความมั่นคงต่างๆ ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ชุมชนและประชาชน ในทุกระดับให้สอดคล้องกับสถานการณ์และปัญหาความมั่นคง อย่างเป็นรูปธรรม

๔.๒ วิสัยทัศน์

**“คน ชุมชน และพื้นที่เป้าหมายมีการพัฒนา มีจิตสำนึกความมั่นคง มีภูมิคุ้มกัน
สามัคคีปรองดอง สามารถพัฒนาร่วมกับประเทศรอบบ้าน
เพื่อความมั่นคง ปลอดภัย และประโยชน์สุขของประชาชน”**

๔.๓ วัตถุประสงค์

๔.๓.๑ เพื่อน้อมนำศาสตร์พระราชาและแนวพระราชดำริมาเป็นแนวทางในการพัฒนาพื้นที่ เพื่อเสริมความมั่นคง

๔.๓.๒ เพื่อพัฒนาคนและคุณภาพชีวิตของคน ชุมชน และพื้นที่เป้าหมายให้มีโครงสร้าง ประชากรที่เหมาะสม มีความเข้มแข็ง มั่นคง ปลอดภัย มีจิตสำนึกด้านความมั่นคง พึ่งตนเองได้ รวมทั้ง มีภูมิคุ้มกันในการดำรงชีวิตพร้อมเผชิญปัญหา ภัยคุกคาม และการเปลี่ยนแปลง

๔.๓.๓ เพื่อเสริมสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคงและด้านการพัฒนากับประเทศรอบบ้าน พร้อมกันกับจัดระบบป้องกันเพื่อจัดระเบียบพื้นที่ชายแดน

๔.๓.๔ เพื่อขยายผลองค์ความรู้ด้านการพัฒนาพื้นที่เพื่อเสริมความมั่นคง การจัดการโดยสันติวิธี ไปพร้อมกับการนำนวัตกรรมมาใช้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

๔.๓.๕ เพื่อเสริมสร้างฐานความมั่นคงของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รักษาความสมดุล ของระบบนิเวศ รองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

๔.๓.๖ เพื่อให้การบริหารจัดการแผนการพัฒนาพื้นที่เพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ มีการบูรณาการ ให้เกิดเอกภาพและประสิทธิภาพในทุกระดับ

๔.๔ พื้นที่เป้าหมาย

๔.๔.๑ พื้นที่เป้าหมายการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ คือ พื้นที่ที่มีปัญหาความมั่นคง หรือพื้นที่ที่มีเงื่อนไขของปัญหาความมั่นคง หรือพื้นที่ที่อาจก่อให้เกิดปัญหาทางความมั่นคง โดยมีขอบเขต ครอบคลุมพื้นที่ทุกจังหวัด (จังหวัดชั้นใน จังหวัดชายแดน และ จังหวัดชายทะเลและเกาะแก่ง) ทั้งนี้ ไม่รวม พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดนราธิวาส จังหวัดยะลา จังหวัดปัตตานี และ ๔ อำเภอในจังหวัด สงขลา (อำเภอจะนะ อำเภอนาทวี อำเภอเทพา และอำเภอสบไย้อย) เนื่องจากเป็นพื้นที่เป้าหมายลำดับแรก ตามนโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้

๔.๔.๒ หลักเกณฑ์การจำแนกและจัดลำดับความสำคัญพื้นที่เป้าหมาย ให้มีการจำแนกพื้นที่เป้าหมายเพื่อดำเนินการตามแผนการพัฒนาพื้นที่เพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ ออกเป็น ๑) พื้นที่เป้าหมายการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงที่จังหวัดประกาศ ๒) พื้นที่โครงการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงเฉพาะพื้นที่ และ ๓) พื้นที่เป้าหมายอื่นๆ โดยมีหลักเกณฑ์ ดังนี้

๑) พื้นที่เป้าหมายการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงที่จังหวัดประกาศ การดำเนินงานให้กระทรวงมหาดไทยและจังหวัดประกาศการจัดลำดับความสำคัญของพื้นที่ ผ่านกลไกคณะอนุกรรมการจัดทำแผนงานด้านความมั่นคงจังหวัดที่มีหน่วยงานด้านการพัฒนา หน่วยงานด้านความมั่นคงในระดับพื้นที่ ร่วมกับกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในจังหวัด (กอ.รมน.จว.) ผู้แทนจากภาคประชาชน ภาคประชาสังคม และภาคเอกชน โดยแจ้งให้หน่วยงานภาครัฐในระดับจังหวัดและภูมิภาค ได้รับทราบล่วงหน้าก่อนการจัดทำแผนและคำของบประมาณประจำปี รวมทั้งเผยแพร่ข้อมูลให้ กลุ่ม/องค์กรภาคประชาชนและภาคธุรกิจเอกชนในพื้นที่ได้รับทราบ เพื่อประกอบการพิจารณาให้การสนับสนุนการดำเนินงานในเชิงบูรณาการแผนงานของหน่วยงานภาครัฐ

การจัดลำดับความสำคัญในแต่ละพื้นที่ ทั้งในระดับตำบลหรือระดับหมู่บ้าน ให้ใช้หลักเกณฑ์การพิจารณา ๕ หลักเกณฑ์ ได้แก่ ๑) ขนาดของพื้นที่ที่มีปัญหา ๒) ความรุนแรงและความซับซ้อนของปัญหา ๓) ความยากง่ายต่อการแก้ปัญหา ๔) ผลกระทบด้านต่างๆ ที่เกิดขึ้น และ ๕) ความตระหนักรู้ของประชาชนในจังหวัดที่มีต่อปัญหา

ตารางสรุปหลักเกณฑ์การจำแนกและจัดลำดับความสำคัญพื้นที่เป้าหมาย

ประเภทพื้นที่	ผู้ดำเนินการ	หลักเกณฑ์การจัดลำดับความสำคัญพื้นที่เป้าหมาย	การดำเนินการ
พื้นที่เป้าหมายการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงที่จังหวัดประกาศ	คณะอนุกรรมการจัดทำแผนงานด้านความมั่นคงจังหวัด ที่มีหน่วยงานด้านการพัฒนาและหน่วยงานด้านความมั่นคงในระดับพื้นที่ร่วมกับ กอ.รมน.จว. ผู้แทนจากภาคประชาชน ภาคประชาสังคม และภาคเอกชน	■ ขนาดของพื้นที่ที่มีปัญหา ■ ความรุนแรงของปัญหา ■ ความยากง่ายต่อการแก้ปัญหา ■ ผลกระทบด้านต่างๆ ■ ความตระหนักรู้ของประชาชนในจังหวัดที่มีต่อปัญหา	กระทรวงมหาดไทยและจังหวัดประกาศการจัดลำดับความสำคัญของพื้นที่ แจ้งให้หน่วยงานภาครัฐในระดับจังหวัดและภูมิภาค ได้รับทราบล่วงหน้าก่อนการจัดทำแผน และคำของบประมาณประจำปี รวมทั้งเผยแพร่ข้อมูลให้ กลุ่ม/องค์กรภาคประชาชนและภาคธุรกิจเอกชนในพื้นที่ได้รับทราบ

๒) พื้นที่โครงการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงเฉพาะพื้นที่ (โครงการ พมพ.) เป็นพื้นที่ที่วิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญเป็นลำดับแรก ว่ามีความเสี่ยง ต้องเร่งแก้ปัญหา เพราะหากไม่ดำเนินการแก้ไขจะเกิดผลกระทบต่อความมั่นคงสูง โดยใช้กลไกคณะกรรมการพัฒนาเพื่อความมั่นคงในระดับพื้นที่ ร่วมกับจังหวัด กอ.รมน.จว. กอ.รมน.ภาค และกองกำลังป้องกันชายแดน นำเสนอผ่านตามขั้นตอนระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘

หลักเกณฑ์ในการวิเคราะห์และประเมินสถานการณ์ ได้แก่ ๑) ขนาดของพื้นที่ที่มีปัญหา ๒) ความรุนแรงและความซับซ้อนของปัญหา ๓) ความยากง่ายต่อการแก้ปัญหา ๔) ผลกระทบด้านต่างๆ ที่เกิดขึ้น และ ๕) ความตระหนักของประชาชนในพื้นที่ที่มีต่อปัญหา

ตารางสรุปหลักเกณฑ์การจำแนกและจัดลำดับความสำคัญพื้นที่เป้าหมาย

ประเภทพื้นที่	ผู้ดำเนินการ	หลักเกณฑ์การจัดลำดับความสำคัญพื้นที่เป้าหมาย	การดำเนินการ
พื้นที่โครงการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงเฉพาะพื้นที่ (โครงการ พมพ.)	คณะกรรมการพัฒนาเพื่อความมั่นคงในระดับพื้นที่ (พมพ.) ร่วมกับจังหวัด กอ.รมน.จว. กอ.รมน.ภาค และกองกำลังป้องกันชายแดน	- ขนาดของพื้นที่ที่มีปัญหา - ความรุนแรงของปัญหา - ความยากง่ายต่อการแก้ปัญหา - ผลกระทบด้านต่างๆ - ความตระหนักของประชาชนในพื้นที่ที่มีต่อปัญหา	พมพ. นำเสนอตามขั้นตอนของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘

๓) พื้นที่เป้าหมายอื่น ที่มีการนำเสนอผ่านกลไกตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ ซึ่งคณะกรรมการนโยบายและอำนวยการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ (นพข.) และ สภาความมั่นคงแห่งชาติ หรือ คณะรัฐมนตรี ให้ความเห็นชอบในการดำเนินการ

๔.๕ เป้าหมายการดำเนินงาน

การพัฒนาพื้นที่เพื่อเสริมความมั่นคงของชาติเป็นการดำเนินงานในเชิงพื้นที่ประสานเชื่อมโยงกับการดำเนินงานระดับกระทรวง/กรม มุ่งป้องกันและแก้ไขปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ปัญหา ภัยคุกคาม สภาพพื้นที่ และบริบทความมั่นคงเฉพาะพื้นที่ จึงกำหนดเป้าหมายการดำเนินงาน ดังนี้

๔.๕.๑ การน้อมนำศาสตร์พระราชาและแนวพระราชดำริมาเป็นแนวทางในการพัฒนาพื้นที่เพื่อเสริมความมั่นคง โดยขยายผลโครงการพระราชดำริสู่ประชาชนในพื้นที่เป้าหมายเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต สืบสานเรียนรู้และขยายผลศาสตร์พระราชาและหลักการทรงงานสู่กลุ่มเป้าหมายต่างๆ พร้อมไปกับสร้างแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้ในลักษณะพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติที่มีชีวิตตามภูมิสังคม

๔.๕.๒ คน ชุมชนในพื้นที่เป้าหมายมีจิตสำนึกด้านความมั่นคง ได้รับการพัฒนาความเป็นอยู่ให้พออยู่พอกิน มีโอกาสในการเข้าถึงบริการพื้นฐานและองค์ความรู้ต่างๆ ในการดำรงชีวิต พึ่งตนเองได้ และมีภูมิคุ้มกัน มีการจัดระเบียบและพัฒนาโดยการมีส่วนร่วมตามแนวทางประชารัฐ

๔.๕.๓ พื้นที่ชายแดน ชายฝั่งทะเลเกาะแก่ง และพื้นที่สูง มีการจัดระบบการป้องกันและพัฒนาเพื่อจัดระเบียบ ดังนี้

๑) **พื้นที่ชายแดน** ที่มีเงื่อนไขหรือแนวโน้มปัญหาความมั่นคงได้รับการจัดระเบียบในลักษณะการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงเฉพาะพื้นที่ มีการดำเนินงานตามแนวพระราชดำริในการเสริมสร้างความมั่นคงตามแนวชายแดน จัดระบบและระเบียบประชากรและชุมชน เสริมสร้างระบบป้องกันตนเองและพัฒนาประสิทธิภาพระบบการสัญจรข้ามแดน และเร่งรัดการพัฒนาหมู่บ้านเป้าหมาย โดยใช้การบูรณาการจากทุกภาคส่วน

๒) **พื้นที่ชายฝั่งทะเลเกาะแก่ง** มีการจัดระเบียบพื้นที่ เพื่อคุ้มครอง ป้องกัน และรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล โดยใช้การบูรณาการจากทุกภาคส่วนผ่านระบบและกลไกการช่วยเหลือบรรเทาสาธารณภัยในทะเล และการสัญจรข้ามแดนมีการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทุกภาคส่วนมีความรู้ความเข้าใจและตระหนักในการใช้ประโยชน์ทางทะเลเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

๓) **พื้นที่สูง** มีการจัดระเบียบ พัฒนาคน ชุมชนพื้นที่สูงตามแนวพระราชดำริ บุคคลบนพื้นที่สูงได้รับการสำรวจ ตรวจสอบ และพิจารณาให้สัญชาติไทยเร็วยิ่งขึ้น เกิดความรู้ ความเข้าใจ มีความรักและหวงแหนแผ่นดินไทย รวมทั้งมีการจัดระเบียบการจัดตั้งถิ่นฐาน เพื่อให้คนบนพื้นที่สูงได้รับการพัฒนาความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

๔.๕.๔ หน่วยงานของรัฐและทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมีองค์ความรู้และความเข้าใจด้านการพัฒนาพื้นที่เพื่อเสริมความมั่นคง สามารถนำนวัตกรรมมาใช้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งสามารถใช้แนวทางสันติวิธี กระบวนการยุติธรรมชุมชน มาจัดการความขัดแย้ง สนับสนุนการดำเนินงานเพื่อเสริมความมั่นคง การป้องกัน และแก้ไขปัญหาที่กระทบต่อความมั่นคง

๔.๕.๕ คน ชุมชนในพื้นที่เป้าหมายมีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติตามแนวพระราชดำริ มีการจัดตั้งถิ่นฐานตามแนวทางการอยู่ร่วมกันของคนและป่า มีการใช้ประโยชน์ที่ดิน พร้อมไปกับการป้องกันแก้ไขปัญหาทรัพยากรดินเสื่อมโทรม และกำหนดเขตพื้นที่อนุรักษ์อย่างชัดเจน รวมทั้งมีการป้องกันรักษาการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล

๔.๕.๖ จังหวัดชายแดนไทยกับจังหวัดชายแดนประเทศรอบบ้าน ทั้งในระดับชุมชน ท้องถิ่น มีความสัมพันธ์และความร่วมมือที่เข้มแข็ง ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม มีบทบาท และบูรณาการการทำงานร่วมกันในการส่งเสริม ประสานความร่วมมือ และสร้างความสัมพันธ์กับประเทศรอบบ้านบนพื้นฐานของกระบวนการคิดในฐานะการเป็นพลเมืองโลก

๔.๕.๗ การบริหารจัดการดำเนินงานพัฒนาพื้นที่เพื่อเสริมความมั่นคงของชาติมีเอกภาพและประสิทธิภาพ บุคลากรในพื้นที่การพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงเกิดความรู้ ความเข้าใจที่ชัดเจนในยุทธศาสตร์ และแผนที่เกี่ยวข้อง มีทักษะการบริหาร การวางแผน การแลกเปลี่ยนข้อมูล และมีตัวชี้วัดร่วมที่ชัดเจน ในการดำเนินงานทุกระดับ เกิดการบูรณาการและพัฒนาในพื้นที่เป้าหมายได้อย่างแท้จริง

๔.๖ แนวทางการพัฒนา

๔.๖.๑ แนวทางการพัฒนาที่ ๑ การสืบสานเรียนรู้และขยายผลการพัฒนาด้วยศาสตร์พระราชา เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

กลยุทธ์

๑) ศึกษาเรียนรู้ศาสตร์พระราชา หลักการทรงงาน และผลสำเร็จของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ นำไปขยายผลสู่ประชาชนและชุมชนในพื้นที่เป้าหมาย ให้เป็นแบบอย่างในการปฏิบัติตนและการดำเนินชีวิตที่ส่งผลต่อการพัฒนาพื้นที่เพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ

๒) ดำเนินการตามแนวพระราชดำริการพัฒนาเพื่อความมั่นคงเฉพาะพื้นที่ และนำไปขยายผลสู่พื้นที่เป้าหมายเพื่อความมั่นคงอื่นๆ ตามภูมิสังคม เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันภัยความมั่นคงในพื้นที่เป้าหมาย

๓) ประสานการดำเนินงานร่วมกับศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในภูมิภาคต่างๆ เพื่อนำองค์ความรู้ของศาสตร์พระราชามาขยายผล สนับสนุนคนและชุมชนในพื้นที่เป้าหมาย ให้สามารถดำรงชีวิตอย่างพอเพียงและพึ่งตนเองได้

๔) สร้างแหล่งเรียนรู้ศาสตร์พระราชา สานสมดุลงาน ดิน ป่า และวิถีการดำรงชีวิต ในลักษณะพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติที่มีชีวิตตามภูมิสังคมและส่งเสริมปราชญ์ชาวบ้านที่ประสบความสำเร็จ ในการน้อมนำศาสตร์พระราชาไปใช้แบบอย่างในการดำเนินชีวิต รวมทั้งสนับสนุนการสร้างเครือข่าย การเรียนรู้และสืบสานขยายผลพัฒนาด้วยศาสตร์พระราชาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในพื้นที่เป้าหมาย

๔.๖.๒ แนวทางการพัฒนาที่ ๒ การเสริมสร้างศักยภาพและภูมิคุ้มกันของคน ชุมชน และพื้นที่เป้าหมาย

กลยุทธ์

๑) สร้างโอกาสในการเข้าถึงบริการพื้นฐานและองค์ความรู้ต่างๆ จัดบริการการศึกษา บริการสาธารณสุข และบริการสวัสดิการสังคมต่างๆ ให้กับคนและชุมชนในพื้นที่เป้าหมาย โดยเฉพาะพื้นที่ ชายแดน ชายฝั่งทะเลเกาะแก่ง และพื้นที่สูง อย่างทั่วถึง และเป็นธรรม เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในโอกาส การเข้าถึงบริการ

๒) พัฒนาความเป็นอยู่ และส่งเสริมการพัฒนาอาชีพให้พออยู่ พอกิน สามารถพึ่งตนเองได้ โดยเร่งพัฒนาและบริหารจัดการน้ำเพื่อการดำรงชีวิตให้เพียงพอทั้งการเกษตร การอุปโภค และบริโภค

๓) ดำเนินการจัดระเบียบและพัฒนาชุมชน และจัดทำแผนชุมชนและตำบล เสริมสร้างจิตสำนึกด้านความมั่นคงและการเป็นพลเมืองที่ดี โดยสร้างความเข้มแข็งของชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

และประชาชน ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมตามแนวทางประชารัฐ วางแผนโครงสร้างประชากรที่เหมาะสม ตลอดจนสนับสนุนการรวมกลุ่มและพัฒนาไปสู่วิสาหกิจชุมชนและระบบสหกรณ์

๔) สร้างความเข้มแข็งในชุมชน โดยการต่อยอดการพัฒนาชุมชนที่มีอยู่เดิมให้เข้มแข็งขึ้น สนับสนุนบทบาทของผู้นำชุมชนในพื้นที่ ให้ผลักดันการพัฒนาจากภายในชุมชนเอง และสนับสนุนให้เกิดความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัยของคนในชุมชน รวมทั้งสร้างความสัมพันธ์ในชุมชน และส่งเสริมการพัฒนาจิตสำนึก ร่วมกัน ในลักษณะของการรวมกลุ่มสร้างเครือข่าย เพื่อร่วมดำเนินกิจกรรมพัฒนาและป้องกันความมั่นคง ปลอดภัยในชุมชน

๕) สนับสนุนการจัดตั้งศูนย์บริการเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียวในชุมชนพื้นที่เป้าหมาย เพื่อเป็น ศูนย์กลางในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและบริการทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การปกครอง และการเสริมสร้างความมั่นคง

๖) ดำเนินการจัดระเบียบพื้นที่ที่มีเงื่อนไขหรือแนวโน้มปัญหาภัยคุกคามความมั่นคง ในรูปแบบโครงการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงเฉพาะพื้นที่ (โครงการ พมพ.) เพื่อดำเนินงานเชิงรุกในการป้องกัน ปัญหาและเสริมสร้างภูมิคุ้มกันในพื้นที่

๗) สนับสนุนการสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อรองรับภัยพิบัติให้เหมาะสมกับสภาพภูมิสังคม ของแต่ละพื้นที่ โดยเน้นให้หน่วยงานภาครัฐ เอกชน และประชาชน มีความรู้และพร้อมรับมือภัยพิบัติ ที่อาจเกิดขึ้นตั้งแต่การป้องกัน การเผชิญเหตุ และหลังเกิดเหตุ ตลอดจนการถอดบทเรียนมาใช้ในการพัฒนา ระบบการเตรียมพร้อมรับมือภัยพิบัติในอนาคต

๘) ส่งเสริมและสนับสนุนให้หน่วยงานต่างๆ ในจังหวัดทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กร พัฒนาเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเครือข่ายภาคประชาสังคม ได้เข้ามามีบทบาท และมีส่วนร่วม ในการพัฒนาศักยภาพ ภูมิคุ้มกันของคน ชุมชน และพื้นที่เป้าหมาย

๔.๖.๓ แนวทางการพัฒนาที่ ๓ การพัฒนาและป้องกันเพื่อจัดระเบียบพื้นที่ชายแดน พื้นที่ชายฝั่ง- ทะเลเกาะแก่ง และชุมชนพื้นที่สูง

กลยุทธ์

๑) พื้นที่ชายแดน

(๑) ดำเนินงานตามแนวพระราชดำริที่พระราชทานไว้ในการเสริมสร้างความมั่นคง ตามแนวชายแดน เช่น การจัดระเบียบและพัฒนาพื้นที่เป้าหมายชายแดนและพื้นที่สูง โครงการหมู่บ้าน ยามชายแดนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โครงการบ้านเล็กในป่าใหญ่อันเนื่องมาจากพระราชดำริ และ โครงการส่งเสริมศิลปาชีพ เป็นต้น

(๒) เร่งรัดและส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาหมู่บ้านเป้าหมายให้ประชาชนมีความมั่นคง ในที่อยู่อาศัยทำกิน ได้รับการพัฒนายกระดับความเป็นอยู่ให้พออยู่พอกินและพึ่งตนเองได้ และเพิ่มประสิทธิภาพ ในการผลิต รวมทั้งการได้รับบริการสังคมพื้นฐานต่างๆ

(๓) จัดระบบและระเบียบประชากรและชุมชนพื้นที่ชายแดน เพื่อการพัฒนาและ ป้องกันภัยคุกคาม โดยพัฒนาข้อมูลพื้นฐานประชากรและการปกครองให้สมบูรณ์เป็นปัจจุบัน พัฒนาจิตสำนึก

ร่วมกันเพื่อไปสู่เป้าหมายการพัฒนาพื้นที่เพื่อเสริมความมั่นคง รวมกลุ่มและสร้างเครือข่ายพลังประชาชนด้านความมั่นคง ทบหนวและพัฒนาศักยภาพกลุ่มพลังมวลชนและอาสาสมัครเดิม เช่น อาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) ชุติรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) กลุ่มไทยอาสาป้องกันชาติ (ทสปช.) ฯลฯ

(๔) เสริมสร้างระบบป้องกันตนเองแก่ประชาชนและชุมชน โดยพัฒนาระบบการสื่อสาร มีระบบเฝ้าระวังและรายงานสถานการณ์ปัญหา พัฒนาระบบแจ้งเตือนภัยในหมู่บ้าน และเสริมสร้างองค์ความรู้และมีการฝึกการปฏิบัติการในการป้องกันภัยแก่ประชาชนในพื้นที่เป้าหมาย

(๕) พัฒนาประสิทธิภาพระบบการสัญจรข้ามแดน เพื่อควบคุมการลักลอบเข้าเมือง การค้ามนุษย์ ปัญหายาเสพติดและอาชญากรรมข้ามชาติ

(๖) ดำเนินการเร่งรัดการแก้ไขปัญหาในระดับพื้นที่กับประเทศรอบบ้านด้วยกลไกเจรจาระดับทวิภาคี

(๗) ดำเนินการจัดระเบียบพื้นที่ชายแดน ที่มีเงื่อนไขหรือแนวโน้มปัญหาภัยคุกคามความมั่นคงในลักษณะของโครงการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงเฉพาะพื้นที่ (โครงการ พมพ.) เพื่อดำเนินงานเชิงรุกในการป้องกันปัญหาและเสริมสร้างภูมิคุ้มกันในพื้นที่

(๘) จัดทำแผนปฏิบัติการจัดระบบป้องกันเพื่อจัดระเบียบพื้นที่ชายแดนครอบคลุมพื้นที่ชายแดนทั้งหมดที่มีการบูรณาการดำเนินงานร่วมกันให้อำนาจหน่วยงานพัฒนาพื้นที่ชายแดนและสอดคล้องกับแผนป้องกันประเทศ

๒) พื้นที่ชายฝั่งทะเลเกาะแก่ง

(๑) จัดระบบและระเบียบประชากรทุกกลุ่มชาติพันธุ์ในชุมชนพื้นที่ชายฝั่งทะเลเกาะแก่ง โดยพัฒนาข้อมูลพื้นฐานประชากรและการปกครองให้สมบูรณ์เป็นปัจจุบัน และเสริมสร้างความร่วมมือจิตสำนึกร่วมกันเพื่อไปสู่เป้าหมายการพัฒนาพื้นที่เพื่อเสริมความมั่นคง รวมทั้งสนับสนุนการรวมกลุ่มพลังมวลชนและอาสาสมัครด้านความมั่นคง

(๒) เสริมสร้างระบบป้องกันตนเองแก่ประชาชนและชุมชนพื้นที่ชายฝั่งทะเลเกาะแก่ง โดยพัฒนาระบบการสื่อสาร มีระบบเฝ้าระวังและรายงานสถานการณ์ปัญหา เสริมสร้างความรู้และมีการฝึกการปฏิบัติในการป้องกันภัย

(๓) พัฒนาระบบสัญจรข้ามแดนทางทะเลเพื่อควบคุมการลักลอบเข้าเมือง การค้ามนุษย์ ยาเสพติด การกระทำความผิดเป็นโจรสลัดและการปล้นเรือโดยใช้อาวุธ การค้ามนุษย์เถื่อน และอาชญากรรมข้ามชาติ

(๔) จัดระเบียบพื้นที่ชายฝั่งทะเลเกาะแก่ง ที่มีเงื่อนไขหรือแนวโน้มปัญหาภัยคุกคามความมั่นคงในลักษณะของโครงการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงเฉพาะพื้นที่ (โครงการ พมพ.) เพื่อดำเนินงานเชิงรุกในการป้องกันปัญหาและเสริมสร้างภูมิคุ้มกันในพื้นที่

(๕) จัดทำแผนปฏิบัติการจัดระบบป้องกันเพื่อจัดระเบียบพื้นที่ชายฝั่งทะเลเกาะแก่งให้มีการบูรณาการดำเนินงานร่วมกัน สนับสนุนการพัฒนาโดยรวม ครอบคลุมพื้นที่ทั้งหมด และสอดคล้องกับแผนป้องกันประเทศ

๓) ชุมชนพื้นที่สูง

(๑) พัฒนาชาวเขาและชุมชนพื้นที่สูงตามแนวพระราชดำริ ทั้งในด้านมนุษยธรรม โดยพัฒนาความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตของคนบนพื้นที่สูง ให้มีทางเลือกทางอาชีพที่เหมาะสม การจัดถิ่นฐานที่อยู่อาศัยทำกินตามแนวทางการอยู่ร่วมกันของคนและป่า การทำการเกษตรที่ถูกต้อง การปลูกพืชทดแทนฝิ่น และการแก้ไขปัญหายาเสพติด การดูแลสุขภาพป่า และการเข้ามามีส่วนร่วมในการรักษาความมั่นคง

(๒) จัดระเบียบชุมชนพื้นที่สูง โดยรวบรวมชุมชนที่กระจัดกระจายในพื้นที่ที่มีแนวโน้มปัญหาความมั่นคงมารวมกันจัดตั้งถิ่นฐานถาวรตามแนวพระราชดำริ ในลักษณะบ้านเล็กในป่าใหญ่ และโครงการเกษตรที่สูงหรือหมู่บ้านป่าไม้แผนใหม่

(๓) พัฒนาความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตของคนและชุมชนพื้นที่สูงให้สอดคล้องกับภูมิสังคม กระจายและสร้างโอกาสในการเข้าถึงบริการด้านการศึกษาและสาธารณสุข จัดศูนย์ส่งเสริมสวัสดิการสังคม และศูนย์เรียนรู้การพัฒนาชุมชนพื้นที่สูง เพื่อลดปัญหาความยากจน ด้วยโอกาส และความเหลื่อมล้ำ

(๔) เร่งสำรวจและพิจารณากำหนดสถานะบุคคลบนพื้นที่สูงเพื่อป้องกันการสัญจรข้ามแดนและปัญหาด้านความมั่นคง

(๕) สร้างความรู้ ความเข้าใจ และส่งเสริมให้คนและชุมชนพื้นที่สูงเข้ามามีบทบาทและส่วนร่วมในการรักษาความมั่นคง พิทักษ์ดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและป่าไม้ และแก้ไขปัญหายาเสพติด

(๖) จัดระเบียบชุมชนพื้นที่สูง ที่มีเงื่อนไขหรือแนวโน้มปัญหาภัยคุกคามความมั่นคง ในลักษณะของโครงการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงเฉพาะพื้นที่ (โครงการ พมพ.) เพื่อดำเนินงานเชิงรุกในการป้องกันปัญหาและเสริมสร้างภูมิคุ้มกันในพื้นที่

(๗) จัดทำแผนปฏิบัติการพัฒนา และแก้ไขปัญหาคความมั่นคงของชาติที่บูรณาการร่วมกัน สอดคล้องกับแผนด้านความมั่นคงและการพัฒนาประเทศโดยรวม เพื่อจัดระเบียบการพัฒนาชุมชนพื้นที่สูงให้ครอบคลุมทั้งหมด

๔.๖.๔ แนวทางการพัฒนาที่ ๔ การพัฒนาองค์ความรู้การพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคง

กลยุทธ์

๑) ดำเนินการพัฒนาบุคลากรของหน่วยงานต่างๆ ที่ดำเนินงานด้านการพัฒนาพื้นที่เพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ ทั้งในระดับนโยบาย ระดับอำนวยการ และระดับปฏิบัติ ให้มีความรู้ ความเข้าใจ และรอบรู้ ในกระบวนการดำเนินงานพัฒนาพื้นที่เพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ เพื่อการเป็นบุคลากรมืออาชีพในการปฏิบัติงาน

๒) ส่งเสริมการพัฒนากลุ่มเป้าหมายต่างๆ ทั้งองค์กรภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มอาสาสมัคร ผู้นำชุมชน สื่อมวลชน และประชาชน ให้มีความรู้ ทักษะ ศักยภาพ ควบคู่กับการมีจิตสาธารณะ และมีความรับผิดชอบต่อสังคม สามารถใช้เทคโนโลยี เพื่อช่วยพัฒนาความเป็นอยู่และรู้เท่าทันโลก ที่สอดคล้องกับบริบทใหม่ของสถานการณ์ความมั่นคง และเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนาพื้นที่เพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ

๓) ดำเนินการจัดตั้งพัฒนา ขยายผล แหล่ง/ศูนย์เรียนรู้ในการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงในพื้นที่เป้าหมายตามภูมิสังคมแต่ละพื้นที่ เพื่อพัฒนา ขยายผล และต่อยอด ไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิต

๔) สนับสนุนการจัดการเรียน การสอน การเรียนรู้ในการศึกษาทุกระดับ โดยให้มีหลักสูตร/รายวิชาการเสริมสร้างจิตสำนึกร่วมกันในการรักษาสถาบันหลักของชาติ การเป็นพลเมืองไทยที่ดี และการรักษาความมั่นคงของชาติ

๕) ส่งเสริมสนับสนุนสถาบันการศึกษาและหน่วยงานวิชาการต่างๆ ดำเนินการศึกษาวิจัยพัฒนาองค์ความรู้ และถ่ายทอดความรู้การพัฒนาพื้นที่เพื่อเสริมความมั่นคงของชาติแก่กลุ่มเป้าหมายต่างๆ

๖) ดำเนินการศึกษา และพัฒนาข้อมูลพื้นฐาน และข้อมูลสถานการณ์ความมั่นคงทุกด้านอย่างเป็นระบบ ครบถ้วน สมบูรณ์ เป็นปัจจุบัน มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานต่างๆ โดยสามารถเชื่อมโยงเครือข่ายทุกระดับ รวมทั้งมีการจัดทำ Big Data ร่วมกัน ตลอดจนใช้ประโยชน์จากระบบเทคโนโลยีและภาพถ่ายดาวเทียม

๗) ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาตามภูมิสังคมอย่างเหมาะสม เพื่อช่วยลดปัญหาที่เป็นเงื่อนไขความมั่นคงและความขัดแย้งในสังคม รวมทั้งสนับสนุนให้เกิดการคิดค้นนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาสังคมที่ก้าวทันกับบริบทใหม่ของสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป

๔.๖.๕ แนวทางการพัฒนาที่ ๕ การเสริมสร้างความมั่นคงด้วยมิติวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และการจัดการโดยสันติวิธี

กลยุทธ์

๑) ส่งเสริมสนับสนุนการนำวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น มาจัดการความรู้ พัฒนาอย่างเป็นระบบ ก้าวทัน รองรับการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ความมั่นคงรูปแบบใหม่ รวมทั้งป้องกันความเสื่อมถอยทางวัฒนธรรม คุณธรรม และจริยธรรมในสังคม

๒) ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และปลูกฝังแนวทางการจัดการความขัดแย้งโดยสันติวิธี แก่เจ้าหน้าที่รัฐ องค์กรภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน ภาคประชาสังคม และผู้นำท้องถิ่น สร้างความรู้ความเข้าใจกระบวนการจัดการความขัดแย้งโดยสันติวิธี และการเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง โดยเฉพาะด้านอุดมการณ์และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ

๓) ส่งเสริมการดำเนินการตามแนวทางปรองดองสมานฉันท์อยู่ร่วมกันอย่างสันติ โดยมีการชี้แจงสร้างความเข้าใจการบังคับใช้กฎหมายที่เสมอภาคเป็นธรรม พร้อมไปกับสนับสนุนการจัดเวทีประชาคมการเรียนรู้ในการจัดการความขัดแย้งโดยสันติวิธี และกระบวนการยุติธรรมในสถาบันการศึกษา และชุมชนท้องถิ่น ตลอดจนสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีบทบาทเป็นศูนย์ประสานความร่วมมือในการจัดการความขัดแย้งโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน

๔) ส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาเรียนรู้ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมอันดี และภูมิปัญญาท้องถิ่นแก่ประชาชนกลุ่มเป้าหมายต่างๆ โดยเฉพาะกลุ่มเจ้าหน้าที่ของรัฐ กลุ่มเยาวชน นิสิตนักศึกษา

กลุ่มนักศึกษา และสื่อมวลชน เพื่อสร้างจิตสำนึกและความภูมิใจในการเป็นพลเมืองไทย สามารถนำไปใช้ในการครองตน และเผยแพร่ ขยายผลเพิ่มขึ้น

๕) สนับสนุนการศึกษาวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ในการจัดการความขัดแย้งของชุมชน และท้องถิ่นโดยชุมชนเป็นศูนย์กลาง สนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมของคนในพื้นที่ เพื่อให้คนเกิดความเข้าใจและเรียนรู้ในการอยู่ร่วมกันในความแตกต่างหลากหลายได้อย่างสันติ เกิดภูมิคุ้มกันที่เข้มแข็งและลดความขัดแย้ง รวมทั้งส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรที่เชี่ยวชาญในกระบวนการจัดการความขัดแย้งโดยสันติวิธีและกระบวนการยุติธรรม

๔.๖.๖ แนวทางการพัฒนาที่ ๖ การเสริมสร้างฐานความมั่นคงของทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมเพื่อความสมดุลมั่นคง

กลยุทธ์

๑) อนุรักษ์ พัฒนา ป่าไม้ ป้องกัน ดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ ป่าไม้ สัตว์ป่า และแหล่งต้นน้ำลำธารตามแนวพระราชดำรินในพื้นที่เป้าหมาย จากต้นน้ำถึงปลายน้ำ มุ่งเสริมสร้าง ปลุกจิตสำนึก ให้เห็นความสำคัญของป่าและพร้อมเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลรักษาป่าตามแนวทางปลูกป่าในใจคน อาทิ การฝึกอบรมราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า (รสป.)

๒) เสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจให้ประชาชนกลุ่มเป้าหมายต่างๆ เห็นความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการดำรงชีวิตและความมั่นคงของมนุษย์ และสนับสนุนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากพื้นที่อย่างยั่งยืน ด้วยการส่งเสริมการทำเกษตรแผนใหม่แก่ประชาชน

๓) สนับสนุนการจัดเวทีประชาคมและการใช้วัฒนธรรมชุมชน เพื่อลดเงื่อนไขปัญหาความขัดแย้ง และการแย่งชิงการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๔) มุ่งสร้างความมั่นคงด้านอาหารในพื้นที่เป้าหมายและรักษาความสมดุลของระบบนิเวศ โดยส่งเสริม และสนับสนุนการสร้างธนาคารอาหารชุมชนและฟาร์มตัวอย่างตามภูมิสังคม

๕) ดำเนินการสำรวจวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินและเร่งแก้ไขปัญหาการทับซ้อนแนวเขตที่ดินในพื้นที่เป้าหมาย โดยเร่งปรับปรุงแผนที่แนวเขตที่ดินของรัฐแบบบูรณาการ เพื่อลดเงื่อนไขที่นำไปสู่ความขัดแย้งและลดความเหลื่อมล้ำในการใช้ประโยชน์ที่ดิน

๖) ป้องกัน และแก้ไขปัญหามลพิษจากไฟฟ้าอย่างบูรณาการ โดยการสร้างความรู้ความเข้าใจในปัญหา การเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ทั้งการปรับสภาพพื้นที่ป้องกันและความพร้อมของเครื่องมืออุปกรณ์ และการประสานการดำเนินงานแก้ไขปัญหามลพิษจากไฟฟ้ากับประเทศรอบบ้าน

๗) ป้องกัน และแก้ไขปัญหามลพิษจากดินเสื่อมโทรมชั้นวิกฤต และภัยธรรมชาติที่เกิดจากการชะล้างพังทลายของดินที่ส่งผลกระทบต่อดำรงชีวิตของคนและชุมชนในพื้นที่เป้าหมาย โดยการพัฒนาปรับปรุงบำรุงดิน การอนุรักษ์ดินและน้ำ และการรณรงค์การใช้หญ้าแฝกตามแนวพระราชดำริ

๘) พัฒนาระบบการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน ระหว่างการอนุรักษ์และการพัฒนา โดยยึดหลักการสร้างสมดุลในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความสามารถในการรองรับของระบบนิเวศและการรักษาความหลากหลาย

ทางชีวภาพ ซึ่งเป็นจุดเด่นของพื้นที่เป้าหมาย ผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่นกับเทคโนโลยีที่เหมาะสม เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนควบคู่กับการพัฒนาพื้นที่

๙) ป้องกัน และรักษาผลประโยชน์ทรัพยากรของชาติทางทะเล โดยการพัฒนาการรับรู้ และความเข้าใจในคุณค่าของทะเล การใช้ประโยชน์จากทะเลอย่างมีจิตสำนึกรับผิดชอบ การพัฒนาองค์ความรู้ ของทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล และการคุ้มครองปกป้องและรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

๔.๖.๗ แนวทางการพัฒนาที่ ๗ การเสริมสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคงและการพัฒนา กับประเทศรอบบ้าน

กลยุทธ์

๑) ส่งเสริม สนับสนุนกิจกรรมดำเนินงานของชุมชนและท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดชายแดน ที่นำไปสู่การสร้างความสัมพันธ์อันดีกับประเทศรอบบ้าน โดยเฉพาะการใช้ความเข้มแข็งของความร่วมมือระดับ ท้องถิ่นมาใช้ในการเสริมสร้างการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของคนและชุมชนกับประเทศรอบบ้าน

๒) ส่งเสริม สนับสนุนกิจกรรมเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีและการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม ของภาคเอกชน สมาคมมิตรภาพ โดยเฉพาะกลุ่มเยาวชน ในการเสริมสร้างความร่วมมือกับประเทศรอบบ้าน จากระดับประชาชนสู่รัฐบาล

๓) เสริมสร้าง และประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานรัฐในระดับพื้นที่กับประเทศ-รอบบ้าน เพื่อมุ่งขจัดเงื่อนไขที่ก่อให้เกิดความหวาดระแวงและความไม่ไว้วางใจระหว่างกัน ในกรอบความร่วมมือ ของประชาคมอาเซียน

๔) ประสานความร่วมมือระหว่างจังหวัดชายแดนไทยกับจังหวัดชายแดนประเทศรอบบ้าน ในด้านการพัฒนาสังคม ทั้งด้านการพัฒนาสาธารณสุขชายแดน ด้านการศึกษา การแลกเปลี่ยนด้านวัฒนธรรม รวมทั้งการค้าชายแดน และการแก้ไขปัญหาหมอกควันข้ามแดน

๕) จัดทำแผนบูรณาการความร่วมมือและสร้างความสัมพันธ์ร่วมกันกับประเทศรอบบ้าน ของหน่วยงานทั้งในประเทศ และระดับจังหวัด กับหน่วยงานราชการไทยที่ตั้งอยู่ในประเทศรอบบ้าน

๔.๖.๘ แนวทางการพัฒนาที่ ๘ การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ

กลยุทธ์

๑) ขับเคลื่อนการดำเนินงานภายใต้กลไกตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการ พัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ และ/หรือ นพข. มอบหมายและสั่งการ

๒) พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานโดยปรับปรุงการบริหารงานระดับพื้นที่ให้สอดคล้อง กับนโยบาย ยุทธศาสตร์ สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่เอื้อต่อประสิทธิภาพการดำเนินงาน พัฒนาแผนงาน ให้การปฏิบัติของหน่วยงานภาครัฐมีความรวดเร็ว ทันกับความต้องการของพื้นที่ กำหนดผู้รับผิดชอบ การดำเนินการทุกระดับให้ชัดเจน ไม่ซ้ำซ้อน รวมทั้งพัฒนาบุคลากรปฏิบัติงานให้มีทักษะความรู้และความเข้าใจ เป็นมืออาชีพในการปฏิบัติงาน

๓) ให้ความสำคัญและใช้บทบาทของหน่วยงานที่ไม่ใช่ภาครัฐ และองค์กรระหว่างประเทศ ที่ไม่ใช่ภาครัฐ โดยการกำหนดบทบาทและสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานของรัฐ ในลักษณะเครือข่ายให้เข้ามา สนับสนุนการพัฒนาพื้นที่เพื่อเสริมความมั่นคง

๔) ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อให้การบริหารจัดการมีเอกภาพและประสิทธิภาพ

๕) พัฒนาระบบการติดตามประเมินผล และกำหนดตัวชี้วัดการดำเนินงาน ที่เน้นผลลัพธ์ และผลกระทบอย่างชัดเจน

๖) ทบทวน ยกเลิก ปรับปรุง แก้ไขกฎหมาย กฎ ระเบียบ ที่ล้าสมัย ไม่สอดคล้องกัน ให้ใช้ได้กับความเป็นจริงในพื้นที่ เพื่อให้การบริหารจัดการเกิดเอกภาพ ประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

๕. แนวทางการขับเคลื่อนแผนสู่การปฏิบัติ

การขับเคลื่อนแผนการพัฒนาพื้นที่เพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๕) ไปสู่เป้าหมาย ที่กำหนด มุ่งเน้นการบริหารจัดการที่มีเอกภาพและมีประสิทธิภาพในทุกระดับ โดยการแปลงแนวทางการพัฒนา และกลยุทธ์สู่การปฏิบัติอย่างเป็นขั้นเป็นตอน โดยใช้ “แผน” เป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อน ดังนี้

๕.๑ การนำแผนสู่การปฏิบัติ

๕.๑.๑ การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในแผน แนวทางการพัฒนา และกลยุทธ์

๑) เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานทุกระดับ ได้รับทราบและเข้าใจเป้าประสงค์ของแผนและแนวทางดำเนินงานที่ชัดเจนตรงกัน รวมทั้งสนับสนุนการพัฒนา บุคลากร เพื่อให้การดำเนินงานพัฒนาพื้นที่เพื่อเสริมความมั่นคงของชาติมีความต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

๒) ประชาสัมพันธ์กับหน่วยงานภาครัฐ ทั้งในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ให้รับทราบถึงแผนการพัฒนาพื้นที่เพื่อเสริมความมั่นคงของชาติอย่างทั่วถึง โดยเฉพาะเจตนารมณ์ เป้าหมาย และแนวทางดำเนินงาน ให้เกิดการรับรู้ เข้าใจ อันเป็นประโยชน์ต่อความร่วมมือในการขับเคลื่อนแผนไปสู่ การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

๓) ประชาสัมพันธ์กับภาคเอกชน ประชาชน และผู้นำชุมชน เพื่อสร้างการยอมรับและ มีส่วนร่วมในการดำเนินการตามแผนที่สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของคน ชุมชน และพื้นที่ อย่างแท้จริง และเข้ามาช่วยผลักดันการปฏิบัติงานไปสู่เป้าหมาย

๕.๑.๒ การแปลงแผนสู่การปฏิบัติ

ให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับแผนฯ จัดทำแผนงาน โครงการ ร้องรับการปฏิบัติ ดังนี้

๑) แผนปฏิบัติการระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๕)

๒) แผนปฏิบัติงานประจำปี

๕.๑.๓ แหล่งที่มาของงบประมาณดำเนินงาน

การดำเนินการตามแผนการพัฒนาพื้นที่เพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕) มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) โดยมีแหล่งที่มาของงบประมาณ ดังนี้

- ๑) งบประมาณรายจ่ายประจำปีของหน่วยงาน
- ๒) งบประมาณเชิงพื้นที่ (งบประมาณตามแผนพัฒนาจังหวัด/แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด/แผนพัฒนาภาค)
- ๓) งบประมาณองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลนคร เทศบาลเมือง เทศบาลตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล
- ๔) งบประมาณเฉพาะเรื่อง เช่น งบประมาณ กปร. งบประมาณตามนโยบายพิเศษต่างๆ อาทิ งบประมาณตามนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ
- ๕) งบประมาณอื่นๆ อาทิ งบประมาณภาคเอกชน งบประมาณความร่วมมือภาครัฐ - ภาคเอกชน และงบประมาณความร่วมมือกับต่างประเทศ

๕.๒ กลไกบริหารงาน

๕.๒.๑ ยึดกลไกบริหารงานตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ ดังนี้

๑) ระดับนโยบาย

(๑) คณะกรรมการนโยบายและอำนวยการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ (นพข.) โดยมี นายกรัฐมนตรี หรือ รองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ และเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ เป็นกรรมการและเลขานุการ และมี สำนักงานเลขานุการคณะกรรมการนโยบายและอำนวยการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ (สล.นพข.) เป็นหน่วยงานภายในสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของ นพข.

(๒) คณะอนุกรรมการอำนวยการและประสานการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ (อปพ.) โดยมี รองผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร เป็นประธานอนุกรรมการ และผู้อำนวยการสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ความมั่นคง กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ และมี สำนักงานเลขานุการคณะอนุกรรมการอำนวยการและประสานการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ (สล.อปพ.) เป็นหน่วยงานภายในกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของ อปพ.

๒) ระดับภาค

(๑) คณะกรรมการพัฒนาเพื่อความมั่นคงในระดับพื้นที่ในเขตกองทัพภาคที่ ๑ - ๔ (พมพ.ทภ. ๑ - ๔) โดยมี แม่ทัพภาค เป็นประธาน และมี สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาเพื่อความมั่นคงในระดับพื้นที่ในเขตกองทัพภาคที่ ๑ - ๔ (สล.พมพ.ทภ. ๑ - ๔) ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของ พมพ.ทภ. ๑ - ๔

(๒) คณะกรรมการพัฒนาเพื่อความมั่นคงในระดับพื้นที่ในเขตทัพเรือภาคที่ ๑ - ๓ (พมพ.ทรภ. ๑ - ๓) โดยมี ผู้บัญชาการทัพเรือภาค เป็นประธาน และมี สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาเพื่อความมั่นคงในระดับพื้นที่ในเขตทัพเรือภาคที่ ๑ - ๓ (สล.พมพ.ทรภ. ๑ - ๓) ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของ พมพ.ทรภ. ๑ - ๓ และ คณะกรรมการพัฒนาเพื่อความมั่นคงในระดับพื้นที่ในเขตกองบัญชาการป้องกันชายแดนจันทบุรีและตราด (พมพ.กปช.จต.) โดยมี ผู้บัญชาการป้องกันชายแดนจันทบุรีและตราด เป็นประธาน และมี สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาเพื่อความมั่นคงในระดับพื้นที่ในเขตกองบัญชาการป้องกันชายแดนจันทบุรีและตราด (สล.พมพ.กปช.จต.) ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของ พมพ.กปช.จต.

๓) **ระดับจังหวัด** คณะอนุกรรมการจัดทำแผนงานด้านความมั่นคงจังหวัด โดยมี รองผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธาน และ คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.บ.จ.) โดยมี ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธาน

๔) **หน่วยงานร่วมดำเนินงาน** กระทรวง และกรมต่างๆ รวมทั้งภาคประชาชน ภาคประชาสังคม และภาคเอกชน

๕) แนวทางการดำเนินงาน

(๑) การขับเคลื่อนแผนฯ ตลอดจนพัฒนาเครือข่ายการทำงานร่วมกันภายใต้กลไกสำนักเลขานุการฯ ได้แก่ สล.นพช. สล.อปพ. และ สล.พมพ.ทภ. ๑ - ๔ / สล.พมพ.ทรภ. ๑ - ๓ และ สล.พมพ.กปช.จต. เพื่อให้เกิดการทำงานที่มีการบูรณาการและมีเอกภาพภายใต้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘

(๒) การขับเคลื่อนการดำเนินงานระดับจังหวัด มีการตรวจสอบแผนงานด้านการพัฒนาพื้นที่เพื่อเสริมความมั่นคงจังหวัด และผลักดันให้มี แผนงาน/โครงการ งบประมาณ ด้านการพัฒนาพื้นที่เพื่อเสริมความมั่นคงบรรจุในแผนพัฒนาจังหวัด

(๓) การบูรณาการ แผนงาน/โครงการ ทั้งระดับภาคและระดับจังหวัด โดยต้องดำเนินการผ่าน อปพ. ก่อนเสนอ นพช.

๕.๒.๒ ยึดกลไกบริหารงานตามแนวทางการพัฒนา ดังนี้

๑) **หน่วยงานประสานหลัก** มีหน้าที่ประสานงานกับหน่วยงานดำเนินการในแต่ละกลยุทธ์ของแนวทางการพัฒนา เพื่อบูรณาการขับเคลื่อนการดำเนินงานให้เป็นไปตามเป้าหมายของแผน ทั้งเป้าหมายการดำเนินงานและเป้าหมายของแนวทางการพัฒนา รวมทั้งมีหน้าที่ติดตาม รวบรวม และรายงานผลการดำเนินงานดังกล่าว

๒) **หน่วยงานดำเนินการ** มีหน้าที่ดำเนินงานตามกลยุทธ์ต่างๆ ของแนวทางการพัฒนาที่เกี่ยวข้องและสอดคล้องกับภารกิจของหน่วยงาน รวมทั้งมีหน้าที่ในการรายงานผลการดำเนินการให้หน่วยงานประสานหลักทราบ

๕.๒.๓ **ยึดกลไกตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องอื่นๆ** ได้แก่ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๕๐ พระราชบัญญัติเมืองพัทยา พ.ศ. ๒๕๔๒ และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารงานเชิงพื้นที่แบบบูรณาการ พ.ศ. ๒๕๖๐ ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนและประสานแผนพัฒนาพื้นที่ในระดับอำเภอและตำบล พ.ศ. ๒๕๖๒

๕.๓ การติดตามประเมินผล

๕.๓.๑ การติดตามผล

๑) **การรายงานผล** แบ่งออกเป็น รายงานผลรอบหกเดือน และผลประจำปี โดยให้หน่วยงานดำเนินการ และพมพ.ทก. ๑ - ๔ / พมพ.ทรภ. ๑ - ๓ / และ พมพ.กปช.จต. รวบรวมส่ง หน่วยงานประสานหลัก ก่อนนำเสนอ อปพ. และ นพช. ตามลำดับ ดังนี้

(๑) จังหวัด รายงานผลต่อ พมพ.ทก. ๑ - ๔ / พมพ.ทรภ. ๑ - ๓ และ พมพ.กปช.จต.

(๒) หน่วยงานดำเนินการ รายงานผลต่อ หน่วยงานประสานหลัก

๒) **การติดตามผลในภาพรวม** ติดตามผลความก้าวหน้า ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน โดยให้ พมพ.ทก. ๑ - ๔ / พมพ.ทรภ. ๑ - ๓ / พมพ.กปช.จต. และหน่วยงานประสานหลัก รายงานต่อ อปพ. เพื่อนำเสนอ นพช. ต่อไป

๓) **การตรวจและติดตามผลเฉพาะกรณี** การติดตามการดำเนินงานในพื้นที่สำคัญโดย สล.นพช. และ สล.อปพ.

๕.๓.๒ **การประเมินผล** สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินงานร่วมกับ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน-ราชอาณาจักร กระทรวงมหาดไทย และ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ โดยอาจดำเนินการในลักษณะของการนิเทศงานในทุกระดับ และการใช้งานศึกษา วิจัย

๕.๓.๓ **ตัวชี้วัดร่วม** สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติเป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำตัวชี้วัดการดำเนินงานในภาพรวมร่วมกับทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมุ่งเน้นการวัดผลลัพธ์ และผลกระทบในการดำเนินงาน และส่งให้ สล.พมพ.ทก. ๑ - ๔ / สล.พมพ.ทรภ. ๑ - ๓ / สล.พมพ.กปช.จต. และหน่วยงานประสานหลัก เพื่อนำไปใช้ในการติดตามประเมินผล

๖. ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

๖.๑ การให้ความสำคัญของรัฐบาลอย่างชัดเจน ด้วยการส่งเสริมงานด้านการพัฒนาพื้นที่เพื่อเสริมความมั่นคงของชาติที่จริงจัง ชัดเจน และต่อเนื่อง ทั้งการขับเคลื่อน การสนับสนุนงบประมาณ เพื่อให้งานด้านการพัฒนาพื้นที่เพื่อเสริมความมั่นคงสามารถดำเนินไปได้ และทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมีความมั่นใจพร้อมผนึกกำลังในการขับเคลื่อนแผน

๖.๒ การมีความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาพื้นที่เพื่อเสริมความมั่นคงที่ชัดเจนตรงกัน ด้วยการศึกษาวิจัย การถอดบทเรียนความสำเร็จที่ผ่านมา ประยุกต์อย่างสอดคล้อง เหมาะสมกับสภาพปัญหา และภูมิสังคมในพื้นที่เป้าหมาย ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมีความเข้าใจตรงกันในการพัฒนาพื้นที่เพื่อเสริมความมั่นคง พร้อมเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการตามแผน

๖.๓ การมีเครือข่ายดำเนินการตามแผน ตั้งแต่ระดับพื้นที่จนถึงระดับชาติ พร้อมเข้ามามีส่วนร่วมสนับสนุนการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงอย่างเป็นระบบ ชัดเจน

๖.๔ การขับเคลื่อนแผนด้วยตัวชี้วัดร่วมกัน ซึ่งจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการบูรณาการของทุกหน่วยงาน มีการจัดทำแผน การปฏิบัติตามแผน และการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ชัดเจน

ภาคผนวก

แผนการพัฒนาพื้นที่เพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕)

การขับเคลื่อน

๕ แนวทางการพัฒนา

- พัฒนาด้วยศาสตร์พระราชา
- เสริมสร้างศักยภาพ
- จัดระเบียบพื้นที่
- พัฒนาองค์ความรู้
- เสริมสร้างด้วยนิติวัฒนธรรม
- เสริมสร้างฐานทรัพยากร
- พัฒนาร่วมกับผู้ประกอบการ
- เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ

๗ หน่วยงานประสานหลัก

สำนักงาน กปร.
มท.
กท. โดยชุดทหาร
สมช.
วธ.
ทส.
กต.
สมช.

๘ หน่วยงานประสานระดับภาค

สส.พมพ.ทก.๑
สส.พมพ.ทก.๒
สส.พมพ.ทก.๓
สส.พมพ.ทก.๔
สส.พมพ.ทกร.๑
สส.พมพ.ทกร.๒
สส.พมพ.ทกร.๓
สส.พมพ.กปท. จด.

พื้นที่เป้าหมาย

พื้นที่เป้าหมาย

พื้นที่ที่ให้ความสำคัญ
ซึ่งหวังประกาศ
ความมั่นคงประเทศ
(โครงการ พมท.)

พื้นที่เป้าหมายอื่น

พื้นที่ที่ให้ความสำคัญ
ซึ่งหวังประกาศ
ความมั่นคงประเทศ
(โครงการ พมท.)

หลักเกณฑ์การจัดลำดับความสำคัญพื้นที่เป้าหมาย

- ขนาดของพื้นที่ที่มีปัญหา
- ความรุนแรงของปัญหา
- ความยากง่าย
- ผลกระทบต่อพื้นที่อื่นๆ
- ความตระหนักของประชาชน

ป้องกันและแก้ไขในระยะยาวอย่างยั่งยืน

ความมั่นคง

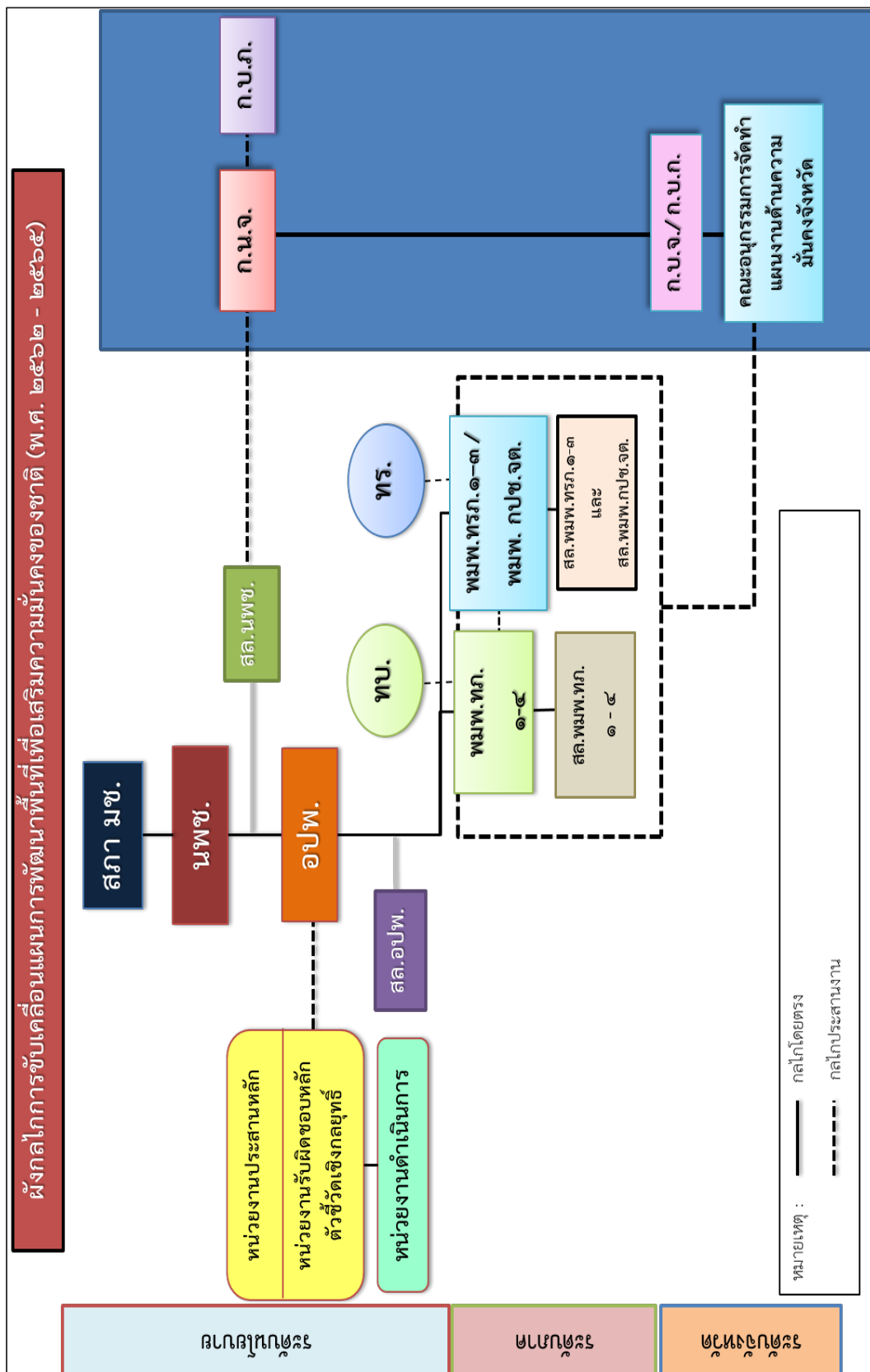
ยาเสพติด
ความมั่นคงทางทะเล
ผู้ลอบหนีเข้าเมือง
การป้องกันประเทศ

คุณภาพชีวิตที่ดี และชุมชนเข้มแข็ง

เศรษฐกิจและสังคม
ลดความเหลื่อมล้ำ
จัดความยากจน
รักษาวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น

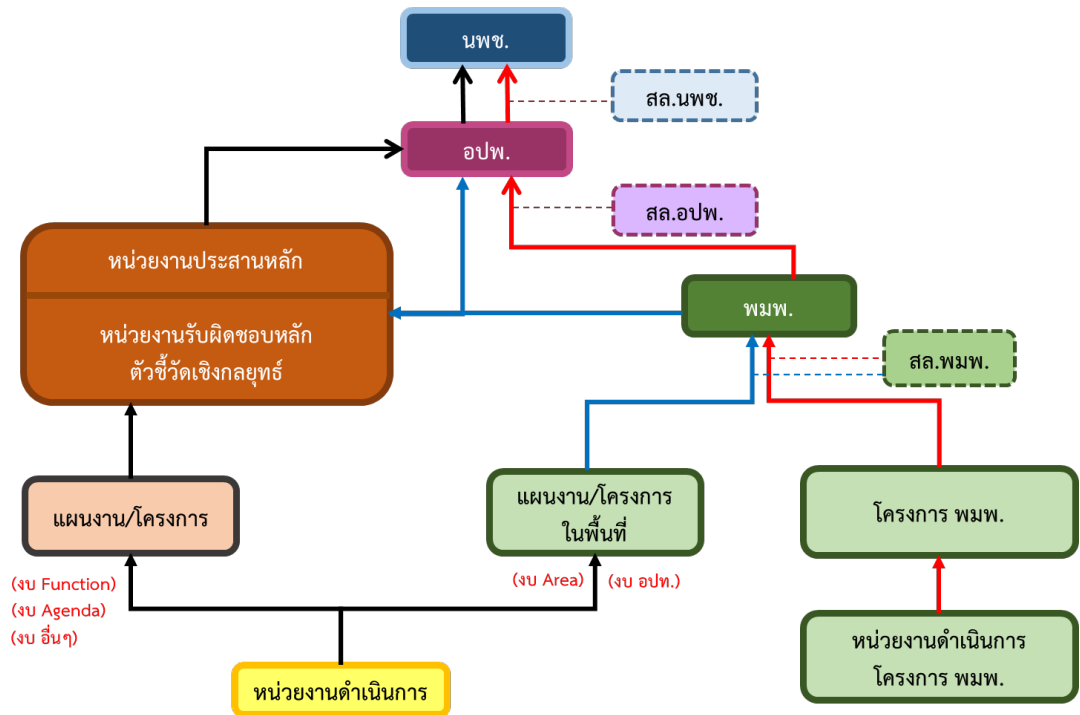
การบูรณาการงานพัฒนาและความมั่นคง

ภาคผนวก ข พังภาพกลยุทธ์การขับเคลื่อนการดำเนินการ

ภาคผนวก ค

ผังภาพการติดตามประเมินผล

หมายเหตุ แนวทางการติดตามประเมินผล แบ่งออกเป็น ๒ ลักษณะ ดังนี้

- ๑) **เส้นสีแดง** คือ แผนงานตามโครงการ พมพ.
- ๒) **เส้นสีดำ** และ **เส้นสีน้ำเงิน** คือ แผนงาน/โครงการ รองรับแผนการพัฒนาพื้นที่ฯ แบ่งเป็น
 - (๑) **เส้นสีดำ** คือ งบ Function งบ Agenda และ งบอื่นๆ (ที่มีใช้ งบ Area และงบ อปท.)
 - (๒) **เส้นสีน้ำเงิน** คือ งบ Area และ งบ อปท.

ภาคผนวก ง

แนวพระราชดำริการพัฒนาเพื่อความมั่นคงและศาสตร์พระราชา

แนวพระราชดำริโครงการพัฒนาพื้นที่ราบเชิงเขาตามพระราชดำริ จังหวัดสระแก้ว - ปราจีนบุรี

ปี ๒๕๒๐ ๑) การพัฒนาจิตใจราษฎร

๒) การพัฒนาความรู้ด้านการประกอบอาชีพ

๓) การจัดสรรที่ดินและที่อยู่อาศัยทำกิน

พระราชดำริ ของ/วันที่/ สถานที่	พระราชดำริ กับ	พระราชดำริ
พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร วันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๓๒ ณ จังหวัดนครราชสีมา	แม่ทัพภาค ๒, ผู้ว่าราชการจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๑๗ จังหวัด	“...การพัฒนาเพื่อความมั่นคงนั้นก็คือ เราทำให้ประชาชนอยู่ดีกินดี มีความเข้าใจซึ่งกันและกันดี จึงทำให้ความผาสุกเกิดขึ้น...จะต้องช่วยกันจะต้องรวบรวมกำลังกันเพื่อที่จะยกฐานะแต่ละคน...ขั้นแรกต้องให้ประชาชนมีกินพอสมควร
พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร วันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๔๑ ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน	พล.อ.เชษฐา ฐานะจาโร ผบ.ทบ. และ พล.ท.นิพนธ์ ภารัญนิตย์ มทผ.๑	เหตุผลความจำเป็นในการดำเนินงานโครงการพัฒนาตามพระราชดำริ เนื่องจากสมัยก่อนบางพื้นที่มีความเดือดร้อนจากผู้อพยพจากพม่าและลาว กอปรกับมีความยากลำบาก เช่นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนและปราจีนบุรี ในพื้นที่ที่มีความยากลำบากจึงต้องให้ทหารเข้าไปพัฒนา...
พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร วันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๓๔ ณ ศูนย์บริการและพัฒนาที่สูงปางตอง จังหวัดแม่ฮ่องสอน	คณะทำงานโครงการพัฒนาตามพระราชดำริ	- ให้พัฒนาความเป็นอยู่ของราษฎรตามแนวชายแดนให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยเอาวิชาการจากหน่วยต่างๆ ภายในศูนย์ไปช่วยเหลือราษฎรที่ยากจน พัฒนารัฐธรรมนูญและวางแผนดิน พัฒนาและรักษาสภาพแวดล้อมโดยเฉพาะป่าไม้ ส่งเสริมให้ราษฎรรัก ห่วงแหนและช่วยดูแลป่า ทั้งหมดเป็นกระบวนการพัฒนาสมบูรณ์แบบที่นำไปสู่ความมั่นคงของประเทศ - ให้ตรวจสอบหาข้อมูลการอพยพเคลื่อนย้ายของชนกลุ่มน้อยและราษฎรตามแนวชายแดนไทย - พม่า

พระราชดำริ ของ/วันที่/ สถานที่	พระราชดำริ กับ	พระราชดำริ
แนวทางพระราชทานการเสริมสร้างความมั่นคงตามแนวชายแดน		
พระบาทสมเด็จพระบรม ชนกาธิเบศร มหาภูมิพล- อดุลยเดชมหาราช บรมนาถ บพิตร วันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๔๓ ณ วังไกลกังวล อ.หัวหิน จ.ประจวบคีรีขันธ์	พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์ ผบ.ทบ.	๑. การเสริมสร้างความมั่นคงตามแนวชายแดน ต้อง กระทำในลักษณะผสมผสาน มีการเคลื่อนไหว ควบคู่กับการทำปฏิบัติการจิตวิทยาเพื่อสร้าง ความใกล้ชิด ๒. ต้องได้ ข้อมูลปฏิบัติการทั้งหมดรวมทั้งปัญหา และความต้องการของประชาชน ๓. การปฏิบัติต้องร่วมกันทุกฝ่าย ๔. พื้นที่แพงเล้ง ได้แก่ พื้นที่ตั้งแต่ช่องทางกัวผาออก จ.เชียงใหม่ ไปจนถึง อ.ปางมะผ้า จ.แม่ฮ่องสอน ๕. การดำเนินการ ไม่ใช่โครงการใหญ่ แต่เป็น งานเล็กๆ เช่น ฝ่ายกั้นน้ำและระบบส่งน้ำด้วยท่อ ๖. กลุ่มและสมาคมแม่บ้านควรเข้าไปมีบทบาท ในการช่วยเหลือ ๗. โครงการที่ประสบความสำเร็จในหัวงที่ผ่านมา คือ อ่างเก็บน้ำห้วยตึงเฒ่า ตามโครงการจัด หมู่บ้านตัวอย่างห้วยตึงเฒ่าอันเนื่องมาจาก พระราชดำริ ๘. การดำเนินงานต่อราษฎรบนพื้นที่สูง สามารถ ประสานกับ ม.จ.กศ.เดชฯ ได้โดยตรง
การสนองพระราชดำริ : โครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคงพื้นที่ชายแดนตามแนวทางพระราชทาน ปี ๒๕๔๓ และในปี ๒๕๕๒ ได้เปลี่ยนเป็น “โครงการหมู่บ้านพัฒนาเพื่อความมั่นคงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ” จำนวน ๔๓ หมู่บ้าน โดยกองทัพบก (คณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาราษฎรชาวไทยภูเขาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตามคำสั่ง กปร.ที่ ๒/๒๕๕๒ ลว.๓๐ เมษายน ๒๕๕๒)		
สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรม ราชชนนีพันปีหลวง วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๒ ณ ตำหนักภูพิงคราชนิเวศน์ จ.เชียงใหม่	พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์ ผบ.ทบ.	“...พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเป็นห่วง ความมั่นคงตามแนวชายแดนทรงเป็นห่วง ราษฎรชาวเขาที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล ฝ่ายตรง ข้ามที่เขาไม่หวังดีต่อประเทศ เขาจะใกล้ชิดคน เหล่านี้มากกว่าเรา ถ้าเราไม่ใกล้ชิด เขาก็จะยุยง ส่งเสริมให้เป็นอื่น เราจะต้องรักษาคนเหล่านี้ไว้ ทหารก็ดี ตำรวจชายแดนก็ดี หรือกรมป่าไม้ก็ดี ไม่ได้อยู่ในพื้นที่ตลอดเวลา ถ้าราษฎรที่เขาอยู่ ตลอด เขาก็มีความสำนึกเป็นคนไทย เขารัก ประเทศไทย เขาหวงแผ่นดิน เขาเป็นยามที่ดี แต่

พระราชดำริ ของ/วันที่/ สถานที่	พระราชดำริ กับ	พระราชดำริ
		คนเหล่านี้เขาอยู่ได้ เขาต้องรักเขาด้วย เชื่อถือเรา เพราะฉะนั้นจึงให้สร้างบ้านเล็กในป่าใหญ่ บ้านเล็ก คือ สร้างเล็กๆ ไม่ให้ป่าเสียหาย... ให้หน่วยราชการต่างๆ ดำเนินการช่วยเหลือราษฎรชาวไทยภูเขาด้วยการให้ที่อยู่อาศัยและทำกินในพื้นที่เดิม โดยไม่ต้องอพยพมายังพื้นที่ราบ เพื่อให้ราษฎรได้อยู่อาศัยในถิ่นฐานเดิมสามารถดำเนินชีวิตและวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมที่บรรพบุรุษได้ปฏิบัติมาภายใต้การดูแลช่วยเหลือและสามารถควบคุมประชากรได้ด้วยการให้ความรู้ ปลูกจิตสำนึกความเป็นไทยและปฏิบัติตามกฎหมายไทย ตลอดจนให้ราษฎรชาวไทยภูเขามีส่วนร่วมในการดูแลรักษาป่าต้นน้ำลำธารและให้ความร่วมมือกับทางราชการในการช่วยเหลือด้านความมั่นคง..."
สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง วันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๔๒ บ้านรวมไทยพัฒนา อ.พบพระ จ.ตาก	พล.ต.ชัยยุทธ เทพสุวรรณ ผบ.พล.พัฒนาที่ ๓	ให้ทหารราษฎรชาวไทยภูเขาที่สมัครใจไปเป็น ยามตามชายแดนตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง วันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๔๒ เรื่องแนวทางการจัดตั้งหมู่บ้านยามชายแดน	พล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์ ผบ.ทบ.	ให้หมู่บ้านยามชายแดน เป็นหมู่บ้านที่จัดตั้งขึ้นใหม่บนภูเขา เพราะชาวเขามีความคุ้นเคยกับการอยู่บนภูเขามากกว่าอยู่พื้นราบและเป็นที่ที่มีความปลอดภัยพอสมควร...พื้นที่ที่จัดตั้งหมู่บ้านยามชายแดน เป็นพื้นที่ที่สามารถทำการเกษตรได้ เหมือนดั่งที่ดอยอ่างขาง ให้มีแหล่งน้ำ มีพื้นที่เพียงพอสำหรับหมู่บ้านประมาณ ๔๐ - ๕๐ ไร่...ขอให้ทหารช่วยฝึกอบรมระบบป้องกันภัยและฝึกการรายงานข่าวเพื่อให้ราษฎรช่วยเหลือเป็นหูเป็นตาให้กับทางราชการ...มูลนิธิศุภนิเวศน์จะช่วยสนับสนุนอาชีพและขอแรงงานทหารช่วยในการจัดตั้งหมู่บ้าน...

พระราชดำริ ของ/วันที่/ สถานที่	พระราชดำริ กับ	พระราชดำริ
การสนองพระราชดำริ : ปี ๒๕๔๓ จัดตั้งหมู่บ้านยามชายแดนน จำนวน ๒ แห่ง ๑) บ้านมะโตะ ต.แม่จัน อ.อัมผาง จ.ตาก (กะเหรี่ยง) ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอัมผาง ห่างจากชายแดน ๑ กม. ๒) บ้านปางตอง ต.นาปู่ป้อม อ.ปางมะผ้า จ.แม่ฮ่องสอน (ไทยใหญ่ มูเซอ) ในเขตป่าสงวนฯ แม่ปายฝั่งขวา ห่างจากชายแดน ๕๐๐ ม.		
สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๔๕ ณ ตำนกปางตอง อ.เมือง จ.แม่ฮ่องสอน	พล.อ.นิพนธ์ ภารณินิตย์	...ให้พิจารณาหาแนวทางในการดำเนินงานจัดตั้งหมู่บ้านในรูปแบบยามชายแดนด้านทิศตะวันตกของตัวเมืองแม่ฮ่องสอน เพื่อพัฒนาราชกรในพื้นที่ให้เข้มแข็ง มีส่วนร่วมรักษาอธิปไตยของชาติอย่างมีระบบตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
การสนองพระราชดำริ ปี ๒๕๔๖ จัดตั้งหมู่บ้านยามชายแดน บ้านแม่ส่วยอุ (แม่ส่วยอุ - ขุนเตือ) ต.ผาม่อง อ.เมือง จ.แม่ฮ่องสอน ห่างจากชายแดน ๔ กม.		
สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง วันที่ ๑๙ - ๒๒ มีนาคม ๒๕๔๕ จังหวัดแม่ฮ่องสอน	พ.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา ผบ.ร.๒๑ รอ.	...ให้ทุกส่วนราชการและประชาชนร่วมกันขจัดยาเสพติดให้หมดไปทั้งการเสพและการจำหน่าย...ให้อบรมชาวไทยภูเขาให้มีความรักในผืนแผ่นดินไทยรู้คุณค่าของที่อยู่ทำกินและมีความสำนึกเป็นคนไทยโดยฝึกลักษณะต่อเนื่อง ให้มีการติดตามผลจัดทำกิจกรรมร่วมกันและสามารถใช้ประโยชน์ได้จริง...ให้ฝึกอบรมราษฎรให้มีความรู้เรื่องป้องกันตนเองและสนับสนุนการปฏิบัติของทหาร
สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง วันที่ ๘ เมษายน ๒๕๔๖ ณ บ้านไม้ลัน ต.ปางมะผ้า อ.ปางมะผ้า จ.แม่ฮ่องสอน	พล.อ.นิพนธ์ ภารณินิตย์ แม่ทัพภาคที่ ๑, ผู้ว่าราชการจังหวัดแม่ฮ่องสอน	“...ราษฎรที่อยู่ตามแนวชายแดนยังมีความยากลำบากทั้งในด้านการประกอบอาชีพและความปลอดภัย อยากให้แก้ปัญหาให้ราษฎร โดยเฉพาะน้ำที่ใช้กินและปลูกพืช ต้องมีเพียงพอ ข้าวเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องส่งเสริมให้กับราษฎรมีไว้กินตลอดปี รวมทั้งพืชผักอื่นๆ อาหารโปรตีนก็สำคัญขอให้ส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์เพื่อเอาไว้กินในหมู่บ้าน การส่งเสริมการรวมกลุ่มประกอบอาชีพขอให้รวมกลุ่มผลิตและมีจำหน่ายได้ กลุ่มจะช่วยเหลือกัน การดูแลความปลอดภัยเป็นหน้าที่

พระราชดำริ ของ/วันที่/ สถานที่	พระราชดำริ กับ	พระราชดำริ
		ของทหารตำรวจ เรื่องยาเสพติด เป็นปัญหาสำคัญ มีการผ่านเข้าออกให้ชี้แจงราษฎรให้เข้าใจถึงผลร้ายที่จะได้รับ ถ้าทุกฝ่ายร่วมมือกันก็จะป้องกันปัญหาได้...”
พระราชดำริสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ณ บ้านเมืองแพม ต.ถ้ำลอด อ.ปางมะผ้า จ.แม่ฮ่องสอน วันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๔๙	พล.อ.นิพนธ์ ภารัญนิตย์ และ พล.ต.เลอพงศ์ ศรีสรรพางค์ ผบ.พลพัฒนาที่ ๓	...ให้พิจารณาพื้นที่บริเวณบ้านปางคาง ตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า และหมู่บ้านปายสองแฉ่ง ตำบลแม่นาเติง อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นหมู่บ้านในโครงการจัดตั้งหมู่บ้านยามชายแดน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของราษฎรและเพื่อประโยชน์ด้านความมั่นคงของประเทศชาติต่อไป
การสนองพระราชดำริ ปี ๒๕๕๑ จัดตั้งหมู่บ้านยามชายแดน ๒ หมู่บ้าน คือ ๑) บ้านอาใจ้ ต.นาปู่ป้อม อ.ปางมะผ้า จ.แม่ฮ่องสอน ในเขตป่าสงวนฯ แม่ปายฝั่งขวา ห่างจากชายแดน ๖ กม. ๒) บ้านดอยผักกูด ต.แม่นาเติง อ.ปาย จ.แม่ฮ่องสอน		
สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตน-ราชนิภาฯ สยามบรมราชกุมารี ณ จังหวัดน่าน วันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘	พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี	ให้ช่วยดูแลประชาชนให้ดียิ่งขึ้น เพราะประเทศไทยเรามีคนจน ๑ คน ๒ และจน ๓ ซึ่งคนจน ๑ และ ๒ ดีขึ้น สำหรับคนจน ๓ ที่อยู่ตามชายขอบชายแดน ชาวไทยภูเขา เราต้องทำอะไรที่จะทำให้เกิดความมั่นคง ทุกคนอยู่ในเมืองไทยมานานแล้ว แต่ยังคงมีปัญหาสวัสดิการต่างๆ หากรัฐบาลรับมาดูแลทั้งหมดจะทำอย่างไรเพราะมีจำนวนมาก...
พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพล-อดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ณ กองพันรบพิเศษค่ายสุภะดี เสนา จังหวัดพิษณุโลก ปี ๒๕๑๙		...พื้นที่เขาค้อได้มีการสู้รบกันมานาน เจ้าหน้าที่และราษฎรได้เสียชีวิตกันมานาน น่าจะได้ใช้เส้นทางที่สร้างขึ้นในพื้นที่เขาค้อให้เป็นประโยชน์ต่อราษฎรทั่วไป นอกเหนือจากใช้เฉพาะในราชการทหาร และพื้นที่ตามแนวสองข้างทางควรใช้ประโยชน์ให้เป็นที่ทำมาหากินของราษฎรที่ยากไร้ไม่มีที่ทำกินเป็นของตนเอง...

พระราชดำริ ของ/วันที่/ สถานที่	พระราชดำริ กับ	พระราชดำริ
การสนองพระราชดำริ : ปี ๒๕๖๐ ดำเนินการ “โครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคงลุ่มน้ำชีก”		
สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตน- ราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ณ สวนสาธารณะเฉลิม พระเกียรติ ๖ รอบ อ.เมือง จ. นครราชสีมา วันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๕๕	นายธีระ วงศ์สมุทร รมต.ว่าการ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ นายเลิศวิโรจน์ โกวัฒนะ อธิบดี กรมชลประทาน นายโกวิท พ่วงวานิชย์ รองเลขาธิการ กปร.	...ให้กรมชลประทานพิจารณาดำเนินการพัฒนา เพิ่มศักยภาพของอ่างเก็บน้ำและคลองที่ก่อสร้าง เพื่อยุทธศาสตร์ทางทหารในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ และจังหวัดสระแก้วที่มีอยู่ให้สามารถใช้ประโยชน์ เพื่อการเกษตรและอุปโภคบริโภคของราษฎรใน พื้นที่

ศาสตร์ของพ่อ : องค์ความรู้ตาม “ภูมิสังคม”

“น้ำ” น้ำคือชีวิต จากต้นน้ำสู่ปลายน้ำ

- พัฒนาแหล่งน้ำ
- เก็บน้ำให้อยู่ในพื้นที่ให้นานที่สุด (ใช้)
- บริหารจัดการน้ำเกิดประโยชน์สูงสุด

“ดิน” ปัจจัยสำคัญในการเกษตร

- จัดตั้งถิ่นฐาน : จัดที่ดินทำกิน
- วางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดิน
- พัฒนาปรับปรุงบำรุงดิน
- อนุรักษ์ดินและน้ำ : หลุมแฝก

“ป่า” อนุรักษ์ พัฒนา ดูแลรักษา ใช้ประโยชน์อย่างถูกวิธี

- ส่งเสริมปลูกป่าตามแนวพระราชดำริ
- ปลูกจิตสำนึก “ปลูกป่าในใจคน”
- คนอยู่กับป่า เกื้อกูลพึ่งพิงกัน

“เกษตร” สร้างความมั่นคงด้านอาหาร

- พัฒนาส่งเสริมการเพาะปลูก เลี้ยงสัตว์ ประมง อย่างเป็นระบบครบวงจร
- ส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรยั่งยืน ตามภูมิสังคม
- รวมกลุ่มอาชีพ สหกรณ์

สิ่งแวดล้อม

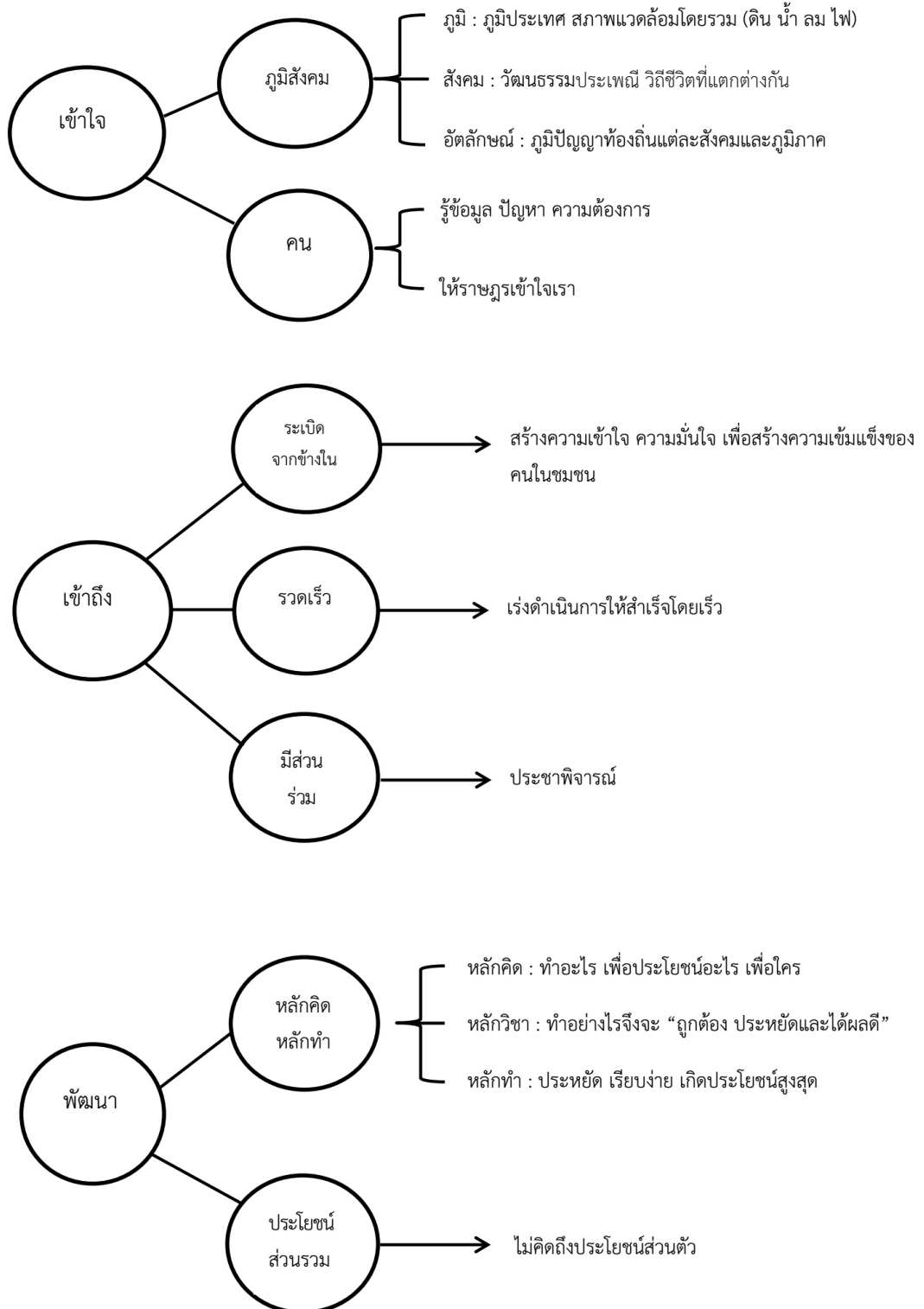
- ดำรงชีวิตเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
- แนวทางบำบัดน้ำเสีย กำจัดขยะตามแนวพระราชดำริ
- ธรรมชาติบำบัด

พลังงานทดแทน

- พัฒนาพลังงานทางเลือก ที่ชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้ (ไบโอดีเซล พลังงานชีวมวล)
- ปรับใช้พลังงานที่เหมาะสมกับท้องถิ่น (น้ำ ลม พลังแสงอาทิตย์)

- สถานสมดุ ดิน น้ำ ป่า เริ่มต้นที่ “น้ำ” แล้วตามด้วย “ดิน” พื้น “ป่า” คั่นกันคนพออยู่พอกิน
- พัฒนาเกษตรกรรม ภูมิคุ้มกันในชีวิตที่ยั่งยืน ทำนาปลูกข้าว ภูมิคุ้มกันในครัวเรือน เกษตรทฤษฎีใหม่ เลี้ยงสัตว์ บริโภค ลดรายจ่าย สร้างคุณค่าอาหาร
- ร่วมกลุ่มรวมพลัง ช่วยเหลือกัน
- คมนาคมสื่อสาร หมดเชื่อมพัฒนา
- ศึกษาเรียนรู้ ลดความยากจน
- สาธารณสุข ภูมิคุ้มกันร่างกาย
- สวัสดิการและสังคม ช่วยเหลือให้

เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา เพื่อปวงประชาราษฎร์

หลักการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ

ทรงพัฒนาอย่าง “องค์รวม” มุ่งพัฒนาคนและพื้นที่ไปพร้อมกัน พัฒนาแบบผสมผสานศาสตร์ต่างๆ เข้าด้วยกัน มุ่งมองมิติการพัฒนา ปัจจัยที่ทำให้การพัฒนาบรรลุผล คือ มีคนดี มีวิทยาการที่ดี และมีการวางแผนที่ดี โดยทรงพัฒนาและแก้ไขปัญหา โดยใช้ “องค์ความรู้” สอดคล้องกับภูมิสังคม นักพัฒนาต้องมีหน้าที่และวิธีการทำงานที่เป็น “กระบวนการ” ต้องทำอย่างต่อเนื่อง ทำอย่างรวดเร็ว และต้องช่วยกันทำในแต่ละช่วงรอบรู้ รอบคอบ ประสานงานความร่วมมือกันทุกฝ่าย

(สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พระราชทานสัมภาษณ์ ณ อาคารชัยพัฒนา สวนจิตรลดา แก่ สศช. เมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๔)

- **คน / ประชาชน** : ปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการพัฒนา มุ่งมั่นยกระดับความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ “อยู่ดีกินดี พออยู่พอกิน และพึ่งตนเองได้”
- **พื้นที่** : มุ่งพัฒนาคนและพื้นที่ไปพร้อมกันแบบผสมผสานทุกมิติการพัฒนา มุ่งพัฒนาพื้นที่ “ชนบทห่างไกล” ให้สามารถอยู่ได้ด้วยตนเอง (ความเข้มแข็งของชุมชน) โดย
 - การพัฒนาต้องไปดูพื้นที่จริง เห็นพื้นที่จริง เพื่อรู้สภาพภูมิสังคมและทราบความต้องการที่แท้จริงของประชาชน
 - ศึกษาข้อมูลทุกด้านอย่างละเอียด
 - พัฒนาปัจจัยในการผลิตเพื่อการกินอยู่ของประชาชน ให้พึ่งพาตนเองได้ โดยพึ่งพาปัจจัยภายนอกน้อยที่สุด
 - ปัจจัยสำคัญในการพัฒนา คือ
 - น้ำ ต้องมีเพียงพอ (เพาะปลูก บริโภค)
 - ประชาชนมี สุขภาพอนามัยที่ดี (ภูมิคุ้มกัน)
 - ให้ประชาชนมี โอกาสได้รับการศึกษา

ภาคผนวก จ

นิยามศัพท์

๑. **ความมั่นคงแห่งชาติ** หมายความว่า ภาวะที่ประเทศปลอดภัยจากภัยคุกคามต่อเอกราช อธิปไตย บูรณภาพแห่งอาณาเขต สถาบันศาสนา สถาบันพระมหากษัตริย์ ความปลอดภัยของประชาชน การดำรงชีวิตโดยปกติสุขของประชาชน หรือที่กระทบต่อผลประโยชน์แห่งชาติหรือการปกครองระบอบ ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รวมทั้งความพร้อมของประเทศที่จะเผชิญสถานการณ์ ต่างๆ อันเกิดจากภัยคุกคามทุกรูปแบบ

๒. **นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ** หมายความว่า นโยบายและ แผนหลักของชาติที่เป็นกรอบหรือทิศทางในการดำเนินการป้องกัน แจ่งเตือน แก้ไข หรือระงับยับยั้งภัยคุกคาม เพื่อธำรงไว้ซึ่งความมั่นคงแห่งชาติ

๓. **การพัฒนาพื้นที่เพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ** หมายความว่า การพัฒนาที่มุ่งขจัดและแก้ไข ปัญหาในพื้นที่ที่มีปัญหาความมั่นคง หรือพื้นที่ที่มีเงื่อนไขของปัญหาความมั่นคง หรือพื้นที่ที่อาจก่อให้เกิด ปัญหาความมั่นคง โดยใช้กระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และการป้องกันประเทศ รวมทั้งยุทธศาสตร์/แผนหลักที่เกี่ยวข้อง เข้ามาสนับสนุนและเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อ การสร้างความมั่นคงปลอดภัยและให้ประชาชนพึ่งพาตนเองได้

๔. **การประสานและบูรณาการแผนงานด้านความมั่นคง** หมายความว่า การดำเนินงานจัดทำ และประสานแผนงาน /โครงการดำเนินงานด้านความมั่นคงที่ครอบคลุมตั้งแต่การดำเนินงานในส่วนกลาง ระดับกระทรวง กรม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไปจนถึงการดำเนินงานในพื้นที่ระดับภาคและจังหวัด ภายใต้ กระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ทั้งมีติดภายในประเทศและมีติดภายนอกประเทศ โดยเฉพาะ การดำเนินงานในระดับท้องถิ่นและชุมชนของไทยกับประเทศรอบบ้าน

๕. **แผนงานด้านความมั่นคง** หมายความว่า แผนของหน่วยงานของรัฐ หน่วยงาน และองค์กร เกี่ยวข้องได้มีการประสานและบูรณาการดำเนินการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาคความมั่นคงของชาติ ทั้งใน ระดับกระทรวง ระดับภาค และ ระดับจังหวัด โดยผ่านกระบวนการประเมินสถานการณ์และจัดลำดับ ความสำคัญของแผนงาน/โครงการ ทั้งนี้ เพื่อนำแผนงาน และ/หรือ โครงการด้านเศรษฐกิจและสังคมเข้ามา สนับสนุนเป้าหมายงานด้านความมั่นคงในกรอบแผนการพัฒนาพื้นที่เพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ และ/หรือ คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

๖. **แผนระดับภาค** หมายความว่า แผนพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงในระดับพื้นที่ในเขตกองทัพ ภาคที่ ๑-๔ (พมพ.ทภ.๑-๔) แผนการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงในระดับพื้นที่ในเขตทัพเรือภาคที่ ๑ - ๓ (พมพ.ทรภ.๑-๓) และคณะกรรมการพัฒนาเพื่อความมั่นคงในระดับพื้นที่ในเขตกองบัญชาการป้องกัน ชายแดนจันทบุรีและตราด (พมพ.กปช.จต.)

๗. **พื้นที่เป้าหมายการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ** คือ พื้นที่ที่มีปัญหาความมั่นคง หรือพื้นที่ที่มีเงื่อนไขของปัญหาความมั่นคง หรือพื้นที่ที่อาจก่อให้เกิดปัญหาทางความมั่นคง โดยมีขอบเขตครอบคลุมพื้นที่ทุกจังหวัด (จังหวัดชั้นใน จังหวัดชายแดน และ จังหวัดชายทะเลและเกาะแก่ง) ทั้งนี้ ไม่รวมพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดนราธิวาส จังหวัดยะลา จังหวัดปัตตานี และ ๔ อำเภอในจังหวัดสงขลา (อำเภอจะนะ อำเภอนาทวี อำเภเทพา และอำเภอสะบ้าย้อย) เนื่องจากเป็นพื้นที่เป้าหมายลำดับแรกตามนโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้

๘. **พื้นที่จังหวัดชั้นใน** หมายความว่า พื้นที่เขตการปกครองจังหวัดของกระทรวงมหาดไทย ซึ่งพื้นที่ไม่ติดแนวชายแดนหรือเส้นเขตแดนไทยกับประเทศรอบบ้าน และ/หรือไม่ติดบริเวณชายฝั่งทะเล

๙. **พื้นที่จังหวัดชายแดน** หมายความว่า พื้นที่เขตปกครองจังหวัดของกระทรวงมหาดไทย ซึ่งมีพื้นที่ติดแนวชายแดนหรือเส้นเขตแดนไทยกับประเทศรอบบ้าน

๑๐. **พื้นที่ชายฝั่งทะเลเกาะแก่ง** หมายความว่า พื้นที่เขตการปกครองจังหวัดของกระทรวงมหาดไทย ซึ่งมีพื้นที่ติดบริเวณชายฝั่งทะเลหรือมีพื้นที่เป็นเกาะแก่งในทะเล

๑๑. **โครงการพระราชดำริ** หมายความว่า โครงการตามความคิดพระราชหรือโครงการที่พระราชริเริ่ม ซึ่งเกี่ยวข้องกับการพัฒนาความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยมีปรัชญาจุดมุ่งหมายหลัก คือ พออยู่พอกินและพึ่งตนเองได้ โดยแบ่งเป็น ๔ ประเภท ได้แก่ โครงการตามพระราชประสงค์ โครงการหลวง โครงการในพระบรมราชานุเคราะห์ และ โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

๑๒. **ชุมชนพื้นที่สูง** หมายความว่า แหล่งที่อยู่อาศัยที่ชาวเขา ๑๐ ชนเผ่า ได้แก่ กะเหรี่ยง ม้ง เมี่ยน ลาหู่ ลีซอ อาข่า ลัวะ ถิ่น ขมุ และมลาปี รวมทั้งราษฎรที่อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐาน และประกอบอาชีพอยู่ในพื้นที่สูงไม่ต่ำกว่า ๓ ปี

๑๓. **พื้นที่สูง** ตามระเบียบสำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง ว่าด้วยการพิจารณาลงรายการสถานะบุคคลในทะเบียนราษฎรให้แก่บุคคลบนพื้นที่สูง พ.ศ. ๒๕๔๓ ให้ความหมายไว้ว่า พื้นที่ที่เป็นที่อยู่ของชาวเขาเผ่าต่างๆ หรือเป็นที่ตั้งบ้านเรือนและที่ทำกินที่มีความลาดชันโดยเฉลี่ยมากกว่าร้อยละ ๓๕ หรือมีความสูงกว่าระดับน้ำทะเล ๕๐๐ เมตรขึ้นไปหรืออยู่ในพื้นที่ ๒๐ จังหวัด คือ กาญจนบุรี กำแพงเพชร เชียงราย เชียงใหม่ ตาก น่าน ประจวบคีรีขันธ์ พะเยา พิษณุโลก เพชรบุรี เพชรบูรณ์ แพร่ แม่ฮ่องสอน ราชบุรี เลย ลำปาง ลำพูน สุโขทัย สุพรรณบุรี และอุทัยธานี

๑๔. **ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง** เป็นปรัชญาที่ชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและการบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาและบริหารประเทศ และการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ โดย “ความพอเพียง” หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลง

ทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัย ความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่ง ในการนำ วิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐาน จิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่รัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญาและ รอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทางด้านวัตถุสังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

๑๕. **ประเทศรอบบ้าน** หมายถึง ประเทศที่มีอาณาเขตทางบกติดกับประเทศไทย ได้แก่ สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ราชอาณาจักรกัมพูชา และมาเลเซีย

ภาคผนวก ฉ

กรอบแนวทางการดำเนินงาน

๖.๑ ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐)

เป็นกรอบการพัฒนาประเทศในระยะยาวตามวิสัยทัศน์ “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้วตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” โดยกำหนดยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง เนื่องจากปัญหาความมั่นคงจะส่งผลกระทบกับการพัฒนาในทุกมิติ จึงกำหนดเป้าหมายการสร้างเสถียรภาพภายในประเทศ เพื่อลดและป้องกันภัยคุกคามจากภายนอกประเทศ รวมทั้งสร้างความเชื่อมั่นในกลุ่มประเทศอาเซียนและประชาคมโลก โดยมีกรอบแนวทางการดำเนินงานด้านความมั่นคง เช่น การเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติ และสร้างจิตสำนึกคนในชาติ การบริหารจัดการชายแดน โดยพัฒนาความร่วมมือกับยุทธศาสตร์ความมั่นคง ร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านพัฒนาพื้นที่ชายแดนและแก้ไขพื้นที่ทับซ้อน การรักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และการปกป้องรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล เป็นต้น

๖.๒ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔)

เป็นกรอบแนวทางการพัฒนาประเทศระยะ ๕ ปีแรกของยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) โดยอยู่ในช่วงเวลาของการปฏิรูปประเทศ เพื่อแก้ไขปัญหาค้นพื้นฐานหลายด้านที่สะสมมานาน และสถานการณ์ต่างๆ ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและเชื่อมโยงกันมากขึ้น โดยมุ่งสนองต่อผลประโยชน์ของชาติ ได้แก่ การมีเอกราชอธิปไตยและบูรณภาพแห่งเขตอำนาจรัฐ การดำรงอยู่อย่างมั่นคงยั่งยืนของสถาบันหลักของชาติ การดำรงอยู่อย่างมั่นคงของชาติและประชาชนจากภัยคุกคามทุกรูปแบบ การอยู่ร่วมกันในชาติอย่างสันติสุขมีความมั่นคงทางสังคม ความเจริญเติบโตของชาติ ความเป็นธรรม และความอยู่ดีมีสุขของประชาชน ความยั่งยืนของฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความมั่นคงของพลังงาน อาหารและน้ำ ความสามารถในการรักษาผลประโยชน์ของชาติภายใต้การเปลี่ยนแปลง และการประสานสอดคล้องกันด้านความมั่นคงในประชาคมอาเซียนและประชาคมโลก และการพัฒนาโดยรวมสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยมีแนวทางการพัฒนาที่สำคัญ คือ การฟื้นฟูฐานด้านความมั่นคงที่เป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ การอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติ การเตรียมความพร้อมด้านกำลังคนและเสริมสร้างศักยภาพของประชากรทุกช่วงวัย การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำ การสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติ และการพัฒนาเมืองและพื้นที่เศรษฐกิจ

๖.๓ นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕)

เป็นกรอบทิศทางหลักในการดำเนินการเพื่อธำรงไว้ซึ่งความมั่นคงแห่งชาติ ซึ่งทุกส่วนราชการที่เกี่ยวข้องนำไปกำหนดหรือบูรณาการให้สอดคล้องกับนโยบาย/แผนยุทธศาสตร์ ของกระทรวง/กรม รวมถึงการกำหนดนโยบาย/ยุทธศาสตร์เฉพาะเรื่อง/แนวทาง/มาตรการ ในกรณีที่มีความสำคัญรองรับการดำเนินการตามนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ ตลอดจนการจัดทำแผนงาน โครงการรองรับโดยสภาความมั่นคงแห่งชาติซึ่งมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานเป็นกลไกหลักในการอำนวยการและขับเคลื่อนในระดับชาติ คณะกรรมการภายใต้สภาความมั่นคงแห่งชาติเป็นกลไกสนับสนุนในการกำกับ ติดตาม บูรณาการ

และขับเคลื่อนเชิงนโยบาย และสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติรับผิดชอบภาพรวมในการอำนวยการ กำกับ ติดตามและขับเคลื่อนนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติให้ประสานสอดคล้องกัน โดยมี การประเมินสถานการณ์และประเมินผลการดำเนินการ ประกอบด้วย นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ ๑๖ นโยบาย และแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ ๑๙ แผน ทั้งนี้ การดำเนินงานพัฒนาพื้นที่เพื่อเสริมความมั่นคง ของชาติ เป็นการดำเนินงานที่สอดคล้องกับ นโยบายที่ ๘ เสริมสร้างความเข้มแข็งและภูมิคุ้มกันความมั่นคง ภายใน และ แผนที่ ๑ การเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์

๖.๔ แนวพระราชดำริ

ในการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ส่งผล ให้เกิดเป็น“องค์ความรู้” กลายเป็น “ศาสตร์พระราชา” ศาสตร์ของแผ่นดินทั้งศาสตร์การพัฒนาประเทศ และศาสตร์การดำเนินชีวิตในการครองตนและการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติ สำหรับกรอบการดำเนินงาน ตามศาสตร์พระราชาในการพัฒนาพื้นที่เพื่อเสริมความมั่นคงของชาติที่สำคัญ ได้แก่

- หลักภูมิสังคม การศึกษาข้อมูลอย่างเป็นระบบ ประชาพิจารณ์
- การพัฒนาและแก้ไขปัญหาโดยใช้องค์ความรู้อย่างบูรณาการเป็นองค์รวม พัฒนาคน และพื้นที่ไปพร้อมกันโดยใช้ความรู้เป็นยุทธศาสตร์
- การใช้ยุทธศาสตร์ “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” โดยดำเนินการตามหลักขั้นเริ่มจาก “ระเบิดจากข้างใน” มุ่งสร้างโอกาสในการพัฒนาเพื่อช่วยเหลือประชาชนให้ “พออยู่พอกินและพึ่งตนเองได้”
- การสานสมดุในการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ น้ำ ดิน และป่า เพื่อเป็นภูมิคุ้มกัน ในการมีชีวิตของคน
- การครองตนในการดำรงชีวิตอย่างพอเพียง มีคุณธรรม มุ่งประโยชน์ส่วนรวม การมีส่วนร่วม และเอื้อเพื่อเกื้อกูลกัน และมุ่งดำเนินงานโดยเน้นความคุ้มค่ามากกว่าต้นทุน

๖.๕ ประเทศไทย ๔.๐ (Thailand 4.0)

เป็นโมเดลที่มุ่งนำพาประเทศให้หลุดพ้นจากกับดักประเทศรายได้ปานกลาง กับดัก ความเหลื่อมล้ำ และกับดักความไม่สมดุลในการพัฒนา ด้วยการสร้างความเข้มแข็งจากภายใน ขับเคลื่อนด้วย ความรู้และนวัตกรรม ตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผ่านกลไกประชารัฐ จนสามารถเป็นประเทศโลก ที่หนึ่งในศตวรรษที่ ๒๑ เป็นการเปลี่ยน “ปัญหาและความท้าทาย” ให้เป็น “ศักยภาพและโอกาส” ซึ่งจุดเน้น ของโมเดลประเทศไทย ๔.๐ คือการเปลี่ยนเป็นสังคมแบบนวัตกรรม ที่ไม่ใช่แค่เรื่องที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยี และนวัตกรรมเพียงอย่างเดียว หากแต่มุ่งเน้นเรื่อง “วิถีคิด” ในฐานะที่เป็นปัจจัยในการขับเคลื่อนประเทศ ที่สำคัญยิ่งด้วย จากที่ผ่านมาประเทศไทยได้มีพัฒนาการตั้งแต่ยุค ๑.๐ สังคมเกษตรกรรม เน้นภาคการเกษตร ตั้งเดิมเป็นหลัก ยุค ๒.๐ เน้นอุตสาหกรรมเบา ซึ่งถือเป็นจุดเริ่มต้นแห่งการพัฒนาเศรษฐกิจอุตสาหกรรม และ ยุค ๓.๐ หรือ ยุคปัจจุบันที่มุ่งสู่อุตสาหกรรมที่มีความซับซ้อนมากขึ้น เน้นอุตสาหกรรมหลักและการส่งออก ทั้งนี้ กระบวนทัศน์ในการพัฒนาประเทศ ภายใต้ “ประเทศไทย ๔.๐” มีประเด็นที่สำคัญ คือ การขับเคลื่อนไปสู่

การเป็นประเทศที่มั่งคั่ง มั่นคง และยั่งยืนอย่างเป็นรูปธรรม การผลักดันการปฏิรูปโครงสร้างเศรษฐกิจ การปฏิรูปการวิจัยและการพัฒนา เปลี่ยนจากการบริการมูลค่าต่ำสู่การบริการมูลค่าสูง การปฏิรูปการศึกษา และพัฒนาคนควบคู่กันไป และการผนึกกำลังของทุกภาคส่วนภายใต้แนวคิด “ประชารัฐ” โดยเป็นประชารัฐ ที่ผนึกกำลังกับเครือข่ายพันธมิตรทางธุรกิจ การวิจัยพัฒนา และบุคลากรระดับโลก ภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของการ “รู้จักเติม รู้จักพอ และรู้จักปัน”

ภาคผนวก ข
พื้นที่เป้าหมายในการดำเนินงาน

จังหวัด	ชั้น ใน	ชาย แดน	พื้นที่ สูง	ชายฝั่งทะเล		จังหวัด	ชั้น ใน	ชาย แดน	พื้นที่ สูง	ชายฝั่งทะเล	
				อ่าวไทย	อันดามัน					อ่าวไทย	อันดามัน
ภาคเหนือ						ภาคกลาง					
๑. เชียงใหม่		✓	✓			๑. นนทบุรี	✓				
๒. ลำพูน	✓		✓			๒. ปทุมธานี	✓				
๓. ลำปาง	✓		✓			๓. พระนครศรีอยุธยา	✓				
๔. แม่ฮ่องสอน		✓	✓			๔. สระบุรี	✓				
๕. เชียงราย		✓	✓			๕. ลพบุรี	✓				
๖. พะเยา		✓	✓			๖. อ่างทอง	✓				
๗. แพร่	✓		✓			๗. สิงห์บุรี	✓				
๘. น่าน		✓	✓			๘. ชัยนาท	✓				
๙. พิชญ์โลก		✓	✓			๙. ฉะเชิงเทรา				✓	
๑๐. ตาก		✓	✓			๑๐. สมุทรปราการ	✓			✓	
๑๑. เพชรบูรณ์	✓		✓			๑๑. นครนายก	✓				
๑๒. สุโขทัย	✓		✓			๑๒. สระแก้ว		✓			
๑๓. อุตรดิตถ์		✓				๑๓. ปราจีนบุรี	✓				
๑๔. นครสวรรค์	✓					๑๔. สมุทรสาคร	✓			✓	
๑๕. อุทัยธานี	✓		✓			๑๕. สมุทรสงคราม	✓			✓	
๑๖. กำแพงเพชร	✓		✓			๑๖. นครปฐม	✓				
๑๗. พิจิตร	✓					๑๗. สุพรรณบุรี	✓		✓		
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ						๑๘. กาญจนบุรี		✓	✓		
						๑๙. ราชบุรี		✓	✓		
๑. อุดรธานี	✓					๒๐. เพชรบุรี		✓	✓	✓	
๒. หนองบัวลำภู	✓					๒๑. ประจวบคีรีขันธ์		✓	✓	✓	
๓. หนองคาย		✓				๒๒. ชลบุรี	✓			✓	
๔. เลย		✓	✓			๒๓. ระยอง	✓			✓	
๕. บึงกาฬ		✓				๒๔. จันทบุรี		✓		✓	
๖. มุกดาหาร		✓				๒๕. ตราด		✓		✓	
๗. สกลนคร	✓					ภาคใต้					
๘. นครพนม		✓				๑. ชุมพร		✓		✓	
๙. ขอนแก่น	✓					๒. สุราษฎร์ธานี				✓	
๑๐. มหาสารคาม	✓					๓. นครศรีธรรมราช				✓	
๑๑. ร้อยเอ็ด	✓					๔. ระนอง		✓			✓
๑๒. กาฬสินธุ์	✓					๕. พัทลุง	✓				

จังหวัด	ชั้น ใน	ชาย แดน	พื้นที่ สูง	ชายฝั่งทะเล		จังหวัด	ชั้น ใน	ชาย แดน	พื้นที่ สูง	ชายฝั่งทะเล	
				อ่าวไทย	อันดามัน					อ่าวไทย	อันดามัน
๑๓. อุบลราชธานี		✓				๖. ภูเก็ต					✓
๑๔. อำนาจเจริญ		✓				๗. พังงา					✓
๑๕. ศรีสะเกษ		✓				๘. กระบี่					✓
๑๖. ยโสธร	✓					๙. ตรัง					✓
๑๗. นครราชสีมา	✓					๑๐. สงขลา		✓		✓	
๑๘. ชัยภูมิ	✓					๑๑. สตูล		✓			✓
๑๙. บุรีรัมย์		✓				๑๒. ยะลา		✓			
๒๐. สุรินทร์		✓				๑๓. ปัตตานี				✓	
						๑๔. นราธิวาส		✓		✓	
กรุงเทพมหานคร	✓			✓							

ภาคผนวก ข

ตารางการแบ่งมอบความรับผิดชอบ

แนวทางการพัฒนาที่ ๑ การสืบสานเรียนรู้และขยายผลการพัฒนาด้วยศาสตร์พระราชชาติเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
วัตถุประสงค์ เพื่อยกระดับความรู้และแนวพระราชดำริมาเป็นแนวทางในการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคง
หน่วยงานประสานหลัก สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.)

กลยุทธ์ (๔ กลยุทธ์)		หน่วยงานดำเนินการ
(๑) ศึกษาเรียนรู้ศาสตร์พระราชชาติ หลักการทรงงาน และผลสำเร็จของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินำไปขยายผลสู่ประชาชนและชุมชนในพื้นที่เป้าหมาย ให้เป็นแบบอย่างในการปฏิบัติตนและการดำเนินชีวิตที่ส่งผลต่อการพัฒนาพื้นที่เพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ (๒) ดำเนินการตามแนวพระราชดำริการพัฒนาเพื่อความมั่นคงเฉพาะพื้นที่ และนำไปขยายผลสู่พื้นที่เป้าหมายเพื่อความมั่นคงอื่นๆ ตามภูมิสังคมเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันภัยความมั่นคงในพื้นที่เป้าหมาย (๓) ประสานการดำเนินงานร่วมกับศูนย์ศึกษาศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำรินานาชาติต่างๆ เพื่อนำองค์ความรู้ของศาสตร์พระราชชาติมาขยายผล สนับสนุนคนและชุมชนในพื้นที่เป้าหมายให้สามารถดำรงชีวิตอย่างพอเพียงและพึ่งตนเองได้ (๔) สร้างแหล่งเรียนรู้ศาสตร์พระราชชาติ สานสมดุลงาน ดิน ป่า และวิถีการดำรงชีวิตในลักษณะพิพิธภัณฑ์มีชีวิตตามภูมิสังคมและส่งเสริมประชาชนชาวบ้านที่ประสบความสำเร็จในการนำศาสตร์พระราชชาติใช้เป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต รวมทั้งสนับสนุนการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้และสืบสานขยายผลพัฒนาด้วยศาสตร์พระราชชาติที่ยั่งยืนในพื้นที่เป้าหมาย		สำนักงาน กปร. / ศูนย์ศึกษาการพัฒนา กษ. (ชป./กสท./พด./กปศ./กบม./กช.) ทส. (ปม./อส.) มท. (พช./ปค.) กท. (ทบ. (พธ.๑-๔)/ทร. (กปช.จต.)) กอร.รมน. ตร. (ตชด.) ศธ. กปส. จังหวัด และหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และ ภาคประชาชนที่เกี่ยวข้อง

แนวทางการพัฒนาที่ ๒ การเสริมสร้างศักยภาพและภูมิคุ้มกันของคน ชุมชน และพื้นที่เป้าหมาย
วัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาคนและคุณภาพชีวิตของคน ชุมชน และพื้นที่เป้าหมายให้มีโครงสร้างประชากรที่เหมาะสม มีความเข้มแข็ง มั่นคง ปลอดภัย มีจิตสำนึกด้านความมั่นคง
ตัวเองได้ รวมทั้งมีภูมิคุ้มกันในการดำรงชีวิตพร้อมเผชิญปัญหา ภัยคุกคาม และการเปลี่ยนแปลง

หน่วยงานประสานหลัก กระทรวงมหาดไทย (มท.)

กลยุทธ์ (๘ กลยุทธ์)	หน่วยงานดำเนินการ
(๑) สร้างโอกาสในการเข้าถึงบริการพื้นฐานและองค์ความรู้ต่างๆ จัดบริการการศึกษา บริการสาธารณสุข และบริการสวัสดิการสังคมต่างๆ ให้กับคนและชุมชนในพื้นที่เป้าหมาย โดยเฉพาะพื้นที่ชายแดน ชายฝั่งทะเลเกาะแก่ง และพื้นที่สูง อย่างทั่วถึง และเป็นธรรม เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในโอกาสการเข้าถึงบริการ	มท. (ปค./ปภ./พช./สถ.) กอร.มณ. ดศ. (สถช.) กษ. (ชป./พต./กสภ.) พม. (พส./พอช.) กท. (บก.ทท./ทบ./ทร.) ตร. (ตชด.) ศธ. สธ. สส. พมพ. จังหวัด
(๒) พัฒนาศักยภาพและส่งเสริมการพัฒนาอาชีพให้พออยู่ พอกิน สามารถพึ่งตนเองได้ โดยเร่งพัฒนาและบริหารจัดการน้ำเพื่อการดำรงชีวิตให้เพียงพอทั้งการเกษตร การอุปโภค และบริโภค	และหน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานภาคเอกชน และภาคประชาชนที่เกี่ยวข้อง
(๓) ดำเนินการจัดระเบียบและพัฒนาชุมชน และจัดทำแผนชุมชนและตำบล เสริมสร้างจิตสำนึกด้านความมั่นคงและการเป็นพลเมืองที่ดี โดยสร้างความเข้มแข็งของชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชน ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมตามแนวทางพระราชบัญญัติว่าด้วยการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	
(๔) สร้างความเข้มแข็งในชุมชน โดยการต่อยอดการพัฒนาชุมชนที่มีอยู่เดิมให้เข้มแข็งขึ้น สนับสนุนบทบาทของผู้นำชุมชนในพื้นที่ ให้ผลักดันการพัฒนาจากภายในชุมชนเอง และสนับสนุนให้เกิดความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัยของคนในชุมชน รวมทั้งสร้างความสัมพันธ์ในชุมชน และส่งเสริมการพัฒนาจิตสำนึกร่วมกัน ในลักษณะของการรวมกลุ่มสร้างเครือข่าย เพื่อร่วมดำเนินกิจกรรมพัฒนาและป้องกันความมั่นคงปลอดภัยในชุมชน	
(๕) สนับสนุนการจัดตั้งศูนย์บริการเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียวในชุมชนพื้นที่เป้าหมาย เพื่อเป็นศูนย์กลางในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและบริการทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การปกครอง และการเสริมสร้างความมั่นคง	

กลยุทธ์ (๘ กลยุทธ์)		หน่วยงานดำเนินการ
(๖) ดำเนินการจัดระเบียบพื้นที่ที่มีเงื่อนไขหรือแนวโน้มปัญหาภัยคุกคามความมั่นคงในรูปแบบโครงการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงเฉพาะพื้นที่ (โครงการ พมพ.) เพื่อดำเนินงานเชิงรุกในการป้องกันปัญหาและเสริมสร้างภูมิคุ้มกันในพื้นที่ (๗) สนับสนุนการสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อรองรับภัยพิบัติให้เหมาะสมกับสภาพภูมิสังคมของแต่ละพื้นที่ โดยเน้นให้หน่วยงานภาครัฐ เอกชน และประชาชน มีความรู้และพร้อมรับมือภัยพิบัติที่อาจเกิดขึ้นตั้งแต่การป้องกัน การเผชิญเหตุ และหลังเกิดเหตุ ตลอดจนการถอดบทเรียนมาใช้ในการพัฒนาระบบการเตรียมพร้อมรับมือภัยพิบัติในอนาคต (๘) ส่งเสริมและสนับสนุนให้หน่วยงานต่างๆ ในจังหวัดทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเครือข่ายภาคประชาสังคม ได้เข้ามามีบทบาท และมีส่วนร่วมในการพัฒนาศักยภาพ ภูมิคุ้มกันของคน ชุมชน และพื้นที่เป้าหมาย		

แนวทางการพัฒนาที่ ๓ การพัฒนาและป้องกันเพื่อจัดระเบียบพื้นที่ชายแดน พื้นที่ชายฝั่งทะเลเกาะแก่ง และชุมชนพื้นที่สูง
วัตถุประสงค์ เพื่อเสริมสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคงและการพัฒนาการพัฒนากับประเทศรอบบ้าน พร้อมกันจัดระเบียบป้องกันที่ชายแดน
หน่วยงานประสานหลัก กระทรวงกลาโหม (กท.)

กลยุทธ์ (๒๐ กลยุทธ์)	หน่วยงานดำเนินการ
พื้นที่ชายแดน (๘ กลยุทธ์) หน่วยประสานงานหลัก: กระทรวงกลาโหม (กท.) (๑) ดำเนินงานตามแนวพระราชดำริที่พระราชทานให้ไว้ใน การเสริมสร้าง ความมั่นคงตามแนวชายแดน เช่น การจัดระเบียบและพัฒนาพื้นที่ เป้าหมายชายแดนและพื้นที่สูง โครงการหมู่บ้านชายแดนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โครงการบ้านเล็กในป่าใหญ่อันเนื่องมาจากพระราชดำริ และโครงการส่งเสริมศิลปาชีพ เป็นต้น (๒) เร่งรัดและส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาหมู่บ้านเป้าหมายให้ประชาชนมีความมั่นคงในที่อยู่อาศัยทำกิน ได้รับการพัฒนาระดับความ เป็นอยู่ให้ พออยู่พอกินและพึ่งตนเองได้ และเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต รวมทั้งการได้รับบริการสังคมพื้นฐานต่างๆ (๓) จัดระบบและระเบียบประชากรและชุมชนพื้นที่ชายแดน เพื่อการพัฒนาและป้องกันภัยคุกคาม โดยพัฒนาข้อมูลพื้นฐานประชากรและการปกครอง ให้สมบูรณ์เป็นปัจจุบัน พัฒนาจิตสำนึกร่วมกันเพื่อไปสู่เป้าหมายการพัฒนาพื้นที่เพื่อเสริมความมั่นคง รวมกลุ่มและสร้างเครือข่ายพลังประชาชน ด้านความมั่นคง ทบพวนและพัฒนาประสิทธิภาพกลุ่มพลเรือนและอาสาสมัครเดิม เช่น อาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) ชูตรักษา ความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) กลุ่มไทยอาสาป้องกันชาติ (ทสปช.) ฯลฯ (๔) เสริมสร้างระบบป้องกันตนเองแก่ประชาชนและชุมชน โดยพัฒนาระบบการสื่อสาร มีระบบเฝ้าระวังและรายงานสถานการณ์ปัญหา พัฒนา ระบบแจ้งเตือนภัยในหมู่บ้าน และเสริมสร้างองค์ความรู้และมีการฝึกการปฏิบัติการป้องกันภัยแก่ประชาชนในพื้นที่เป้าหมาย (๕) พัฒนาประสิทธิภาพระบบการสัญจรข้ามแดน เพื่อควบคุมการค้าลักลอบเข้าเมือง การค้ามนุษย์ ปัญหาเสพติดและอาชญากรรมข้ามชาติ (๖) ดำเนินการเร่งรัดการแก้ไขปัญหในระดับพื้นที่ที่กับประเทศรอบบ้านด้วยกลไกเจรจาระดับทวิภาคี	กท. (บก.พท./ทบ. (ทภ.๑-๔)/ พร. (กปช.จต.)) กต. กษ. กอ.รมน. ตร. (สตรม./ตชด.) มท. (ปค./ปภ.) กค. (กรม ศก.) รง. สำนักงาน ป.ป.ส. จังหวัด และหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และ ภาคประชาชนที่เกี่ยวข้อง

กลยุทธ์ (๒๐ กลยุทธ์)	หน่วยงานดำเนินการ
ชุมชนพื้นที่สูง (๗ กลยุทธ์) หน่วยประสานงานหลัก: กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) (๑) พัฒนาชาวเขาและชุมชนพื้นที่สูงตามแนวพระราชดำริ ทั้งในด้านมนุษยธรรมโดยพัฒนาความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตของคนบนพื้นที่สูง ให้มีทางเลือกทางอาชีพที่เหมาะสม การจัดถิ่นฐานที่อยู่อาศัยที่ถูกต้องร่วมกันของคนและป่า การทำการเกษตรที่ถูกต้อง การปลูกพืชทดแทนผืนและการแก้ไขปัญหายาเสพติด การดูแลรักษาป่า และการเข้ามามีส่วนร่วมในการรักษาความมั่นคง (๒) จัดระเบียบชุมชนพื้นที่สูง โดยรวบรวมชุมชนที่กระจัดกระจายในพื้นที่ที่มีแนวโน้มปัญหาความมั่นคงมารวมกันจัดตั้งถิ่นฐานถาวรตามแนวพระราชดำริ ในลักษณะบ้านเล็กในป่าใหญ่ และโครงการเกษตรที่สูงหรือหมู่บ้านป่าไม้ใหม่ (๓) พัฒนาความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตของชนพื้นที่สูงให้สอดคล้องกับภูมิสังคม กระจายและสร้างโอกาสในการเข้าถึงบริการด้านการศึกษาและสาธารณสุข จัดศูนย์ส่งเสริมสวัสดิการสังคม และศูนย์เรียนรู้การพัฒนาชุมชนพื้นที่สูง เพื่อลดปัญหาความยากจน ด้อยโอกาสและความเหลื่อมล้ำ (๔) เร่งสำรวจและพิจารณากำหนดสถานะบุคคลบนพื้นที่สูงเพื่อป้องกันการสูญจรมแดนและปัญหาด้านความมั่นคง (๕) สร้างความรู้ ความเข้าใจ และส่งเสริมให้คนและชุมชนพื้นที่สูงเข้ามามีบทบาทและส่วนร่วมในการรักษาความมั่นคง พืชพืชดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและป่าไม้ และแก้ไขปัญหาเสียดิต (๖) จัดระเบียบชุมชนพื้นที่สูง ที่มีเงื่อนไขหรือแนวโน้มปัญหายากุคความมั่นคงในลักษณะของโครงการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงเฉพาะพื้นที่ (โครงการ พมพ.) เพื่อดำเนินงานเชิงรุกในการป้องกันปัญหาและเสริมสร้างภูมิคุ้มกันในพื้นที่ (๗) จัดทำแผนปฏิบัติการพัฒนา และแก้ไขปัญหามั่นคงของชาติที่บูรณาการร่วมกัน สอดคล้องกับแผนด้านความมั่นคงและการพัฒนาประเทศโดยรวม เพื่อจัดระเบียบการพัฒนาชุมชนพื้นที่สูงให้ครอบคลุมทั้งหมด	พม. (พส.) กษ. (ชป./ พต./ กสท.) กท. (บก.ทท./ ทบ.) มท. (ปค./ พช.) ทส. (อส./ ปม.) ตชด. ศธ. สธ. วธ. สำนักงาน ป.ป.ส. จังหวัด และหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และ ภาคประชาชนที่เกี่ยวข้อง

แนวทางการพัฒนาที่ ๔ การพัฒนาองค์ความรู้การพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคง

วัตถุประสงค์ เพื่อขยายผลองค์ความรู้ด้านการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคง การจัดการโดยสันติวิธี ไปพร้อมกับการนำนวัตกรรมมาใช้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

หน่วยงานประสานหลัก สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)

กลยุทธ์ (๗ กลยุทธ์)		หน่วยงานดำเนินการ
(๑) ดำเนินการพัฒนาบุคลากรของหน่วยงานต่างๆ ที่ดำเนินงานด้านการพัฒนาพื้นที่เพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ ทั้งในระดับนโยบาย ระดับอำนาจการและระดับปฏิบัติ ให้มีความรู้ ความเข้าใจ และรอบรู้ ในกระบวนการดำเนินงานพัฒนาพื้นที่เพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ เพื่อการเป็นบุคลากรมืออาชีพในการปฏิบัติงาน (๒) ส่งเสริมการพัฒนาคน กลุ่มเป้าหมายต่างๆ ทั้งองค์กรภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มอาสาสมัคร ผู้นำชุมชน สื่อมวลชน และประชาชน ให้มีความรู้ ทักษะ ศักยภาพ ควบคู่กับการบริหารจัดการ และมีความรับผิดชอบต่อสังคม สามารถใช้เทคโนโลยี เพื่อช่วยพัฒนาความมั่นคงและรู้เท่าทันโลก ที่สอดคล้องกับบริบทใหม่ของสถานการณ์ความมั่นคง และเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนาพื้นที่เพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ (๓) ดำเนินการจัดตั้งพัฒนา ขยายผล แหล่ง/ศูนย์เรียนรู้ในการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงในพื้นที่เป้าหมายตามภูมิสังคมแต่ละพื้นที่ เพื่อพัฒนาขยายผล และต่อยอด ไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิต (๔) สนับสนุนการจัดการเรียน การสอน การเรียนรู้ในการศึกษาทุกระดับ โดยให้มหาวิทยาลัย/รายวิชาการเสริมสร้างจิตสำนึกร่วมกันในการรักษาสถาบันหลักของชาติ การเป็นพลเมืองไทยที่ดี และการรักษาความมั่นคงของชาติ (๕) ส่งเสริมสนับสนุนสถาบันการศึกษาและหน่วยงานวิชาการต่างๆ ดำเนินการศึกษาวิจัย พัฒนาองค์ความรู้ และถ่ายทอดความรู้ การพัฒนาพื้นที่เพื่อเสริมความมั่นคงของชาติแก่กลุ่มเป้าหมายต่างๆ (๖) ดำเนินการศึกษา และพัฒนาข้อมูลพื้นฐาน และข้อมูลสถานการณ์ความมั่นคงทุกด้านอย่างเป็นระบบ ครบถ้วน สมบูรณ์ เป็นปัจจุบัน มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานต่างๆ โดยสามารถเชื่อมโยงเครือข่ายทุกระดับ รวมทั้งมีการจัดทำ Big Data ร่วมกัน ตลอดจนใช้ประโยชน์จากระบบเทคโนโลยีและภาพถ่ายดาวเทียม (๗) ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาตามภูมิสังคมอย่างเหมาะสม เพื่อช่วยลดปัญหาที่เป็นเงื่อนไขความมั่นคงและความขัดแย้งในสังคม รวมทั้งสนับสนุนให้เกิดการคิดค้นนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาสังคมที่ก้าวหน้ากับบริบทใหม่ของสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป		สมช. ดศ. กท. (ทบ.) มท. กอ.รมน. อว. ศธ. ตชด. สชช. กปส. และหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ และภาคประชาชน ที่เกี่ยวข้อง

แนวทางการพัฒนาที่ ๕ การเสริมสร้างความมั่นคงด้วยมิติวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และการจัดการโดยสันติวิธี

วัตถุประสงค์ เพื่อขยายผลองค์ความรู้ด้านการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคง การจัดการโดยสันติวิธี ไปพร้อมกับการนำนวัตกรรมมาใช้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

หน่วยงานประสานหลัก กระทรวงวัฒนธรรม (วธ.)

กลยุทธ์ (๕ กลยุทธ์)		หน่วยงานดำเนินการ
(๑) ส่งเสริมสนับสนุนการนำวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น มาจัดการความรู้ พัฒนาอย่างเป็นระบบ ก้าวทัน รองรับการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ความมั่นคงรูปแบบใหม่ รวมทั้งป้องกันความเสื่อมถอยทางวัฒนธรรม คุณธรรม และจริยธรรมในสังคม (๒) ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และปลูกฝังแนวทางการจัดการความขัดแย้งโดยสันติวิธีแก่เจ้าหน้าที่รัฐ องค์กรภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน ภาคประชาสังคม และผู้นำท้องถิ่น สร้างความรู้ความเข้าใจกระบวนการจัดการความขัดแย้งโดยสันติวิธี และการเข้าร่วมส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งโดยเฉพาะด้านอุดมการณ์และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ (๓) ส่งเสริมการดำเนินกิจกรรมตามแนวทางปรองดองสมานฉันท์อยู่ร่วมกันอย่างสันติ โดยมีการชี้แจงสร้างความเข้าใจการบังคับใช้กฎหมายที่เสมอภาคเป็นธรรม พร้อมไปกับสนับสนุนการจัดเวทีประชาคมการเรียนรู้ในการจัดการความขัดแย้งโดยสันติวิธี และกระบวนการยุติธรรมในสถาบันการศึกษาและชุมชนท้องถิ่น ตลอดจนสนับสนุนองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีบทบาทเป็นศูนย์ประสานความร่วมมือในการจัดการความขัดแย้งโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (๔) ส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาเรียนรู้ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมอันดี และภูมิปัญญาท้องถิ่นแก่ประชาชนกลุ่มเป้าหมายต่างๆ โดยเฉพาะกลุ่มเจ้าหน้าที่ของรัฐ กลุ่มเยาวชน นิสิตนักศึกษา วัฒนธรรมอันดี และภูมิปัญญาท้องถิ่นแก่ประชาชนกลุ่มเป้าหมายต่างๆ โดยเฉพาะสามารถนำไปใช้ในการครองตน และเผยแพร่ ขยายผลเพิ่มขึ้น (๕) สนับสนุนการศึกษาวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ในการจัดการความขัดแย้งของชุมชนและท้องถิ่นโดยชุมชนเป็นศูนย์กลาง สนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมของคนในพื้นที่ เพื่อให้เกิดความเข้าใจและเรียนรู้ในการอยู่ร่วมกันในความแตกต่างหลากหลายได้ อย่างสันติ เกิดภูมิคุ้มกันที่เข้มแข็งและลดความขัดแย้ง รวมทั้งส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรที่เชี่ยวชาญในการจัดการความขัดแย้งโดยสันติวิธี และกระบวนการยุติธรรม		วธ. ก.อ.ร.ม.น. ยธ. มท. ศธ. อว. จังหวัด สมช. กท. ทส. และหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ และภาคประชาชน ที่เกี่ยวข้อง

แนวทางการพัฒนาที่ ๒ การเสริมสร้างฐานความมั่นคงของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อความสมดุลมั่นคง
 วัตถุประสงค์ เพื่อเสริมสร้างฐานความมั่นคงของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รักษาความสมดุลของระบบนิเวศ รองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
 หน่วยงานประสานหลัก กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ทส.)

กลยุทธ์ (๙ กลยุทธ์)		หน่วยงานดำเนินการ
(๑) อนุรักษ์ พัฒนา ปันฟู ป้องกัน ดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ ป่าไม้ สัตว์ป่า และแหล่งต้นน้ำลำธารตามแนวพระราชดำรินพื้นที่เป้าหมายจากต้นน้ำถึงปลายน้ำ มุ่งเสริมสร้าง ปู่กุดจิตสำนึกให้เห็นความสำคัญของป่าและพร้อมเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลรักษาป่าตามแนวทางปลูกป่าในใจคน อาทิ การฝึกอบรมราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า (รสทป.) (๒) เสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจให้ประชาชนกลุ่มเป้าหมายต่างๆ เห็นความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการดำรงชีวิตและความมั่นคงของมนุษย์ และสนับสนุนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากพื้นที่อย่างยั่งยืน ด้วยการส่งเสริมการทำเกษตรแผนใหม่แก่ประชาชน (๓) สนับสนุนการจัดเวทีประชาคมและการใช้วัฒนธรรมชุมชน เพื่อลดเงื่อนไขปัญหาความขัดแย้ง และการแย่งชิงการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (๔) มุ่งสร้างความมั่นคงด้านอาหารในพื้นที่เป้าหมายและรักษาความสมดุลของระบบนิเวศ โดยส่งเสริม และสนับสนุนการสร้างธนาคารอาหารชุมชนและฟาร์มตัวอย่างตามภูมิสังคม (๕) ดำเนินการสำรวจวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินและเร่งแก้ไขปัญหาการทับซ้อนแนวเขตที่ดินในพื้นที่เป้าหมาย โดยเร่งปรับปรุงแผนที่แนวเขตที่ดินของรัฐแบบบูรณาการ เพื่อลดเงื่อนไขที่นำไปสู่ความขัดแย้งและลดความเหลื่อมล้ำในการใช้ประโยชน์ที่ดิน (๖) ป้องกัน และแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศอย่างบูรณาการ โดยการสร้างความรู้ความเข้าใจในปัญหา การเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ทั้งการปรับสภาพพื้นที่ป้องกันและควบคุมของเครื่องมืออุปกรณ์ และการประสานการดำเนินงานแก้ไขปัญหาออกควันไฟป่ากับประเทศรอบบ้าน		ทส. (คพ./อส./ปม./ทช.) กษ. (กสท./พด./ส.ป.ก./กปม.) กอ.รมน. กท. (บก.พท./ทบ. (ทภ.๑-๔) /พร. (ทรม.๑-๓/กบช.จต.)) อว. วธ. มท. (ทค.) ศรชล. ศธ. จังหวัด และหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และ ภาคประชาชนที่เกี่ยวข้อง

กลยุทธ์ (๙ กลยุทธ์)	
หน่วยงานดำเนินการ	
(๗) ป้องกัน และแก้ไขปัญหารัฟฟายกรดินเสื่อมโทรมขึ้นวิกฤต และภัยธรรมชาติที่เกิดจากการชะล้างพังทลายของดินที่ส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของคนและชุมชนในพื้นที่เป้าหมาย โดยการพัฒนาปรับปรุงบำรุงดิน การอนุรักษ์ดินและน้ำ และการอนุรักษ์การใช้หญ้าแฝกตามแนวพระราชดำริ (๘) พัฒนาระบบการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน ระหว่างการอนุรักษ์และการพัฒนา โดยยึดหลักการสร้างสมดุลในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการรับของระบบนิเวศและการรักษาความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งเป็นจุดเด่นของพื้นที่เป้าหมาย ผลผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่นกับเทคโนโลยีที่เหมาะสม เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนควบคู่กับการพัฒนาพื้นที่ (๙) ป้องกัน และรักษาผลประโยชน์ทรัพยากรของชาติทางทะเล โดยการพัฒนาการรับรู้และความเข้าใจในคุณค่าของทะเล การใช้ประโยชน์จากทะเลอย่างมีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อ การพัฒนาองค์ความรู้ของทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล และการคุ้มครองปกป้องและรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน	

แนวทางการพัฒนาที่ ๗ การเสริมสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคงและการพัฒนากับประเทศรอบบ้าน
 วัตถุประสงค์ เพื่อเสริมสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคงและด้านการพัฒนา กับประเทศรอบบ้าน พร้อมกันกับจัดระบบป้องกันเพื่อจัดระเบียบพื้นที่ชายแดน
 หน่วยงานประสานหลัก กระทรวงการต่างประเทศ (กต.)

กลยุทธ์ (๕ กลยุทธ์)		หน่วยงานดำเนินการ
(๑) ส่งเสริม สนับสนุนกิจกรรมด้านเงินงานของชุมชนและท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดชายแดน ที่นำไปสู่การสร้างความสัมพันธ์อันดีกับประเทศรอบบ้าน โดยเฉพาะการใช้ความเข้มแข็งของความร่วมมือระดับท้องถิ่นมาใช้ในการเสริมสร้างการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของคนและชุมชนกับประเทศรอบบ้าน (๒) ส่งเสริม สนับสนุนกิจกรรมเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีและการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมของภาคเอกชน สมาคมมิตรภาพ โดยเฉพาะกลุ่มเยาวชน ในการเสริมสร้างความร่วมมือกับประเทศรอบบ้านจากระดับประชาชนสู่รัฐบาล (๓) เสริมสร้าง และประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานรัฐในระดับพื้นที่กับประเทศรอบบ้าน เพื่อมุ่งจัดเงื่อนไขที่ก่อให้เกิดความหวาดระแวงและความไม่ไว้วางใจระหว่างกัน ในกรอบความร่วมมือของประชาคมอาเซียน (๔) ประสานความร่วมมือระหว่างจังหวัดชายแดนไทยกับจังหวัดชายแดนประเทศรอบบ้านในด้านการพัฒนาสังคม ทั้งด้านการพัฒนาสาธารณสุขแดน ด้านการศึกษา การแลกเปลี่ยนด้านวัฒนธรรม รวมทั้งการค้าชายแดน และการแก้ไขปัญหาหมอกควันข้ามแดน (๕) จัดทำแผนบูรณาการความร่วมมือและสร้างความสัมพันธ์ร่วมกันกับประเทศรอบบ้านของหน่วยงานทั้งในประเทศ และระดับจังหวัด กับหน่วยงานราชการไทยที่ตั้งอยู่ในประเทศรอบบ้าน		กต. มท. (ปค./สถ.) กท. (บก.ทท./ทบ./ทร.) สมาคมมิตรภาพ ตร. (ตชด.) สมช. ศธ. สธ. วธ. จังหวัด และหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ และภาคประชาชน ที่เกี่ยวข้อง

แนวทางการพัฒนาที่ ๔ การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ
 วัตถุประสงค์ เพื่อให้การบริหารจัดการแผนการพัฒนาพื้นที่เพื่อเสริมความมั่นคงของชาติมีการบูรณาการให้เกิดเอกภาพและประสิทธิภาพในทุกกระดับ
 หน่วยงานกำกับ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สมช.)

หน่วยงานดำเนินการ	กลยุทธ์ (๖ กลยุทธ์)
สมช. สศช. สำนักงาน ก.พ.ร. กอ.รมน. มท. กท. และหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ และภาคประชาชน ที่เกี่ยวข้อง	(๑) ขับเคลื่อนการดำเนินงานภายใต้กลไกตามระเบียบสํานักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ และ/หรือ คณะกรรมการนโยบายและอํานวยการพัฒนามั่นคงของชาติ (นพข.) มอบหมายและสั่งการ (๒) พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานโดยปรับปรุงการบริหารงานระดับพื้นที่ให้สอดคล้องกับนโยบาย ยุทธศาสตร์ สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่เอื้อต่อประสิทธิภาพการดำเนินงาน พัฒนาแผนงานให้การปฏิบัติของหน่วยงานภาครัฐมีความรวดเร็ว ทันกับความต้องการของพื้นที่ กำหนดผู้รับผิดชอบการดำเนินงานทุกระดับให้ชัดเจน ไม่ซ้ำซ้อน รวมทั้งพัฒนาบุคลากรปฏิบัติงานให้มีทักษะความรู้และมีความเข้าใจ เป็นมืออาชีพในการปฏิบัติงาน (๓) ให้ความสำคัญและใช้บทบาทของหน่วยงานที่ไม่ใช่ภาครัฐ และองค์กรระหว่างประเทศที่ไม่ใช่ภาครัฐ โดยการกำหนดบทบาทและสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานของรัฐ ในลักษณะเครือข่ายให้เข้ามาสนับสนุนการพัฒนาพื้นที่เพื่อเสริมความมั่นคง (๔) ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อให้การบริหารจัดการมีเอกภาพและประสิทธิภาพ (๕) พัฒนาระบบการติดตามประเมินผล และกำหนดตัวชี้วัดการดำเนินงาน ที่เน้นผลลัพธ์และผลกระทบอย่างชัดเจน (๖) ทบทวน ยกเลิก ปรับปรุง แก้ไขกฎหมาย กฎ ระเบียบ ที่ล้าสมัย ไม่สอดคล้องกัน ให้ใช้ด้วยกันเป็นจริงในพื้นที่ เพื่อให้การบริหารจัดการเกิดเอกภาพ ประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

ภาคผนวก ณ

บัญชีอักษรย่อ

กก.	กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
กข.	กรมการข้าว
กค.	กระทรวงการคลัง
กต.	กระทรวงการต่างประเทศ
ก.บ.จ.	คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ
กปช.จต.	กองบัญชาการป้องกันชายแดนจันทบุรีและตราด
กปม.	กรมประมง
กปร.	สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
กปศ.	กรมปศุสัตว์
กปส.	กรมประชาสัมพันธ์
ก.พ.ร.	สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ
กรม ศก.	กรมศุลกากร
กษ.	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
กสก.	กรมส่งเสริมการเกษตร
กห.	กระทรวงกลาโหม
กอ.รมน.	กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร
คค.	กระทรวงคมนาคม
คพ.	กรมควบคุมมลพิษ
ชป.	กรมชลประทาน
ดศ.	กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม
ตชด.	กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน
ตร.	สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
ทช.	กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
ทด.	กรมที่ดิน
ทท.	กองทัพไทย
ทบ.	กองทัพบก
ทภ.	กองทัพภาค
ทภ.๑	กองทัพภาคที่ ๑
ทภ.๒	กองทัพภาคที่ ๓
ทภ.๓	กองทัพภาคที่ ๓

ทภ.๔	กองทัพภาคที่ ๔
ทร.	กองทัพอากาศ
ทรภ.	ทัพเรือภาค
ทรภ.๑	ทัพเรือภาคที่ ๑
ทรภ.๒	ทัพเรือภาคที่ ๒
ทรภ.๓	ทัพเรือภาคที่ ๓
ทส.	กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
นพช.	คณะกรรมการนโยบายและอำนวยการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ
บก.ทท.	กองบัญชาการกองทัพไทย
บก.รณ.	กองบังคับการตำรวจน้ำ
ปค.	กรมการปกครอง
ปภ.	กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
ปม.	กรมป่าไม้
พช.	กรมการพัฒนาชุมชน
พต.	กรมพัฒนาที่ดิน
พณ.	กระทรวงพลังงาน
พม.	กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
พมพ.	คณะกรรมการพัฒนาเพื่อความมั่นคงในระดับพื้นที่
พมพ.กปช.จต.	คณะกรรมการพัฒนาเพื่อความมั่นคงในระดับพื้นที่ในเขตกองบัญชาการ ป้องกันชายแดนจันทบุรีและตราด
พมพ.ทภ.๑	คณะกรรมการพัฒนาเพื่อความมั่นคงในระดับพื้นที่ในเขตกองทัพภาคที่ ๑
พมพ.ทภ.๒	คณะกรรมการพัฒนาเพื่อความมั่นคงในระดับพื้นที่ในเขตกองทัพภาคที่ ๒
พมพ.ทภ.๓	คณะกรรมการพัฒนาเพื่อความมั่นคงในระดับพื้นที่ในเขตกองทัพภาคที่ ๓
พมพ.ทภ.๔	คณะกรรมการพัฒนาเพื่อความมั่นคงในระดับพื้นที่ในเขตกองทัพภาคที่ ๔
พมพ.ทรภ.๑	คณะกรรมการพัฒนาเพื่อความมั่นคงในระดับพื้นที่ในเขตทัพเรือภาคที่ ๑
พมพ.ทรภ.๒	คณะกรรมการพัฒนาเพื่อความมั่นคงในระดับพื้นที่ในเขตทัพเรือภาคที่ ๒
พมพ.ทรภ.๓	คณะกรรมการพัฒนาเพื่อความมั่นคงในระดับพื้นที่ในเขตทัพเรือภาคที่ ๓
ทส.	กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ
พอช.	สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)
มท.	กระทรวงมหาดไทย
ยธ.	กระทรวงยุติธรรม
รง.	กระทรวงแรงงาน
วธ.	กระทรวงวัฒนธรรม

ศธ.	กระทรวงศึกษาธิการ
ศรชล.	ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล
สชช.	สำนักข่าวกรองแห่งชาติ
สคช.	สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
สคม.	สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง
สผ.	กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
สธ.	กระทรวงสาธารณสุข
ส.ป.ก.	สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
สปน.	สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี
สมช.	สำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติ
สล.นพช.	สำนักเลขาธิการคณะกรรมการการนโยบายและอำนวยการพัฒนา เพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ
สล.พมพ.	สำนักเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาเพื่อความมั่นคงในระดับพื้นที่
สล.อปพ.	สำนักเลขาธิการอนุคณะกรรมการอำนวยการและประสานการพัฒนา เพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ
สศช.	สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
อปท.	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
อปพ.	คณะอนุกรรมการอำนวยการและประสานการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ
อว.	กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
อส.	กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

กองความมั่นคงด้านการเตรียมพร้อมและการป้องกันประเทศ
 สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ
 อาคารรัฐประศาสนภักดี (อาคารบี) ชั้น ๓
 ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ ถนนแจ้งวัฒนะ
 กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐
 โทร. ๐ ๒๑๔๓ ๙๓๕๓
 โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๙๓๕๖
<http://www.nsc.go.th>